

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ
MEZUNLARININ MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNU

DOKTORA TEZİ

Amara KEİTA

BURSA 2021

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ
MEZUNLARININ MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNU

DOKTORA TEZİ

Amara KEİTA

Orcid:0000-0003-0165150

DANIŞMANLAR:

- 1. Dr. Öğr. Üyesi Fatih AMAN**
- 2. Prof. Dr. Kouadio Patrick ADON**

BURSA 2021

Yemin Metni

Doktora tezi olarak sunduğum “Fildişi Sahili’nde İlahiyat Üniversitesi Mezunlarının Mesleki Bütünleşme Sorunu” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

Öğrencisinin Adı Soyadı: Amara KEITA

Öğrenci No: 711544003

Anabilim Dalı: Sosyoloji

Programı: Sosyoloji

Statüsü: Doktora

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Amara KEÏTA

Üniversite: Bursa Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bilim Dalı: Sosyoloji

Tezin Niteliği: Doktora Tezi

Sayfa Sayısı: XXII + 131

Mezuniyet Tarihi: 29/07/2021

Tez Danışmanları: Dr.Öğr. Üyesi Fatih AMAN/ Prof. Dr. Kouadio Patrick ADON

FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARININ MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNU

Tez projemde Fildişi Sahili'nde ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununu inceledim. Araştırma, ilahiyat üniversitesi mezunlarının Fildişi Sahili resmi devlet işlerine erişmelerine izin vermeyen eğitim sistemine kapsamlı bir şekilde bakmaktadır. Ek olarak bu eğitim onları Fildişi Sahili'ndeki iş piyasasının diğer kısıtlamalarına da maruz bırakmaktadır. Bu bağlamda, araştırma mesleki bütünleşme sorununun bireysel, sosyal, ailevi ve eğitimsel faktörlerinin anlaşılmasını sağlamaya çalışmaktadır. Nitel bir metodolojiye dayanan araştırma, Fildişi Sahili'nin ekonomik başkenti Abidjan'daki iki ana ilahiyat üniversitesinin analizini üstlenmiştir. Elde edilen veriler, bilgi analizi işlemine tabi tutuldu ve çeşitli kategorilerden toplanan diğer bilgilerle karşılaştırıldı. Ardından toplanan veriler üzerinde bir içerik analizi yapıldı. Çalışmanın sonuçları raporların analizine, görüşmelere (doğrudan ve dolaylı olarak) ve gözlemler aracılığıyla bazı nicel verilerin toplanmasına dayanmaktadır. Sonuçlar toplumun gençlere ilahiyat üniversitesini tercih etmemeleri için baskı yaptıklarını göstermektedir. Zira mesleki istihdam eksikliği, devlet yetkilileri ve ilahiyat eğitimi yöneticileri arasında İslam eğitiminin statüsü konusundaki görüş farklılıkları, ilahiyat üniversitesi mezunlarını başarılı bir mesleki bütünleşme yolunda önemli ölçüde

dezavantajlı kılmaktadır. Ayrıca ilahiyat mezunlarının profillerine uygun yeterince iş çeşitliliği olmamasının etkisi de gözardı edilmemelidir.

Anahtar kelimeler: Laiklik, ilahiyat eğitimi, ilahiyat üniversitesi mezunları, mesleki bütünleşme, Fildişi Sahili.

ABSTRACT

Name and Surname: Amara KEITA

University: Bursa Uludağ University

Institution: Social Science Institution

Field: Sociology

Degree Awarded: PhD

Page Number: XXII+ 131

Degree Date: 29 / 07 / 2021

Supervisors: Associate Prof. Fatih AMAN/ Prof. Dr. Kouadio Patrick ADON

THE PROBLEM OF PROFESSIONAL INTEGRATION OF THE THEOLOGY UNIVERSITY GRADUATES IN COTE D'IVOIRE

Our thesis project proposed to study the problem of professional integration of graduates from Islamic universities in Côte d'Ivoire. Considering the professional integration of young graduates from Islamic universities as a phenomenon with multiple factors, the research took a comprehensive look at the training system of these young graduates, which de facto does not allow them to access formal state jobs. Moreover, Islamic education exposes them to other constraints of the labour market in Côte d'Ivoire, but, despite all this, young Arabic speakers decide to enter higher education in this type of education. In such a context, the thesis tried to capture the perceptions of the family unit of the graduates that supports them throughout the training process in order to materialise any attempt to understand the individual, social, family and educational factors of their professional integration problem. Based on a qualitative methodology, the research undertook an in-depth analysis of the two main Islamic universities in Abidjan, the economic capital of Côte d'Ivoire. The data obtained underwent a triangulation of information, i.e. comparing it with other information collected from various categories of actors concerned by the study, then a content analysis was made on the data collected. The conclusions of the study are also based on the analysis of reports, in-depth interviews (carried out directly and indirectly) and the collection of some quantitative data through the observation grid. The results highlight that the origin of the choice of Islamic

education as an academic curriculum, the lack of clear visibility around the employment programs developed by vocational integration structures for young Arabic speakers, the divergence of positions between state authorities and Islamic education managers on the status of Islamic education considerably disadvantages graduates from Islamic universities in their path towards successful professional integration. Indeed, other social practices have a significant impact on the entrepreneurial ability of graduates to not innovate sufficiently in terms of seeking out job information according to their Arabic-speaking profile to be able to access other types of jobs. In short, certain peripheral constraints make the professional integration of graduates from Islamic universities a process full of discrimination, isolation, religious ideologies and psychological blockages.

Keywords: Secularism, Islamic education, Islamic university graduates, professional integration, Côte d'Ivoire.

ÖNSÖZ

Bu tez projesi Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütüleşme sorununu anlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle genel olarak ilahiyat eğitiminin durumu ve özellikle Fildişi Sahili'ndeki dinler üzerine yapılan araştırmaların çok hassas doğası temelinde yapılan uzun bir gözlemin sonucudur.

Doktora çalışmamızdaki amacımız Fildişi Sahili'ndeki eğitim alanı ne olursa olsun mezunların artan işsizliğini azaltmaya bilimsel yazılar aracılığıyla katkıda bulunmaktır. Genel olarak Afrika kıtasındaki ve özellikle Fildişi Sahili'ndeki işsizlik sorununu ele almak yukarıda belirttiğimiz amaca katkı sağlayacaktır. Bu açıdan mevcut çalışma aynı zamanda ilahiyat üniversitesi mezunlarının Abidjan şehrinde istihdam edilebilirliğini irdelemeyi amaçlayan bir çalışmadır. Bu bağlamda çalışma Sosyoloji ve diğer disiplinlerden kavram ve araçlar ödünç almaktadır.

Çalışmamız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde konunun bağlam çerçevesini çizeceğiz. İkinci bölüm yöntem ve uygulama üzerinedir. Üçüncü bölümde ise ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütüleşme sorununa değineceğiz. Dolayısıyla bu çalışmadaki yönümüz dıştan içe, genelden özelemdir.

Eserin her aşamasındaki yardımları için tez danışmalarım Türkiye'deki Dr. Öğr. Üyesi Fatih AMAN ve Fildişi Sahili'ndeki Prof. Dr. Kouadio Patrick ADON'a en derin teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Ayrıca sosyoloji bölümü'nden Doç. Dr. İbrahim KESKİN, Doç. Dr. Bengül GÜNGÖRMEZ, Öğr. Gör. Dr. Vildane DİNÇ ve Prof. Dr. Rıza SAM'a yönlendirme ve tavsiyeleri için teşekkür ediyorum. Sosyal ve eğitimsel kısıtlamaların üstesinden gelmemizi kolaylaştıran ayrıca misafirperverlik ve doktora bursu sunan Türk vatandaşlarına ve Türk hükümetine çok teşekkür ediyorum. Annem, babam ve ailem başta olmak üzere maddi manevi desteklerini esirgemeyen tüm insanlara, dostlarıma ve burada adını sayamadığım tüm insanlara da teşekkür ediyorum.

Son olarak, bu tezin eğitim/öğretim/gençlik istihdamı sorununun yönetimine katkıda bulunacağını ve Fildişi Sahili'ndeki insan kaynakları gelişiminin öncelikli reformu için bir dizi gerekli tedbirin seçimine yardımcı olacağını ümit ediyorum.

BURSA-2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	iiix
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar.....	xi
vÇİZELGELER.....	xvi
KISALTMALAR.....	xvii

GİRİŞ

1.1. TEZİN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
1.2. FİLDİŞİ SAHİLİNDE İLAHİYAT EĞİTİMİ VE MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNU	2
1.3. TEZİN SORULARI ve HİPOTEZLERİ.....	7
1.3.1. Tezin Soruları.....	7
1.3.2. Tezin Hipotezleri.....	8
1.4. TEZİN HİPOTEZLERİNDEKİ ANAHTAR KAVRAMLARININ BELİRLENMESİ VE TANIMLANMASI.....	9
1.4.1. Tezin Hipotezlerindeki Anahtar Kavramlarının Belirlenmesi.....	9
1.4.2. İlahiyat Üniversitesi Mezunları.....	10
1.4.3. Mesleki Bütünleşme Sorunu.....	11
1.5. TEZİN SINIRLANDIRILMASI.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

1.1. GÜNÜMÜZDEKİ BAZI ÇALIŞMALAR.....	14
1.1.1. Türkiye’de Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumu	14
1.1.2. Afrika Ülkelerindeki Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumu....	17
1.1.3. Fildişi Sahili’nde Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumu.....	23

1.2. LİTERATÜR TARAMASININ SENTEZİ.....	25
1.3. MESLEKİ BÜTÜNLEŞMENİN BAZI KURAMLARLA BAĞLANTILARI.....	25
1.3.1. Mesleki Bütünleşme Makro-Analitik Teorisi.....	26
1.3.2. Mesleki Bütünleşme Mikro-Analitik Teorisi.....	28
1.4. FİLDİŞİ SAHİLİ'NİN EĞİTİM SİSTEMİNE GENEL BAKIŞ.....	32
1.4.1. Fildişi Sahili'nin Genel Özellikleri.....	32
1.4.2. Eğitim Sistemi Organizasyonu.....	28
1.4.2.1. Anaokul, ortaokul ve lise genel eğitim.....	39
1.4.2.2. Yükseköğretim.....	40
1.4.2.3. Fildişi Sahili'nde dini okulları.....	41
1.4.2.3.1. <i>Katolik ve protestan okulları</i>	41
1.4.2.3.2. <i>İlk ilahiyat okullarının görünmesi ve evrimi</i>	41
1.5. FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE MESLEKİ BÜTÜNLEŞME VE İSTİHDAM.....	44
1.5.1. Fildişi Sahili Deneyimi : Mesleki Bütünleşme Alanında Devlet Müdahalesi.....	45
1.5.2. Devlet Bakanlığı Ve İstihdam, Sosyal İşler Ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEMEASFP) İnisyatifleri.....	46
1.5.3. Sektörel İnisyatifler.....	48
1.5.4. Gençlerin İstihdamı İçin Kurumsal Cihazlar.....	50
1.5.5. İlahiyat Üniversitesi Mezunları İçin Gençlik İstihdam Programlarında Reform İhtiyacı.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

2.1. METODOLOJİK SEÇİMİN YAPILMASI.....	53
2.2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ.....	54
2.2.1. Belgesel Araştırma.....	54
2.2.2. Çalışma Anketinin Davranışı.....	55
2.2.3. Görüşmeler.....	59
2.3. YÖNETİM ARAÇLARI VE VERİ ANALİZİ YÖNTEMLERİ.....	62
2.4. NİTEL YAKLAŞIMIN AVANTAJLARI, FARKLARI ve SINIRLARI.....	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARININ SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	67
3.1.1. Mezunların Eğitim Alanına ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	67
3.1.2. Mezunları Meslek Durumuna, Yaş Grubuna, Cinsiyete, İkamet Yerine, Eğitim Alanına ve Medeni Duruma Göre Dağılımı.....	68
3.1.3. İş Arama Süresine, İkamet Yerine ve İş Arama Tercihlerine Göre Mezunların Dağılımı.....	70
3.2. İŞGÜCÜ PİYASASINDA İSLAMİ EĞİTİMİN DEĞERİ NEDİR?.....	72
3.2.1. İşgücü Bağlamında Mezunların Özgüven Durumu.....	72

3.2.2. Mezunların İstihdamındaki Staj Sorunu.....	74
3.3. İŞGÜCÜ PİYASASI ve MEZUNLAR.....	75
3.4. SOSYO-KÜLTÜREL, ÇEVRESEL BAĞLAM VE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI:.....	77
3.4.1. Uygun İstihdam Bilgilerinin Kullanılmaması.....	78
3.4.2. Çevresel Engeller (Diğer Engeller).....	79
3.4.3. Mesleki Deneyim Eksiklikleri.....	82
3.4.4. Düşük Temel Beceri Seviyesi.....	83
3.5. İLAHİYAT EĞİTİM VE AİLE.....	85
3.6. DİNİ İNANÇLAR ve İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI.....	87
3.7. DİNİ KONULAR İLE MESLEKİ KONULAR ARASINDA KADER VAR.....	88
3.8. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNUNDA MEZUNLARIN BİREYSEL ÖZELLİKLERİ.....	90
3.8.1. İlahiyat Eğitimi Seçiminde Öğrenci ve Kriterleri.....	90
3.8.2. İlahiyat Üniversitesi Mezunları ve Farklı Diploma Dönüşüm Olasılıkları İlişkisi.....	92
3.8.3. Mezunların Öğretmenlik Mesleği Sevinci ve Girişimcilik.....	94
3.9. DEVLETİN SUNDUĞU MESLEKİ BÜTÜNLEŞME PROGRAMLARI VE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI.....	95
3.9.1. Her İki Taraftaki Reformların Açığı.....	96
3.9.2. Kamu-Özel Ortaklığı: İlahiyat Eğitimi İçin Neresi Uygundur?.....	97

3.9.3. Laiklik Bağlamında İlahiyat Üniversitesi Mezunlarının Mesleki Bütünleşme Sorunu.....	99
4. FİLDİŞİ SAHİLİNDEKİ İLAHİYAT ÜNİVERSİTELERİ: YÖNETİM VE ÖĞRETİM ANİMASYONU.....	100
4.1. Eğitimin Özellikleri.....	101
4.2. Pedagojik Dizinin İnşası: Mesleki Bütünleşme İçin Hangi Kısım?.....	104
4.3. İlahiyat Üniversitesi Eğitim Sistemi Ve Yükseköğretim Ortamındaki Etkileşimler.....	106
5. BİR KARŞILAŞTIRMA.....	108
SONUÇ	111
KAYNAKÇA	115
EKLER	121
EK 1 İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARLA GÖRÜŞME FORMU.....	121
EK 2 ÖĞRENCİLERİN VELİLERİ İÇİN GÖRÜŞME FORMU.....	123
EK 3 İLAHİYAT ÜNİVERSİTELERİNİN AKADEMİK YÖNETİCİLERİ İÇİN GÖRÜŞME FORMU.....	125
EK 4 FİLDİŞİ SAHİLİ'İNDE İŞE ALIM KURUMUN TEMSİLCİSİ İÇİN GÖRÜŞME FORMU.....	127
EK 5 İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI TANIMLAMAK, FARK GÖZETME VE BULMAK İÇİN IZGARA.....	129
EK 6 ONAY MEKTUBU.....	130

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Fildişi Sahili’nde camilerdeki bazı çatışmalar.....	6
Tablo 2: İlahiyat üniversitesi mezunlarının profil analiz tablosu.....	11
Tablo 3: Mesleki bütünleşme sürecinin analiz tablosu.....	12
Tablo 4: Türkiye’de İşsiz Nüfus ve Eksik İstihdamın Gelişimi, 1962-2001.....	15
Tablo 5: Kentsel kesimde işsizlik oranları.....	16
Tablo 6: Analiz edilen anketlerin listesi.....	19
Tablo 7: Araştırma literatürün tematik sentezi.....	25
Tablo 8: Konuşulan diller ve konuşmacılar.....	34
Tablo 9: GSYİH’nın bileşimi, sektöre göre, 2000-15.....	35
Tablo 10: Kamu harcamalarının eğitime evrimi (2006-2013)	37
Tablo 11: Halk eğitim kaynaklarının projeksiyonu (2016-2025).....	38
Tablo 12: MEMEASFP tarafından finanse edilen gençler için temel mesleki bütünleşme programlarının faydalanıcıları.....	47
Tablo 13: Eğitim ve ekonominin kısa vadeli kapasitesi.....	49
Tablo 14: Fildişi Sahili’nde işgücü piyasasında aktif olan kamu aktörleri.....	51
Tablo 15: Örneklem grubunun cinsiyete ve üniversitelere göre dağılımı.....	58
Tablo 16: Metin materyallerinin analiz süreci.....	63
Tablo 17: Nitel yaklaşımların entegrasyonu.....	65
Tablo 18: Mezunların eğitim ve cinsiyet alanlarına göre dağılımı.....	67
Tablo 19: Meslek durumuna, yaş grubuna, cinsiyete, ikamet yerine, eğitim durumuna ve medeni duruma göre dağılım.....	68
Tablo 20: Mezunların iş arama sürelerine ve tercih edilen iş arama yöntemlerine göre dağılımı.....	70
Tablo 21: Mezunların istihdam edinme konusundaki güveni.....	72
Tablo 22: Seviye ve staj sorusu ile mezunların önerisi.....	74

Tablo 23: Seviye ve gıda işlerinin geçişi ile mezunların önerisi.....	75
Tablo 24: İlahiyat eğitiminde kazandırılmaya çalışılan beceriler.....	103

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1: Çalışmanın amacını modellemek.....	1
Çizelge 2: Çalışmanın önemi modellemek.....	2
Çizelge 3: Fildişi Sahili'nin haritası Afrika bölgesinde.....	3
Çizelge 4: Fildişi Sahili eğitim sistemi.....	5
Çizelge 5: Fildişi Sahili'nde, camilerde çatışmaların ana sebepleri modellemek.....	6
Çizelge 6: Araştırma değişkenler anahtar kavramlarının belirlenmesi.....	9
Çizelge 7: Araştırmaya ilgi ilahiyat eğitimin kategorisi.....	13
Çizelge 8: İstihdam, Oranı, Mart 2016.....	17
Çizelge 9: Sahra-altı Afrika.....	22
Çizelge 10: Mesleki bütünleşmenin makro-analitik belirleyicileri.....	26
Çizelge 11: Mesleki bütünleşme mikro-analitik belirleyicileri.....	28
Çizelge 12: Laflamme'ye göre mesleki bütünleşme süreci.....	32
Çizelge 13: Fildişi Sahili idari bölgeleri.....	33
Çizelge 14: Fildişi Sahili'nde, iş piyasasının faaliyet alanına göre yapısı.....	46
Çizelge 15: Çalışan kişiler arasındaki eğitim/iş ayarlama ve uyumsuzluk oranı.....	50
Çizelge 16: Abidjan büyükşehirinde incelenen üniversitelerin yeri.....	56
Çizelge 17: Mezunlar için iş arama sürecine engellerin sunulması.....	78
Çizelge 18: Mezunların mesleki deneyim problemi anlayışı.....	83

KISALTMALAR

ADDR: Autorité pour le désarmement, la démobilisation et la réintégration

[Silahsızlanma, terhis ve yeniden entegrasyon Otoritesi]

AEJ: Agence pour l'emploi des jeunes

[Gençlik İstihdam Kurumu]

AFD: Agence française de développement

[Fransız Kalkınma Ajansı]

AGEFOP: Agence nationale de la formation professionnelle

[Ulusal Mesleki Eğitim Ajansı]

AGEPE: Agence d'études et de promotion de l'emploi

[Çalışma ve istihdam teşvik Ajansı]

AGEROUTE: Agence de gestion des routes

[Yol Yönetim Ajansı]

AMSCİ: Association des musulmans sunnites en Côte d'Ivoire

[Fildişi Sahili Sünni Müslümanlar Derneği]

AOF: Afrique occidentale francophone

[Frankofon Batı Afrika]

BAD: Banque africaine de développement

[Afrika Kalkınma Bankası]

BEPC: Brevet d'études du premier cycle

[Lise Sertifikası İlk Derecesi]

BEP: Brevet d'études professionnelles

[Mesleki Eğitim Sertifikası]

BIT: Bureau international du travail

[Uluslararası Çalışma Ofisi]

BM: Banque mondiale

[Dünya Bankası]

BNI: Banque nationale d'investissement

[Ulusal Yatırım Bankası]

BTS: Brevet de technicien supérieur

[Üstün Teknisyen Sertifikası]

BUÜ: Bursa uludağ université

[Bursa Uludağ Üniversitesi]

C2D: Contrat de désendettement et de développement

[Borç Ödeme ve Geliştirme Sözleşmesi]

CAP: Certificat d'aptitude professionnelle

[Mesleki Yeterlilik Belgesi]

CCI-CI: Chambre de commerce et d'industrie de Côte d'Ivoire

[Fildişi Sahili Ticaret ve Sanayi Odası]

CEPE: Certificat d'études primaires élémentaires

[İlköğretim sertifikası]

CEDEAO: Communauté des Etats d'Afrique de l'ouest

[Batı Afrika Devletleri Topluluğu]

CFA : Communauté financière africaine

[Afrika Finans Topluluğu]

COSİM : Conseil supérieur des imams

[İmamlar Yüksek Kurulu]

CNİ : Conseil national islamique

[İslam Ulusal Konseyi]

CEPICI: Centre de promotion des investissements en Côte d'Ivoire

[Fildişi Sahili Yatırım Geliştirme Merkezi]

CGECI: Confédération générale des entreprises de Côte d'Ivoire

[Fildişi Sahili Genel İşletmeler Konfederasyonu]

CIRES: Centre ivoirien de recherches économiques et sociales

[Fildişi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi]

CNE: Commission nationale de l'emploi

[Ulusal İstihdam Komisyonu]

CNM-CI: Chambre nationale des métiers de Côte d'Ivoire

[Fildişi Sahili Ulusal Ticaret Odası]

DDR/RRR: Désarmement, démobilisation, réinsertion / Réhabilitation, réinstallation, réinsertion

[Silahsızlanma, Terhis, Yeniden Entegrasyon / Rehabilitasyon, Yeniden Yerleştirme]

DGE: Direction générale de l'emploi

[İstihdam Genel Müdürlüğü]

ENSEA: École nationale supérieure de statistique et d'économie appliquée

[Ulusal İstatistik ve Uygulamalı Ekonomi Yüksek Okulu]

ENSETE: Enquête nationale sur la situation de l'emploi et du travail des enfants

[İstihdam ve Çocuk İşçiliği Durumu Ulusal Araştırması]

FDFP: Fonds de développement de la formation professionnelle

[Mesleki Eğitim Geliştirme Fonu]

PNRRC: Programme national de réinsertion et de réhabilitation communautaire

[Ulusal Yeniden Yerleştirme ve Toplumsal Rehabilitasyon Programı]

PSCN: Programme du service civique national

[Ulusal Kentsel Hizmet Programı]

FIA: Projet de formation initiale et d'apprentissage

[Başlangıç Eğitimi ve Çıracılık Projesi]

GERME: Gérer mieux son entreprise

[İşletmenizi daha iyi Yönetim]

OIT: Organisation internationale du travail

[Uluslararası Çalışma Örgütü]

PAS: Programme d'ajustement structurel

[Yapısal Uyum Programı]

PAAPHFP: Projet d'appui et d'accès des personnes handicapées à la formation professionnelle

[Engelliler için Mesleki Eğitime Destek ve Erişim Sağlayan Proje]

PEJEDEC: Projet emploi jeune et développement des compétences

[Genç İstihdamı ve Beceri Geliştirme Projesi]

PND: Programme national de développement

[Ulusal Kalkınma Programı]

PNUD: Programme des Nations Unies pour le développement

[Birleşmiş Milletler Geliştirme Programı]

PRISE: Projet d'insertion socio-économique

[Sosyo-Ekonomik Entegrasyon Projesi]

PRODIGE: Programme pilote de développement des initiatives génératrices d'emploi

[İstihdam yaratan girişimlerin geliştirilmesi için Pilot program]

THIMO: Travaux à haute intensité de main-d'œuvre

[Emek Yoğun Çalışma]

GİRİŞ

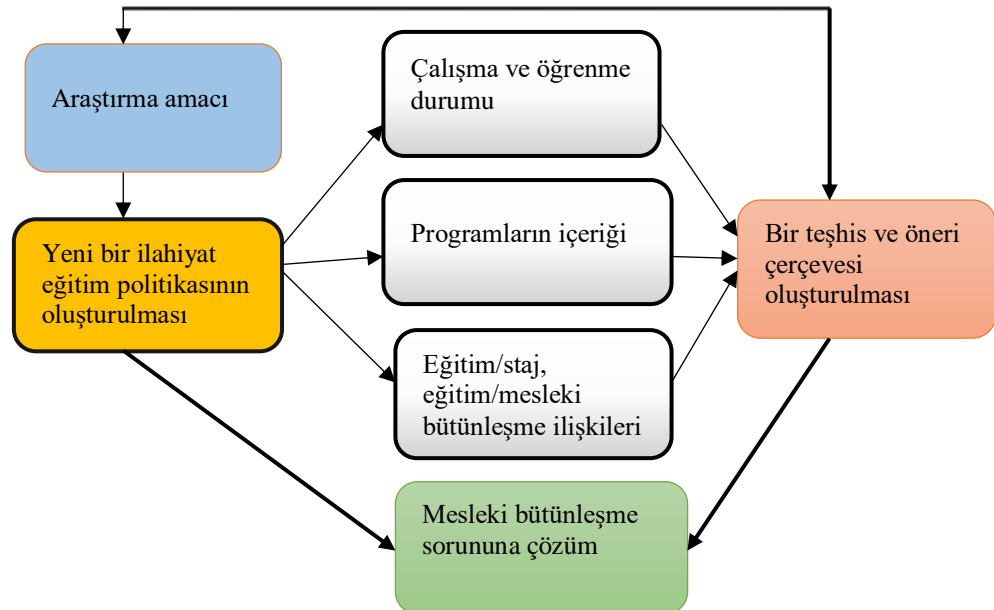
Eğitim bütün toplumları ilgilendiren bir meseledir. Her medeniyetin ortak argümanı olan eğitimin vatandaşın niteliğini, ülkenin gelişim düzeyini ve toplum yapısını belirlediği herkes tarafından kabul edilmektedir. Başarılı bir eğitim dengeli, yetenekli ve erdemli bir vatandaş ortaya çıkaran eğitimidir (Cherif, 2015: 9). Konumuz bağlamında giriş bölümünde, Fildişi Sahili'ndeki İslami eğitimin bir portresini çizmeye çalışacağız.

1.1. TEZİN AMACI ve ÖNEMİ

Günümüzde genç mezunların mesleki bütünleşme sorunu karmaşık bir insan hakları ihlali olarak görülebilir (UNESCO, 2000: 3). Halkın bu kadar işsiz kesiminin ihmal edilmesi toplumsal adalet ve özgürlük açısından hoş karşılanmamaktadır. Ginzberg'in de altını çizdiği gibi "tüm iş arayan ve isteyenleri istihdam edemeyen bir toplum, adalet ve özgürlük ön koşullarından birini yerine getirmemektedir (Ginzberg, 1981: 375). Fildişi Sahili'nde de durum farklı değildir.

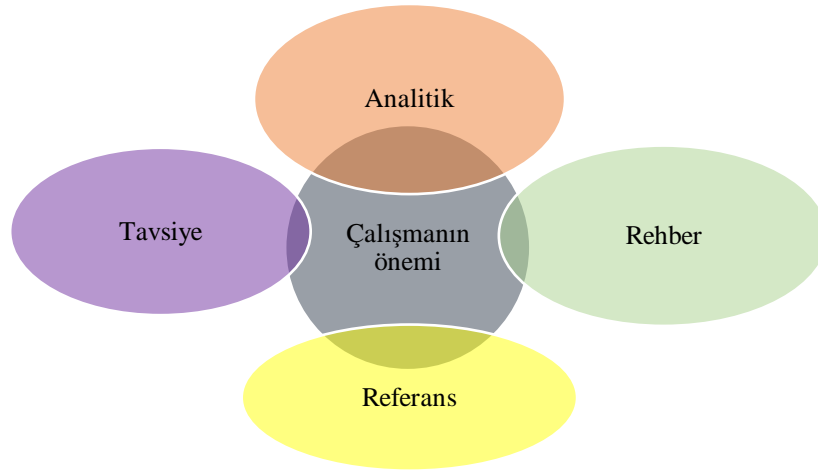
Bugün Fildişi Sahili'nde ilahiyat üniversitelerinden mezun öğrenciler kamu görevlerine kabul edilmemektedir. Bu durum müslüman gençliğin dağılmasına ve mesleki bütünleşmede yön sapmalarına yol açmaktadır. Dolayısıyla araştırma, Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat eğitimini incelemeyi hedeflemektedir. Bir diğer ifadeyle ilahiyatçıların mesleki bütünleşme sorunları ve stratejileri irdelenecektir.

Çizelge 1: Çalışmanın amacını modellemek

Bu çalışma bilimsel olarak farkındalık yaratma ve önerme vasıtası olma hedefini taşımaktadır. Böylece çalışma orta ve uzun vadede, Fildişi Sahili eğitim kurumlarıyla hükümet ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte çalışmalarını ve ileride yapılacak eğitim planlama ve programlama sürecinde bir yol göstergesi olabilmeyi amaçlamaktadır.

Çizelge 2 : Çalışmanın önemi modellemek

1.2. FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE İLAHİYAT EĞİTİMİ VE MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNU

Eğitim kalitesine dair kaygılar gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerdeki önemli meselelerden biridir. Zira üniversitelerin her sene mezun olan gençleri mesleki bütünleşme sorunuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Mart 2017'de Avrupa Birliği genelinde 25 yaşın altındaki işsiz mezun gençlerin oranı %17,2 iken (EUROSTAT, 2017: 4) Latin Amerika'da %25 idi (OIT, 2017: 7). Günümüzde COVID-19 etkisiyle bu rakamların yukarıya doğru tırmandıkları kesindir.

Yukarıdaki sorunun önemi nedeniyle Afrika'ya ayrıca dikkat çekilmesi gerekir. İşsizlik Afrikalı gençleri doğrudan etkilemektedir. Kuzey Afrika'da % 41'i kadın olmak üzere toplam mezun gençlerin % 30'u işsiz durumdadır. Bu oranlar dünyanın en yüksek işsizlik oranlarından birini göstermektedir (Kingsley, 2017 :11). Sahraaltı Afrika'daki durum da farklı değildir. Dünya Bankası'na göre bu bölgede işsizlerin % 60'ı gençlerden

oluşmaktadır. Senede iş piyasasına giren ancak alınmayı bekleyen genç sayısı 10 ile 12 milyon civarındadır (Kingsley, 2017: 15).

Üniversite mezunlarının iş edinmemeleri iş piyasasındaki talep ve üniversite eğitimleri arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır (Fargues, 2001: 6). Bu yüzden son yıllarda Afrika devletleri özel eğitim sektörünü daha mesleki ve daha profesyonel hale getiremeye çalışmaktadırlar (Mohamed, 2004: 11).

2002 yılında Dakar forumunun ardından ilahiyat okullarının koordine edilmesi ve desteklenmesi için birçok uluslararası partner (UNESCO, Dünya Bankası, UNICEF, PNUD, v.b) fonlar tahsis etmeye karar vermişlerdir. Onlar bu tür eğitimlerin milli eğitim planlarıyla tutarlılık içerisinde olmalarını istemişlerdir (Kone, 2012: 21). Bu uluslararası kuruluşların ilahiyat okullarını desteklemesi, ilahiyat kurumlarının yeni eğitim fırsatlarına yönelmesine yol açmıştır.

Çizelge 3 : Fildişi Sahili'nin haritası Afrika bölgesinde (Fildişi Sahili konumu kırmızı)

Kaynak : Own work, 30 temmuz 2018

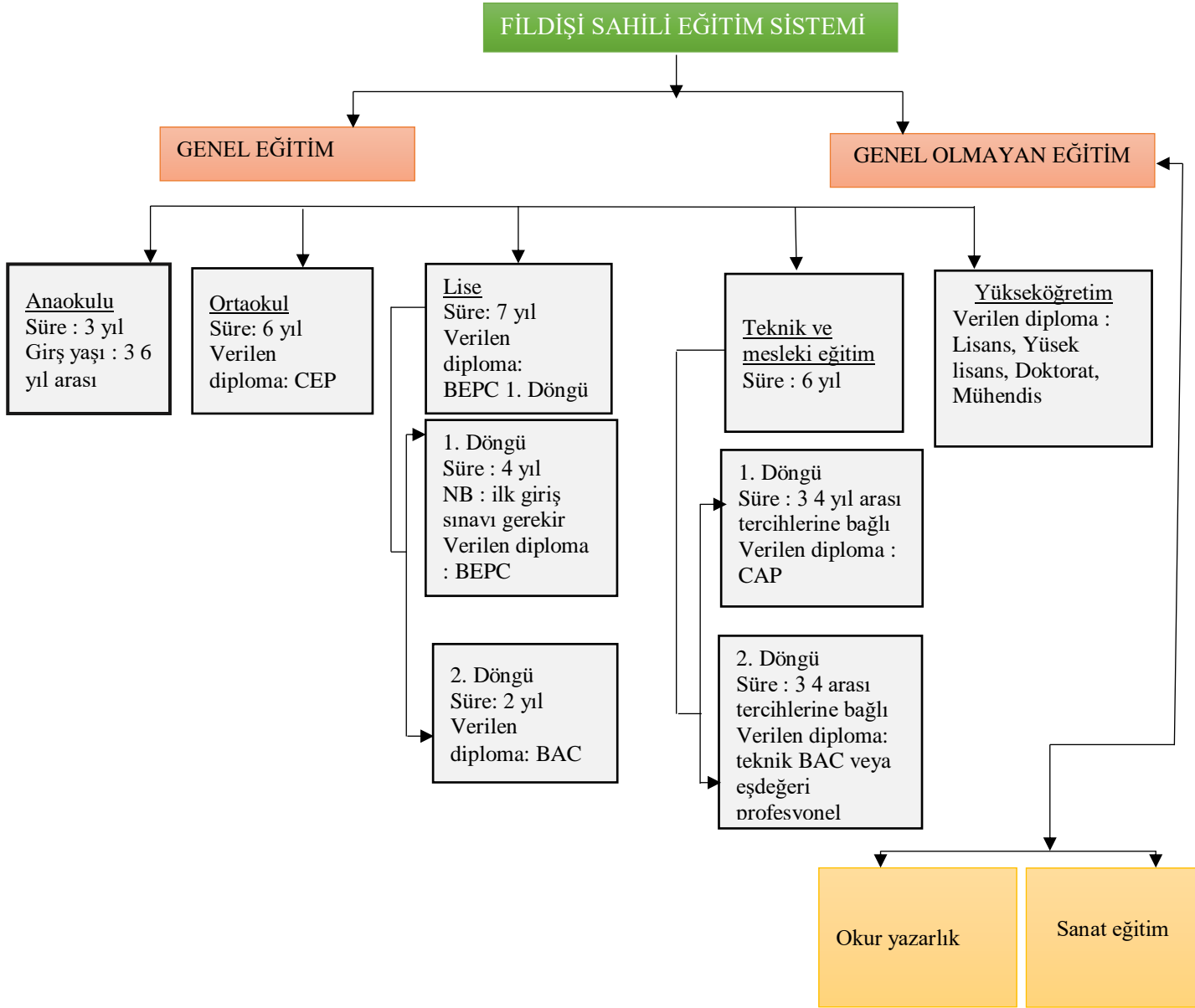
Yukarıda belirtilen bağlamda, 2008 yılında Fildişi Sahili devleti ilahiyat okullarının resmi eğitim sistemiyle bütünleşmesi stratejilerini başlatmıştır. Tamamen UNICEF tarafında finanse edilen bu çalışma, kaydettiği 611 ilahiyat okulundan 43'ünün Milli Eğitim Bakanlığı normlarına yakın olduğunu ortaya koymuştur (Dacoury, 2012). Bu 43 ilahiyat okulunun uygunluğunu Temmuz-Ağustos 2011 ayları arasında değerlendirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığın'da bir teknik çalışma heyeti kurulmuştur. Bu heyet, A kategorisi olarak sınıflandırdığı 22 ilahiyat okulunun resmi eğitim sistemine

dahil edilmesini kabul etmiştir. Verilen değerlendirme raporunda ortaya çıkan eksiklikleri dolayısıyla 7 okul B kategorisi ve asgari kriterlere uymamasından dolayı 14 okul C kategorisi olarak sınıflandırılmıştır (Dacoury, 2012). 2011 yılından bugüne kadar 409 ilahiyat okulu resmi eğitim sistemine dahil edilerek gözlemci seviyesinde (OEECI) tutulmuştur. Uzun vadedeki amaç tüm ilahiyat okullarını da sisteme dahil etmek ve mezunların mesleki bütünleşme sorununa el atmaktır.

Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat eğitiminden mezunların mesleki bütünleşme sorununu incelemek için iki yaklaşım göz önünde bulundurulmalıdır: Siyasal yaklaşım ve sosyo-ekonomik yaklaşım. Aslında, bu iki yaklaşımın birbirleriyle etkileşime girdiği söylenebilir.

Fildişi Sahili'nde eğitim bir takım güçlükler yaşamaktadır. 7 Ağustos 1960'taki bağımsızlıktan sonra ülke siyasi çoğulculuğu seçmiştir. Ancak eğitim alanında yasallık bulunmaması sebebiyle İslami eğitim mezunlarının işe alımlar için uygun olmadıkları düşüncesi gençlerin marjinalleşme riskine yol açmıştır. Zira bu gençler çoğunlukla Arap dünyasının dilini ve kültürünü, Fildişi Sahili'ndeki sömürgecilik döneminden kalan katolik misyoner okul modeliyle almaktadırlar. Sistem okul öncesi, ilkökul, ortaokul, mesleki ve teknik eğitim, yükseköğretim, yetişkin eğitim ve öğretimden oluşmaktadır. Eğitim dili Arapçadır. Fransızca diline hâkim olmamaları, diploma denklik sorunu, Arap dilinden (arabofon) alınan diplomalarının tanınmaması ve yetenekli arabofon adayların frankofon adaylar karşısında kendilerini ezik hissetmeleri tamamen dil merkezli sorunlardır. Sömürge sisteminden miras alınan Fildişi Sahili eğitim sistemindeki dengesizlik her yıl ilahiyat üniversitelerinden çıkan binlerce genci mesleki bütünleşme sorununa terk etmektedir. Ulusal eğitim sistemi raporuna göre, İslami okullara devam eden 500.000 genç, mesleki bütünleşmeleri için gerekli bilimsel ve teknik becerileri edinmeden mezun olmaktadır (Resen, 2001: 10).

Çizelge 4. Fildişi Sahili eğitim sistemi

Son yıllarda ilahiyat okullarının kurucuları, ilahiyat eğitiminin diğer disiplinlerle birleştirilmesinin mesleki bütünleşme sorununa cevap vermek için gerekli olduğunun farkına varmışlardır (Cherif, 2015: 10). Ancak bugün mezun gençlerin birçoğu ibadet yerlerine giderek oralarda hiç olmazsa müezzin yahut imamlık mesleğini bulmaya çalışmaktadırlar. Ki bu meslekler tamamen bağış, zekât, sadaka ve din görevlilerine yönelik toplumun yaptığı yardımlaşma jestlerine bağımlıdır. Mezunların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ibadethanelere yönelmeleri bazen mezunlar arasında çıkar

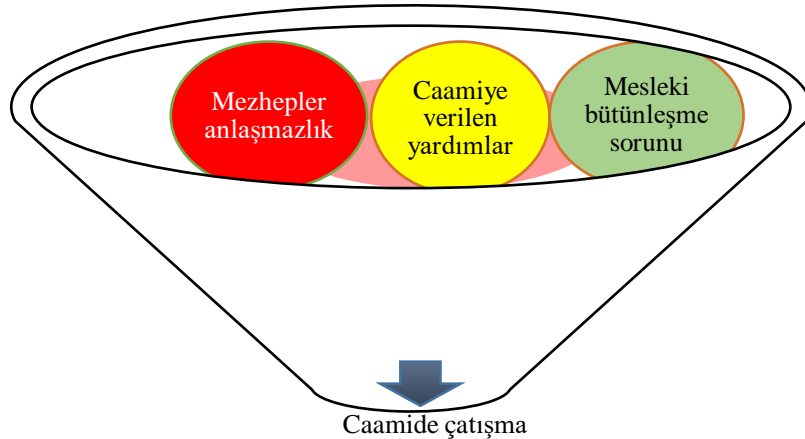
çatışmasına neden olmaktadır. Aşağıdaki tablo Fildişi Sahili camiilerinde yaşanmış ve yerel basına yansımış bazı çatışma örneklerini göstermektedir.

Tablo 1: Fildişi Sahili'nde camilerde bazı çatışmalar ortaya çıkmıştır

N 0	Titres du Quotidien [Gazete Başlığı]	Quotidiens [Gazete]	Dates de Parution [Çıkış Tarihi]
1	Côte d'Ivoire : un muezzin décapité dans une mosquée [Fildişi Sahili: Bir camide kesilmiş bir müezzin]	AfrikMag	11/03/2017
2	Dans l'ouest ivoirien, guerre d'imamat autour d'une mosquée wahhabite [Batı Fildişi Sahili'nde, bir Vahabi camisinde imamat savaşı]	Les observateurs France 24 [Gözlemciler Fransa 24]	20/03/2015
3	Le conflit de 1966 à la mosquée de Treichville [Treichville Caminde 1966 ihtilafı]	www.karthala.com	01/01/2006
4	La dispute entre wahhabites et traditionnalistes [Vahhabiler ve gelenekçiler arasındaki çatışmalar]	Archive du Ministère de l'Intérieur [İçişleri Bakanlığı Arşivi]	14/02/1958 16/02/1958 31/03/1960

Camileri sosyal entegrasyon yeri olarak gören bu aktörler kendi çıkarları (verilen bağış, zekât, sadaka) doğrultusunda çeşitli yollarla burada iş edinmeye ve dini ibadetlerin kutsallığını korumaya çalışmaktadırlar.

Çizelge 5: Fildişi Sahili'nde, caamilerde çatışmaların ana sebepleri modellemek

İslami derneklerin (COSIM, AMCI, CNI, vb.) devamlı gayretleri sayesinde çatışmalar son yıllarda azalmaktadır.

1.3. TEZİN SORULARI, HİPOTEZLERİ, KAVRAMLARI ve ÖLÇÜTLERİ

Bu bölümde araştırmanın soru ve hipotezleri sunulacaktır. Ancak araştırmanın hipotezlerini ortaya koymadan önce ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununun yakından gözden geçirilmesi için çalışmanın sorularıyla başlamak gerekmektedir.

1.3.1. Tezin Soruları

S1: İlahiyat üniversitesi eğitimi ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S2: İşgücü piyasasındaki arz ve talep dengesizliği ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S3: Yaşanılan yerin sosyo-kültürel yapısı ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S4: Mesleki bütünleşme teklifleri ve bilgi eksikliği ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S5: Aile yapısı ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S6: Dini inançlar ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S7: İlahiyat üniversitesi mezunlarının okula bakış açıları, eğitim sürecindeki hedefleri ile mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S8: İlahiyat üniversitesi mezunlarının bireysel sorunları ile mesleki bütünleşme sorunları arasında bir ilişki var mıdır?

S9: Devletin sunduğu mesleki bütünleşme programları ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

S10: Bürokrasinin mesleki tercihi ile ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?

1.3.2. Tezin Hipotezleri

H1: İlahiyat üniversitesini eğitimi, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorununun bir sebebidir.

H2: İşgücü piyasasındaki arz ve talep dengesizliği, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorununun bir sebebidir.

H3: Yaşanılan yerin sosyo-kültürel yapısı, ilahiyat üniversitesini mezunlarında mesleki bütünleşme sorununa sebep olur.

H4: Bilgi eksikliği, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorununa sebep olur.

H5: Aile yapısı, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu üzerinde etkilidir.

H6: Dini inançlar, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu ile sonuçlanır.

H7: İlahiyat üniversitesini mezunlarının okula bakış açıları, eğitim sürecindeki hedefleri ile mesleki bütünleşme sorunu ilişkilidir.

H8: İlahiyat üniversitesini mezunlarının bireysel sorunları mesleki bütünleşme sorununa neden olur.

H9: Devletin sunduğu mesleki bütünleşme programları, ilahiyat üniversitesini mezunlarında mesleki bütünleşme sorununu doğurur.

H10: Bürokrasinin mesleki tercihi, ilahiyat üniversitesini mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu ile doğru orantılıdır.

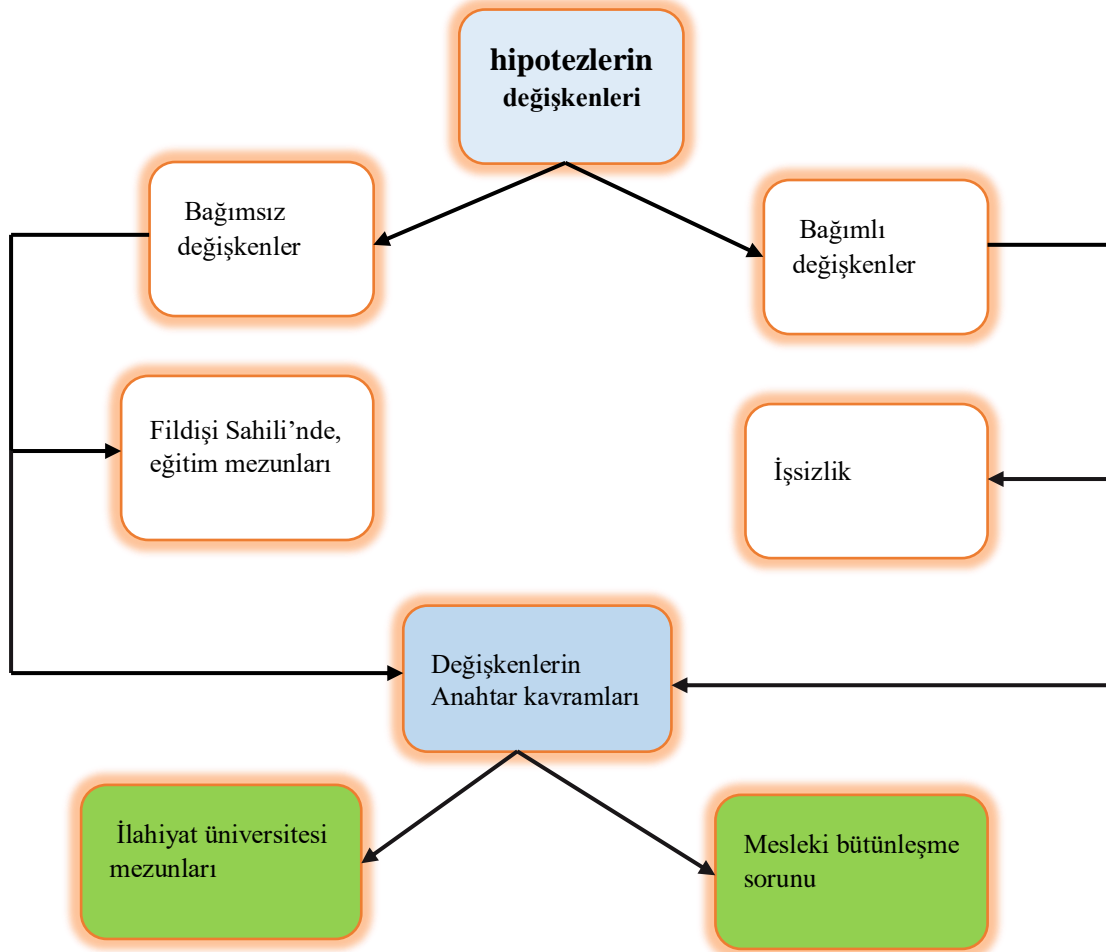
1.4. TEZİN HİPOTEZLERİNDEKİ ANAHTAR KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ VE TANIMLANMASI

İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunları ve yaptığımız araştırma hipotezleri dizisi, mezunların Fildişi Sahili'nde bütünleşme sorununun temelini oluşturduğunu göstermektedir. Öte yandan, mevcut önlemler bunu düzeltmek için yetersiz görünmektedir. Bu nedenle çalışmada kullanılan kelimelerin içeriğini daha iyi çerçevelemek ve açıklamak gerekmektedir.

1.4.1. Tezin Hipotezlerindeki Anahtar Kavramlarının Belirlenmesi

İlahiyat üniversitesi mezunları sorununu daha iyi kavramak için çalışmada birçok hipotez kullanılmıştır. Bu bağlamda hipotezlerin anahtar kavramlarının saptanması ve seçilmesi önem arz etmektedir.

Çizelge 6: Araştırmadaki değişkenler anahtar kavramlarının belirlenmesi

Yukarıdaki çizelgede “İlahiyat üniversitesi mezunu ve mesleki bütünleşme” anahtar kavramlardır.

1.4.2. İlahiyat Üniversitesi Mezunları

Geleneksel olarak ilahiyat mezunu; ilahiyat eğitimi almış, bu eğitim dolayısıyla dinin uygulanması ve bilinçli tanıtımını yapma kabiliyetine sahip herhangi bir insandır (Cyril, 1991: 90).

Paul Désalmand’a göre (1983) bir ilahiyat mezunu, Kur’ân medresesinden çıkan her kadın veya erkektir. Oradaki eğitim Kur’ân-ı Kerim surelerini okuma, namaz, yazı yazma, kuran tefsiri ve hadisle yapılmaktadır.

Stefania Gandolfi (2003) ise ilahiyat mezunlarını farklı olarak matematik, fizik, doğa bilimleri, Arapça eğitimi, dini ve ideolojik eğitimi yani bilimsel bilgi öğrenimine odaklı bir eğitim alan insan olarak tanımlamaktadır.

Bu yönden giden Savadogo Mathias (2015), ilahiyat mezununu Arap dilinde dini medreseden mezun olan biri olarak tarif eder.

Cisse Issa’ya göre (1998) bir ilahiyat mezunun tanımı yeterlilik kavramı çerçevesinde yapılmalıdır. Ona göre yeterlilik üç çeşit ilmi bir arada toplamaktır: Teorik ilim (bilgi), beceriklilik (tecrübe) ve görgülülük (davranışsal boyut). İkinci şeyse, yeterlik uygulanmasının belli başlı somut iş durumlarında geçerliliğidir. Dimitri Weiss (1992) yeterliliğin tamamen bir eyleme dönük olması dolayısıyla tamamlanmış olduğunu savunmaktadır. Ona göre bu kavram, belli bir durumda ve bir hedefe göre yapılandırılmış bir takım yetenekler, davranışlar ve bilgilerdir.

Yeterlilik kavramının tanımı üzerine aynı fikri paylaşan Courpasson David (1991) ise örgüte sağladığı yarar boyutu üzerinde durmaktadır. Aslında ona göre yeterlilik geçerli operasyonel bir beceridir. Diğer bir ifadeyle “yararlı” demektir.

Bu farklı tanımlardan yola çıkarak ilahiyat üniversitesi mezununun gerek ilahiyat gerekse özel eğitim kurumundan çıkan ve görevini iyi bir şekilde yerine getirebilme yeterliliğine sahip biri olduğu anlaşılabilir. Dolayısıyla ilahiyat mezununun profilinin yerini değerlendirmek için bir takım parametreler belirlemek gerekmektedir. Cinsiyet,

yaş, sosyal ve kültürel sermaye¹ önemlerinden dolayı analiz kapsamına girecek dört unsurdur. Aşağıdaki tablo mesleki bütünleşme arayışında olan bir mezunun profilini çizmeye yardımcı olacak birkaç anahtar temayı belirtmektedir.

Tablo 2: İlahiyat üniversitesi mezunlarının profil analiz tablosu

(1) Sosyodemografik özellikler a. Cinsiyet b. Yaş aralığı c. Doğum yeri: Kentsel veya kırsal göçmen veya şehrin yerlisi d. Eğitim seviyesi: Lisans, yüksek lisans, doktora
(2) Oturduğu mahalle : Nehir kenarı, popüler mahalle, orta sınıf mahalle
(3) Mesleki bütünleşme algısı : a. Mesleki bütünleşme, kişisel çabaların sonucudur; b. Mesleki bütünleşme, gökyüzünden bir hediyesidir; c. Mesleki bütünleşme, başkalarının yardımı ile elde edilen bir fırsattır; d. Mesleki bütünleşme herhangi bir gelir getirici faaliyet değildir.
(4) Sosyal sermaye a. Özgüven; b. Bilgi ağı; c. Alışkanlıklar;
(5) Kültürel Sermaye a. Nesneler b. Deneyimler c. Mirasla kalmışlar

1.4.3. Mesleki Bütünleşme Sorunu

“Mesleki bütünleşme sorunu” kavramı araştırmacıları Emile Durkheim tarafına doğru çekmektedir. Zira ona göre toplum, bireylerin bütünleşme duygusuyla bağlanmış olduklarını hissettikleri zaman gerçekleşmiş olur. Lorient Marc’un (1999) yorumuna göre Durkheim’in bütünleşme görüşü, mesleki olarak dışlanan insanları hedeflemektedir.

Uluslararası İş Bürosuna göre (OIT, 2017) mesleki bütünleşme sorunu nüfusun aktif olmayan kesimini ilgilendirmektedir. Aktif olmayan kesim fiziki engel, eğitim veya formasyon nedenlerinden dolayı çalışamayan insanları içine almaktadır.

Lalivie Epinay (2014) için mesleki bütünleşme sorunu belli bir yaştan itibaren aşağıdaki üç şartı toplayan her insanı ilgilendirmektedir:

¹ Sosyal Sermaye teorisinin bir çok versiyonu vardır. Bu da kavramın çok boyutlu özelliği olduğunu göstermektedir (Lin 200: 14). Kültürel sermaye ise değer verilen kültürel miras ile habitus deneyimlerinin ürünüdür (Bourdieu 2000: 17).

- İşsiz olmak yani ne maaşlı ne de maaşsız (günlük) bir işe sahip olmak.
- İş arayışında olmak
- İstihdam edilmeden maaşlı veya maaşsız bir işte çalışmaya hazır olmak.

Lachaud Jean Pierre (1995) bütünleşme sorununu, toplumun siyasi atmosferinden kaynaklanan yapısal bir problem olarak nitelemektedir. Sedrine'ye (1997) göre, mesleki bütünleşme nosyonunun ampirik kökenini tamamlanmayan bir kavramsallaştırma ve kuram çabası oluşturur. Bir süreç olarak mesleki bütünleşme bireyin bir tür istihdamda istikrar kazanmadan önce içinden geçtiği durumların art arda gelmesidir (Silvera, 2003: 3-11). Ayrıca mesleki bütünleşme gerçek bir profesyonel yolculuktan önce gelen bir deneme yanılma dönemidir (Abdouh, 2004: 11). Bu süre iş arama ile başlar ve aramayı bitiren bir işin bulunması ile sona erer.

Vernières, mesleki bütünleşmenin “mesleki deneyimi olmayan bir kişiyi istihdam sisteminde istikrarlı bir pozisyonda tutmaya yönlendiren bir süreç” olarak tanımlanması gerektiğine inanmaktadır (Vernières, 1995: 6). Bu nedenle geçici istihdam ve daimi istihdam arasında ayırım vardır (Ben Sedrine, 1997: 12). Sosyolojik bir bakış açısıyla iş entegrasyonu, gençlikten ve eğitim döngüsünden yetişkin yaşamına geçişi ve bir çeşit bağımlılıktan tam özerkliğe kadar olan alanı tanımlar (Dubar, 1991: 11).

Tablo 3: Mesleki bütünleşme sürecinin analiz tablosu

(1) Mezuniyetin mesleki entegrasyonundan önceki eğitimle ilgili tarihi
(2) Mesleki bütünleşme ekleme fikri vizyonu
(3) Mesleki bütünleşme amacıyla diğer aktörlerle bağlantı kurulması: a. Aktörlerin tipleri: şirketler, işverenler, işçiler; b. Sürdüğü bağlantı tipleri; c. İletişim kurduğu kişiler; d. İş ilişkisinin müzakere edilmesi.
(4) Mesleki bütünleşme sırasında gerçekleştirilen eylemler a. İş arayan tanımı; b. Eylemin açıklaması; c. İş için, spontane veya ilerleyen arama; d. Seferber edildiği malzeme veya finansal kaynaklar.
(5) Karşılaştığı zorlukları a. Zorlukların tanımı: Nereden geliyorlar? Neden? Ne zaman? b. Zorluklar sırasında destek alındı: Kimden? Onlar neler?

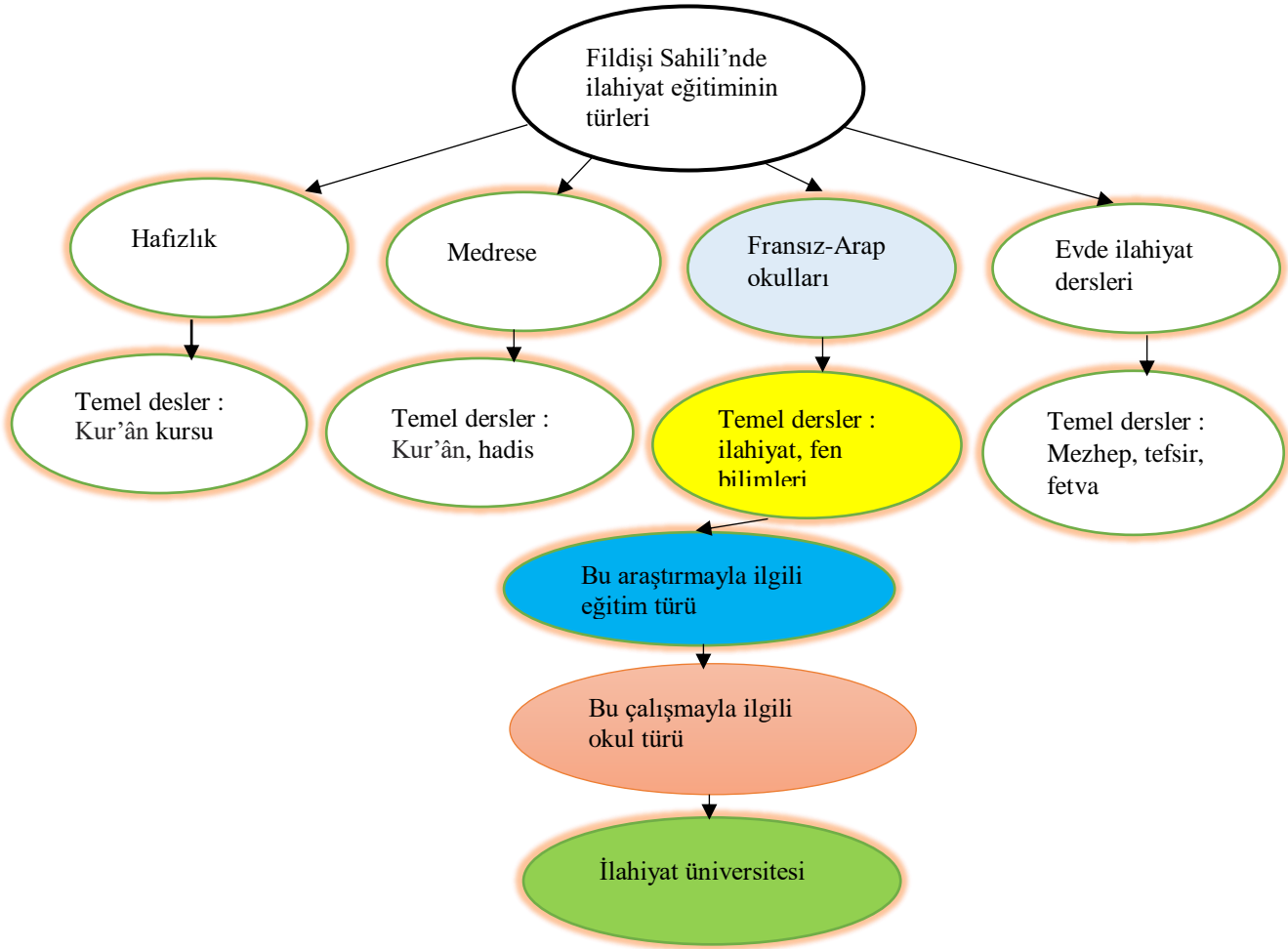
Neticede buraya kadar birtakım kavramlar detaylıca açıklanmış ve tezin sınırlılıkları belirlenmiştir.

1.5. TEZİN SINIRLANDIRILMASI

Bu çalışma Fildişi Sahili'ndeki gençlerin ilahiyat üniversite eğitimi ile ilgilidir. Bu bağlamda çalışmanın çerçevesi ilahiyatı programlarına dahil eden eğitimlerle sınırlıdır. Bir diğer deyişle Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversiteleri çalışmanın çerçevesine girerken bu gibi eğitim veren ilk, orta ve liseler dahil olmayacaktır.

Çalışmamız diğer taraftan İslami eğitim kurumuna yöneliktir. Bu anlamda halkın refahına katkı sağlama ve edinilen bilgileri paylaşma (Edgar, 1972: 23) noktasına odaklanmaktadır.

Çizelge 7: Araştırmaya ilgi ilahiyat eğitiminin kategorisi

BİRİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

1.1. GÜNÜMÜZDEKİ BAZI ÇALIŞMALAR

Bu kısım, çalışılan konu için teorik ve ampirik önemlerinden dolayı seçilen eserlerin bir incelemesini sunmaktadır. Avrupa ülkelerinde (Türkiye örneği), Afrika ülkelerinde ve Fildişi Sahili'ndeki çalışmalar ilahiyat üniversitesi-mesleki bütünleşme sorunu hakkındaki bilgilerin karşılaştırılmasını kolaylaştırmak için coğrafi bölgelere göre gruplandırılmıştır. Bu kısmın amacı, Fildişi Sahili'ndeki genç mezunların mesleki bütünleşme sorunu hakkındaki bilgi durumunu değerlendirmek, önceki çalışmaların bunu nasıl ele aldığını görmektir. Teorik bir çerçeveye çizme olayı değildir. Bu bağlamda literatür taramasının rolü, anlama çabalarını daha iyi yönlendirmek ve kaynak israfını önlemek için konu hakkında neyin bilinmediğini ve neyin bilindiğini açıklığa kavuşturmadır.

Mezunların mesleki bütünleşme sorunu hakkındaki mevcut literatür oldukça zengin ve çeşitli olmasına rağmen, Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat eğitiminden gelen mezunların özel durumlarına yeterince ışık tutmamaktadır. Burada sunacağımız çalışmalar kolektif arayışımıza katkıda bulunmamaktadır. Bu çalışmalar çeşitli temalara ışık tutsa da ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme probleminin okul, aile ve diğer bireysel özelliklere göre farklılaşması sorunu üzerinde hala bazı gri alanlar vardır. Arapça bilen mezunların (ilahiyat üniversitesi mezunları) mesleki bütünleşme sorununun özel durumu tam olarak belli değildir. Bununla birlikte Fildişi Sahili'nde, ilahiyat mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu üzerinde az çalışılmış bir problemdir.

1.1.1. Türkiye'de Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumuna Genel Bakış

Daha önce de belirttiğimiz gibi, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme üzerinde çalışmaları nadirdir. Aksi halde ilahiyat eğitimi mezunlarının özel durumlarını vurgulamadan, sadece genç mezunlar arasında genel işsizliği gösteren çalışmalarımız vardır. Bu noktada üç ana varsayım, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu üzerine yapılan çalışmaların azlığının temelinde görünmektedir. Bu üç varsayım şöyledir:

- İlk olarak, dinler ile ilgili herhangi bir araştırmanın (özellikle İslam'ın) bu alanda mutlaka bir uzmana ihtiyaç duyduğunu varsaymaktır,
- İkincisi, İslami çalışmaların yalnızca toplumun İslamlaşması ve yeniden İslamlaştırılması işlevi için tasarlandığını göstermektedir,
- Üçüncüsü, damgalanma korkusudur. Bu nedenlerle literatürde, ilahiyat eğitimi mezunlarını, genç işsizliğin genel sorununa yerleştirmek önemlidir. Son olarak, yukarıda bahsedilen bu üç varsayımlar her zaman tezin belgesel araştırmasının dönemi bağlamında ele alınması gerektiğine dikkat edilmelidir. Yani tezin belgesel araştırması, belirli bir süre içinde yapılandırılmıştır; ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunuyla bağlantılı bu sınırlı dönem dışında literatürdeki herhangi bir gelişme, bu varsayımları geçersiz kılmaya veya doğrulamaya yardımcı olacaktır. Konumuz bağlamında genç mezunların Türkiye'deki mesleki bütünleşmesinin durumu nedir?

Şahin'in (2019) "Türkiye'de mevcut durumun nedenleri ve çözüm yolları" çalışmasındaki çalışmalarına atıfta bulunursak, gençlerin yükselen demografisi ve gençlerin istihdama yönelik yapılandırılmamış sanayileşme ona göre Türkiye'de işsizliğin temel faktörleridir. Yılmaz (2005) da neredeyse aynı fikirdedir. Ayrıca nüfus artışı ve kentleşmenin, Türkiye'de 1962 ile 1978 arasında işsizlik oranlarında bir artışa yol açtığına inanmaktadır. Onun için, 1970'lerden bu yana, yüksek genç işsizliği oranları devam etmiş ve 2001 ekonomik krizi sorunu daha da karmaşıklaştırmıştır (bkz. Tablo 6).

Tablo 4 : Türkiye'de İşsiz Nüfus ve Eksik İstihdamın Gelişimi, 1962-2001. (Bin Kişi)

	1962	1972	1978	1980	1982	1985	1988	1990	1992	1995	1998	2001
İşgücü	13040	14973	17470	17615	17760	18530	20310	21045	21505	22673	23049	22269
İstihdam	12619	14036	15797	16225	16535	17727	18541	19323	19769	21106	21595	20367
İşsiz	420	936	1673	1390	1225	1303	1768	1722	1735	1568	1455	1902
İşsiz oranı	3,2	6,2	9,6	7,9	6,9	7,0	8,7	8,2	8,1	6,9	6,3	8,5
Eksik istihdam	-	-	-	-	-	-	1323	1341	1661	1512	1356	1338
Esik istihdam oranı	-	-	-	-	-	-	6,5	6,4	7,7	6,7	5,9	6,0
Atıl işgücü	-	-	-	-	-	-	15,2	14,6	15,8	13,6	12,2	14,5

Kaynak : DİE Hanehalkı ve İşgücü Anketi Sonuçları ve DPT Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-1992.

Karabulut (2007) Doktora tezinde "Türkiye'deki işsizliği önlemede aktif istihdam politikalarının rolü ve etkiliği" konusuna değinmiştir. Hepsini gözde işsizliğin ilgilendiği

alanları ve fenomenin arkasındaki faktörleri incelemektedir. Karabulut Tezinde bu işsizliğin sınıflandırılması, Türkiye'deki işsizlikle mücadele mekanizmalarını belirlemeye yöneltmiştir. Bu amaçla yazar şu anda, işsizlikle ilgili alan ne olursa olsun, esnek çalışma zamanının yetkililerin öncelik vermesi gereken bir araç olduğuna inanmaktadır.

Kaya'nın (2016) yaptığı çalışmada özel sektörün işsizlikle mücadele sürecinde kullanılmamasının veya katılım sağlamamasının, Türkiye'deki gençlerin mesleki bütünleşmesini önlediğinden bahsedilmiştir. Onun için özel sektör gençlik istihdamı için bir katalizördür.

Tablo 5: Kentsel kesimde işsizlik oranları

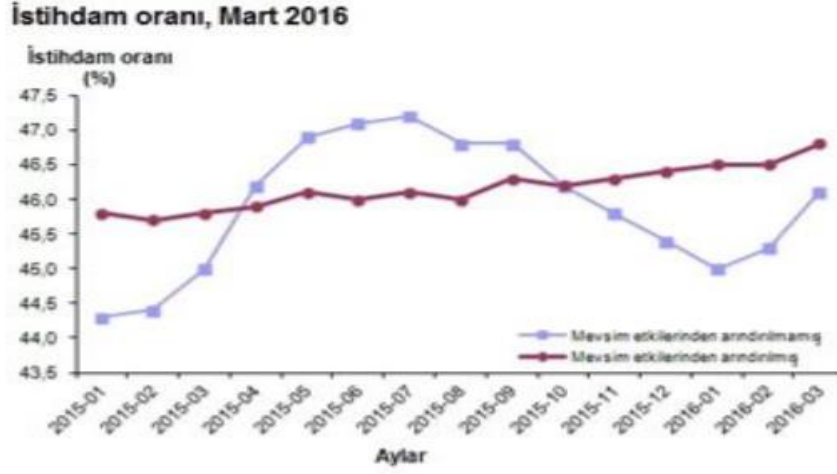
Yıllar	Türkiye			Kent			Kır		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2004	10,8	10,8	11	13,6	12,5	14,6	5,5	6,8	3
2005	10,6	10,5	11,2	12,8	11,6	17	6,3	7,7	3,6
2006	10,2	9,9	11,1	12,2	11	16,4	6,2	7,4	3,9
2007	10,3	10	11	12	10,8	16,1	6,8	8,3	4,6
2008	11	10,7	11,6	12,8	11,6	16,6	7,2	8,7	4,3
2009	14	13,9	14,3	16,6	15,3	20,4	8,9	10,7	5,3
2010	11,9	11,4	13	14,2	12,6	18	7,3	8,7	4,6
2011	9,8	9,2	11,3	11,9	10,2	16,5	5,8	7	3,6
2012	9,2	8,5	10,8	11,1	9,4	15,5	5,5	8,7	5,2
2013	9,7	8,7	11,9	11,8	9,5	16,4	6,1	7	4,3
2014	9,9	9	11,9	-	-	-	-	-	-
2015	10,3	9,3	12,7	-	-	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK, 2015 Kentsel İşsizlik Oranları, www.tuik.gov.tr,

Kaya, bu tablodan herhangi bir şehirde kız ve erkek çocuklar arasındaki işsizliğin orantısız olduğu sonucuna varmaktadır. Yani, kızlar erkeklerden daha fazla işsizdir. Bunun nedeni, ülkenin iç kesimlerinde yeterli sosyal fayda elde etmeyen ailelerin kızlarını sürdürülebilir istihdam için daha az eğitime sahip olmalarıdır.

Işığışık (2016) Türkiye'deki işsizlik faktörleri konusunda Kaya (2016) ile aynı fikirde değildir. Kaya (2016), analizini Türkiye'de işsizlikle mücadelede etkili özel sektör katılımının olmamasına odaklanmaktadır. Işığışık (2016), gençlerin işsizliğini çözmedeki problemi bir dizi dinamik olmayan ekonomik, sosyal ve kültürel faktörle bağdaştırmaktadır.

Çizelge 8: İstihdam, Oram, Mart 2016

Kaynak: (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21577>).

Türkiye'deki bu istihdam grafiğinin istatistiklerini örnek göstererek yazar, ekonomik dalgalanmaların istikrarsızlığını Suriyeli ve Iraklı mültecilerin iş gücü piyasasına ulaşmasıyla istihdama olan negatif etkisine bağlamaktadır. Ona göre Türkiye'de işsiz olanların yanı sıra bu mülteciler ve göçmenler de Türkiye'deki istihdam eğrisindeki düşüşe katkıda bulunmuştur. Yazar, son yıllarda Türkiye'de işsizliğin, çeşitli iç ve dış faktörlerin bir sonucu olarak benzeri görülmemiş bir karmaşıklık olduğunu belirtmektedir. Sonuçta Türkiye'de mesleki bütünleşme sorunu üzerine yapılan çalışmalar genelde üretim faktörlerine odaklanmaktadır.

1.1.2. Afrika Ülkelerindeki Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumu

Gelişmekte olan ülkeler, uzun vadeli işsizliği devam eden yükseköğretim mezunlarının istihdam edilebilirliği sorunu ile karşı karşıyadır. Bu fenomen üzerine yapılan araştırmalar arasında, Güney ülkelerinde işsizliğin sebepleri hakkındaki Uluslararası Çalışma Ofisi (BİT) de yer almaktadır.

BİT'ye (2020) göre küresel ekonomik kriz, iş sayısında büyük bir azalmaya neden olmuştur. Bu nedenle gittikçe artan işsizler daha önce deneyimlerinin olmadığı sektörlere ya da mesleklere yönelmeye zorlanmıştır. Bu olay öngördükleri bir deneyim değildir. Dolayısıyla gençlerin sahip oldukları beceriler ile potansiyel işverenlerin ihtiyaç duyduğu beceriler arasında bir uyumsuzluk olabilmektedir. BİT için, aşırı veya düşük eğitim

anlamında beceri uyumsuzluğu, çalışanların gerekenden daha yüksek veya daha düşük bir eğitim seviyesine sahip olduğu anlamına gelmektedir. BİT için iki yetersizlik türü vardır:

- Beceri temini ve beceri talebi arasındaki uyumsuzluk,
- Mesleğe göre beceri uyumsuzluğu.

Gençler, becerilerinin yetersiz kullanıldığı mesleklerde veya sahip olmadıkları becerileri gerektiren mesleklerde istihdam edilmektedir. Eğitim ve mesleki bütünleşme arasındaki bu uyumsuzluk türleri, Uluslararası Çalışma Bürosu'na aşağıdaki kavramsal açıklamaları getirmiştir: Beceri kıtlığı, beceri açığı, dikey yetersizlik (eğitim seviyesi veya yeterlilik gereğinden düşük veya yüksek), yatay uyumsuzluk (eğitim veya beceri türü, söz konusu iş için uygun değildir).

Eğitim ve iş gücü piyasası entegrasyonu arasındaki bu uyumsuzluk formu, BİT'nin gelişmiş ekonomilerdeki gençlerine göre belirtilmiştir. Gelişmiş ekonomilerle karşılaştırıldığında gelişmekte olan ülkeler, kırsal kesimde ve kentsel alanlarda kayıt dışı ekonomideki iş gücünün büyük kısmını oluşturan gençler ile birlikte işsizlikte yaşanan ek zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte Uluslararası Çalışma Örgütü'nün genç işsizliği ile mücadeleye yönelik tedbirleri ve istihdam politikaları üzerindeki etkileri, gençlik istihdamı kriziyle mücadelede tek bir yaklaşım olmadığını göstermektedir. Toplam talebi teşvik etmek ve gençlik istihdamını teşvik etmek için BİT, eğitimin istihdam edilebilirliği sağlayan hem teknik hem de temel becerileri içerecek şekilde tasarlanması gerektiğini bildirmektedir. Ayrıca BİT (2013) için gençlerin iş gücü piyasasına hedefli politikalar ile entegrasyonunu geliştirmek için gençlere kariyer seçenekleriyle daha fazla bağımsızlık, gelir potansiyeli ve iş tatmini sunabilmektedir. Zira genel olarak, yaşlı insanlara kıyasla genç insanlar daha az girişimcilik becerisine, daha az bilgi ve deneyime, daha az tasarruf ve daha az krediye, iş ağlarına ve bilgi kaynaklarına erişime sahiptir. Bu nedenle gençlik istihdamı politikalarının girişimcilik unsurları daha fazla ve eğitim, destek hizmetleri ve finansmana erişimi bir araya getirildiğinde etkilidir.

Neticede BİT raporu, gelişmekte olan ekonomilerde mesleki bütünleşme sorununun kısmen iş arayanların beceri probleminden ve kısmen de kamu otoriteleri tarafından

işsizliğin gerçekleriyle ilgili artan bilgi eksikliğinden kaynaklandığını anlamayı mümkün kılmaktadır.

Michel ve Bernard (1994) gençlerin gelişmekte olan ülkelerdeki mesleki bütünleşme sorunu hakkında önemli bilgilere sahip görünmektedir. Bu araştırmacılar, en az on gelişmekte olan ülkede entegrasyon isteyen genç mezunların durumunu değerlendirmiştir (bkz. Tablo-8).

Yazarlara göre, iş gücü piyasasına erişim anketleri, dış verimlilik açısından aynı seviyedeki veya farklı seviyedeki alanlarının karşılaştırılmasını mümkün kılmıştır.

Tablo 6: Analiz edilen anketlerin listesi

Ülke	Eğitim	Bitiş yılı	Gözlem süresi	Anket yöntemi
Fars	Yükseköğretim/İktisat bölümü	1981/1982/1983	3-5 yıl	Posta görüşmesi
Tunus	Yükseköğretim/İktisat bölümü	1983	3-5 yıl	Posta görüşmesi
Cezayir	Yükseköğretim/ İktisat bölümü	1984/1985	4-5 yıl	Posta görüşmesi
Mali	Her seviyede/Mesleki eğitim	1984	12 ay	Posta görüşmesi
Togo	Mesleki eğitim/CAP-BEP	1985	10 ay	Posta görüşmesi
Kamerun	Mesleki eğitim/CAP-BEP	1985	10 ay	Posta görüşmesi
Benin	Mesleki eğitim/CAP-BEP	1985/1986/1987	10-30 ay	Posta görüşmesi
Nijer	Mesleki eğitim/CAP-BEP	1986/1987	10-22 ay	Posta görüşmesi
Senegal	Mesleki eğitim/CAP-BEP	1986/1987	42-30 ay	Posta görüşmesi
Brazilia	Yükseköğretim/Sao polo	1984/1987	72-36 ay	Posta görüşmesi
Burundi	Ortaöğretim/Mesleki eğitim	1990	24 ay	Görüşme

kaynak: Anket, Vernières Michel, Fourcade Bernard, 1994

Farklı eğitim seviyelerinde bütünleşme ile ilgili olarak yazarlar profesyonelliğin, eğitim seviyesine göre farklı bir konfigürasyona sahip olduğunu düşünmektedir. Özellikle, kamu istihdamı geleneksel olarak yükseköğretim mezunları için diğer seviyelerdeki mezunlardan daha büyük bir fırsatı temsil etmiştir. Senegal'de tüm mesleki eğitim seviyelerinde yapılan anket, yüksek lisans mezunlarının %45'inin kamu sektörü

tarafından kullanılmasına karşın, bu oranın orta dereceli diploma alanların %22'sine düştüğünü göstermektedir.

Bu durum (mesleki bütünleşmenin tek yolu olarak kamu sektörü) Mağrip ülkelerini de etkilemiştir. Mesela Fas'ta (Vernières Michel ve Fourcade Bernard, 1994), ekonomi ile ilgili alanların mezunlarının beşte birinin kamu sektöründe çalıştığı belirtilmektedir. Öte yandan Cezayir'de, yüksek öğrenim ile kamu sektörü arasındaki ayrıcalıklı bağlar olgusu, ekonominin bir bütün olarak önemi ile güçlendirilmektedir. Dolayısıyla ankete katılanların hiçbiri özel sektörde çalışmamıştır. Sonuç olarak, incelenen üç Mağrip ülkesindeki yazarlara göre yükseköğretim mezunlarının neredeyse sadece kamu istihdamına eklenmesi kaçınılmaz olarak bu seviyedeki mezunlar arasında işsizliğin artmasına yol açmaktadır.

Yukarıdaki nedenlerle çalışma, mesleki bütünleşme sorunu etrafında büyük eğitim ve sosyal farklılaşma sorunları olduğunu göstermektedir. Vernières Michel ve Fourcade Bernard tarafından dile getirilen bu konular önemlidir. Bu iki yazar, mezunların mesleki bütünleşme için göz önünde bulundurulması gereken önlemlerin ve istatistiklerin bunu kavrama anlayışı olarak önemini göstermiştir. Ancak işsizleri uygun şekilde eğitmek için mali kapasitelerine ve gelişmekte olan ülkelerde işe alım sürecinde sıklıkla tekrarlanan "bilgi ağları" sorununu atlama yeteneklerine göre farklılaştırılmış bir analiz, mesleki bütünleşme ve anlama sorununu anlamayı zenginleştirecektir.

Koçoğlu ve Flayols (2012) mezunların gelişmekte olan ülkelerde mesleki bütünleşme sorunu hakkında daha fazla bilgi sahibi olduklarına inanmaktadır. Çalışmalarını örnek olarak Akdeniz ülkeleri (milletvekilleri PM)² üzerinde yoğunlaştırmışlardır. Gelişmekte olan ülkelerdeki gençlerin işgücü piyasasına girmeleri, Vernières Michel ve Fourcade Bernard'ın aksine Yusuf Kocoğlu ve Alexandra Flayols, milletvekillerinde yeni nesil gençlerin nispeten eğitim seviyesi yüksek olmasının gerektiğine inanmaktadır. Nitekim milletvekillerinin 1990'ların ortasından bu yana yükseköğretime (bakalorya sonrası) kayıt olmalarında önemli bir artış görmüşlerdir.

² PM aşağıdaki ülkelerin ortalamasına karşılık gelir: Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Fas, Filistin, Suriye, Tunus, Türkiye.

Erika (2006) “İstihdamın uyarlanması ve kadınların mesleki bütünleşmesi” konusundaki çalışmasında cinsiyet konusunu tanımlamıştır. Ona göre mesleki bütünleşme sorunu, bir aile olayıyla ya da işsizlik dönemiyle bağlantılı faaliyetlerde kesintileri takiben iş gücü piyasasına geri dönmeye çalıştıkları zaman birçok kadın için ortaya çıkmakta ve devam etmektedir. Yazar, mesleki bütünleşmenin sıkıntıları karşısında tüm kadınların eşit olmadığını bildirmektedir. Erkek meslektaşları gibi hepsi de bir derece aile sermayesi ve elverişli bir yerel istihdam durumuna sahip olduklarında daha hızlı ve başarılı bir şekilde bütünleşirler. Bununla birlikte kadınların bütünleşme yollarına bazı spesifik özellikler etki etmektedir. Çiftler ve annelik onlar için olumsuz faktörler olmaya devam etmektedir. Faaliyet sektörleri ve istihdam şartları ve koşulları çok cinsiyetli kalmaktadır.

Yazar, çağdaş çalışma dünyasının yapısındaki iki büyük değişikliğin bu eşitsizlikleri hem işaret ettiğini hem de pekiştirdiğini savunmaktadır. Bir yandan, ekonomik kriz bağlamında, kadınlar yaşlarına bakılmaksızın, anne olsalar da olmasalar da gelişmekte olan ülkelerdeki aktif nüfusun büyümesinin ardındaki itici güç olarak işsizlikten daha fazla etkilenmektedirler. Öte yandan bu ülkelerde kısa süre önce ve hızlı bir şekilde yarı zamanlı çalışmayı kabul etmek zorunda kalan bir kadın kavramı halk arasında hızla gelişmiştir. İstihdam destek yapıları bakımından, yazar ayrıca gelişmekte olan ülkelerde kadına yönelik ayrımcılığa ilişkin bilgi de sağlamaktadır.

Dünya Bankası (1989) da bir bütün olarak mesleki bütünleşme sorununu gündeme getirmektedir. Küresel finans kurumu, Sahra altı Afrika’daki yoksulluğun azaltılmasının (Sahra altı Afrika ülkeleri için aşağıdaki haritaya bakınız) kısmen daha az önemli olduğunu çünkü birçok ülkenin büyüme kaynaklarının ağırlıklı olarak petrol, gaz ve madencilik olduğunu söylemiştir.

Cizelge 9: Sahra-altı Afrika

Gençlerin en çok talep ettiği ücret istihdamını arttırmayı başarmada ve son ekonomik büyümenin yapısını şekillendirmede doğal kaynakların rolü büyüktür. Gençlerin ve karar vericilerin beklentileri, tarım ve bireysel işletmeler tarafından sunulan daha acil fırsatlar pahasına ücret istihdamı sektörüne odaklanmıştır. Zira Dünya Bankası'nın tarım sektöründeki verilerine göre Afrika önemli ve potansiyel olarak kazandıran bu küresel pazar için üretim yapmada etkili ve iyi bir konumdadır. Diğer bölgelerden farklı olarak, bol miktarda toprak ve su rezervine sahiptir. Dünya Bankası, gençlerin bu kaynaklara ulaşması ve tarımı daha verimli hale getirmek için stratejilerle birlikte kullanması durumunda, sonuçların gelir yaratma ve ekonomik büyüme için dönüştürücü olabileceğini bildirmektedir. İş yaratan özel sektör olduğunun bilincinde olan Dünya Bankası, bu raporda hane halklarının ve işletmelerin gençlerin istihdamı konusundaki zorlukların üstesinden gelme çabalarının önündeki engelleri belirtmektedir. Rapor genel olarak üretkenliğe odaklanmaktadır.

1.1.3. Fildişi Sahili'nde Mezunların Mesleki Bütünleşme Durumu

Karamoko'ya (1997) göre Fildişi Sahili'nde mesleki bütünleşme sorununun ilk belirtileri 1980'lerin başında ortaya çıkmıştır. O dönemde eğitim kapasitesi işe alım kapasitesini aşmaya başlamıştır. Genel olarak, yükseköğrenim mezunlarının bütünleşmeleri için gereken koşullar, memur işe alımlarının kademeli olarak durduğu andan itibaren bozulmuştur (Karamoko, 1997: 7). Oysa daha önce, üniversite mezunlarını entegre etme sorunu yerine yönetici sıkıntısı konusunda daha fazla şikayet vardı. Bununla birlikte 1980'lerde tüm endeksler hızla kötüleşmiştir (Baraton, 2006: 10).

Yıllar içinde, Fildişi Sahili'nde mesleki sorun bir damga olarak kabul edilmiştir. Catherine'nin belirttiği gibi “işsizlik, insanları sosyal faaliyetlerini azaltmaları, diğerleriyle temaslarını kısıtlamaları, durumlarını gizlemeleri için zorlayan utanç ve suçluluk duygusuyla ilişkiliydi ve anormal, devalüe edici bir durum olarak ortaya çıkmıştır”(Catherine, 2002: 9).

Bu açıdan Ferchichi (2007), işsizlerin aşağılanmasının iki bileşene sahip olduğunu eklemektedir. Bir yandan sosyal çile yani yanlış anlaşılma, bir dilenci olma, hak etmediğin bir tedaviye girme, sarhoş veya tembel insanlara karışma hissi; öte yandan sosyal bir utanç hissidir (Ferchichi, 2007: 7). Dolayısıyla Hafaiedh Paugam'a göre Fildişi Sahili'nde aktif olmak yani ‘sık sık dışarı çıkmak veya insanları meşgul olduğunuzu, sıradan insanlar gibi yapacak bir şeyiniz olduğuna inandırmak’ çok önemliydi (Paugam, 1996: 11). Bu koşulsuz etkinlik arayışı birçok mezunu genellikle güvencesiz pozisyonlara dönmeye itmiştir. Mezunun mümkün olan herhangi bir yoldan kaçınması gereken, Dominique Schnapper'ın “toplum işsizlik” olarak adlandırdığı şeydir ve “boşluk, yararsızlık duygusu eşliğinde aşağılanma, can sıkıntısı ve sosyalleşme deneyimi” anlamına gelir (Goffman, 1973 :13).

O zamandan beri Fildişi Sahili'ndeki akademik başarı artık beklentileri artıran bir faktör değildi. Bourdieu'ya göre, “üniversite yalnızca bir şeyleri, konuşmaları, teknikleri vb. öğreten bir yer değil aynı zamanda hakları ve özelemleri veren bir kurumdur” (Mongi, 1992: 5). Fildişi Sahili'ndeki bir üniversite diploması arayışı artık öğrencilerin kendi kendilerine yeterli olmadıkları, yeterli mesleki bütünleşme sağlamayı garanti etmeyen konumda olduğundan akademiye inanmaya devam etmelerini engellemektedir.

Mezunlar iş gücü piyasasına girdiğinde ve iş gücü piyasasına girmekte güçlüklerle karşılaştıklarında, göreceli bir tür hayal kırıklığı yaşamaya eğilimli olacaktırlar. Mezunların davranışlarının analizinde merkezi bir aşamaya giren kavram olan “göreceli hayal kırıklığı”, eğitim sürecinde ektiği imaj ile yüzleştiği iş dünyası arasındaki boşluk olarak tanımlanabilmektedir (Abdelwahab, 1996: 3). Hayal kırıklıkları ayrıca gençlerin beklentilerinin daha fazla niteliklere sahip olmalarına rağmen ebeveynlerininkinden daha sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır (Marc & Claudine, 1987: 6).

Wapoh (2013) Fildişi Sahili’nde sosyal ilişkilerin ve kurumsal araçların mezunların işe alımı üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Wapoh’a göre 1980’lerin ekonomik krizinden bu yana, mezunların bütünleşmeleri sistematik olmaktan çıkmıştır. “Fildişi Sahili’ndeki mezunlar için istihdama erişim yolları” diye adlandırdığı bir çalışmada, yazar bireysel özellikler ile iş arama stratejisi arasında bağlantı kurmaktadır. Belirgin bir şekilde, kadınların kişisel ilişkileri erkeklerden daha fazla kullandığı ve en iyi eğitilmiş insanların alakasız işlere sahip olduğu görülmektedir. Wapohian çalışmasının sonuçlarına göre sosyal ağ istikrarlı bir istihdam sağlamak için en yaygın kullanılan ve etkili kanaldır.

Fildişi Sahili’ndeki mesleki bütünleşme çalışması ve işsizlerin karşılaştığı zorlukları objektif bir analize tabi tutmak onların bütünüyle daha iyi anlaşılması açısından önemlidir. Bu perspektifte, İstihdam Çalışma ve Teşvik Ajansı’nın (AGEPE, 1997) nihai raporuna göre mezunlar çalışma öncesi ve sırasında staj yapmamaktadırlar. Bu, mezunların genel olarak iş dünyası ile hiçbir ilgileri olmadığı anlamına gelmektedir. Ek olarak, AGEPE raporu iş arayan yükseköğretim mezunlarının bir bütün olarak eğitimden yararlanmadığını bildirmektedir. Sonuç olarak, rapor mezunların devletin eğitimlerini entegrasyon ve iş verenlere yönelik olarak geliştirmelerini beklediğini göstermektedir. Her durumda AGEPE raporu, bütünleşme sorunlarını çözümlerin temel odağının, özellikle yükseköğretimden iş arayanlar için modern sektördeki istihdam hacmini artırmayı mümkün kılacak olan ekonomik aktivitenin canlanması olduğunu belirtmektedir.

Yükseköğretim mezunlarının bütünleşme sorununu çözümlerinde ikincil eksen olarak, yükseköğretim mezunlarının mesleki deneyimler kazanmaları, eğitimlerini geliştirmeleri ve serbest meslek yardımı almaları sağlanmıştır.

1.2. LİTERATÜR TARAMASININ SENTEZİ

Tablo 9 literatür taramasının bir özetini sunmaktadır. Bu tematik tablo, mezunların mesleki bütünleşme sorununun her seviyedeki araştırmacılar için bir endişe kaynağı olduğunu göstermektedir. Nitekim karar vericilere genç işsizliğinin ekonomik ve sosyal etkilerini hafifletme konusunda yardım etmek için, dikkatleri önce eğitim sistemlerinin etkinliği, ardından devlet, entegrasyon kurumları, meslek grupları ve kalkınma ortakları üzerine odaklamıştır. Literatür taraması bireysel, ekonomik ve ilişkisel kaynakların, mezunların iş bulma ve işe alınmadaki konumları hakkında çok az çalışma olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7 : Araştırma literatürün tematik sentezi

	Yazarlar	Temalar ve ilgili katkılar
TÜRKİYE	Hüseyin Şahin (1987)	Demografi ve mesleki bütünleşme
	Yılmaz Ali (2005)	Demografi, kentleşme ve mesleki bütünleşme
	Karabulut Alpaslan (2007)	Politik sistemi ve mesleki bütünleşme
	Mehmet Kaya (2016)	Özel yapı ve mesleki bütünleşme
	Özlem Işığışık (2016)	Ekonomik politika ve mesleki bütünleşme
	GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	BIT (2007)
Vernières et Fourcade (1995)		Eğitim-istihdamla ilgili sorunu
Kocoglu et Alexandra (2010)		Yapısal istihdam sorunu
Erika Flahault (2016)		Mesleki bütünleşme ve kadınların dışlanması
Banque Mondiale (2010)		Tarımsal üretim ve mesleki bütünleşme
FİLDİŞİ SAHİLİ	Diomande Karamoko (1997)	Kamu hizmetleri ve mesleki bütünleşme
	Desve Catherine (2002)	İşsizlik ve sosyal yeniden yapılanma
	AGEPE (1997)	Yükseköğrenim mezunları ve mesleki bütünleşme
	Hilaire Wapoh (2013)	Mesleki bütünleşme ve sosyal ilişkileri
	Mongi Bechir (1992)	Üniversite diploması ve sosyal başarı

1.3. MESLEKİ BÜTÜNLEŞMENİN BAZI KURAMLARLA BAĞLANTILARI

Uzun zamandır mesleki bütünleşme sürecinde iki ana aktör vardı: Bireyler ve şirketler. Çeşitli küresel ekonomik krizlerin yol açtığı yapısal değişiklikler, diğer iki aktörün ortaya çıkmasına neden olmuştur: Devlet ve entegrasyon kuruluşlarıyla yerel

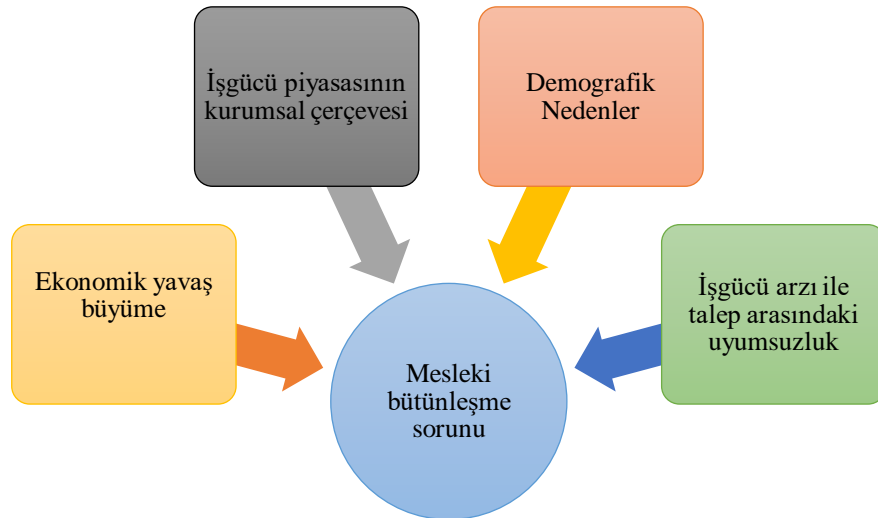
makamlar ve meslek grupları. Bu aktör çeşitliliği, mesleki bütünleşme sürecinin geçmişten çok daha karmaşık hale gelmesine sebep olmuştur. (Vernières et Fourcade, 1995 : 731).

Mesleki bütünleşme kavramında ortaya çıkan teorik sorular, çeşitli şekillerde tanımlanmış, ampirik araştırmaların odağı olmuşlardır. Önerilen çeşitli tanımlar yazarlarının ortaya koyduğu somut soruların çeşitliliğini yansıtmaktadır. Neticede tüm bunlar iki ana eğilimin tanımlanmasına yol açar: Makro ve mikro analitik eğilim.

1.3.1. Mesleki Bütünleşme Makro-Analitik Teorisi

İşgücü piyasası bütünleşmesinin makro-analitik teorisi; düşük ekonomik büyüme oranı, demografik özellikler, işgücü piyasasının kurumsal çerçevesi ve işgücü arz-talebinin yetersizliği gibi mesleki bütünleşmeyi etkileyen güçlükler üzerine odaklanmaktadır (Vernières ve Fourcade, 1994). Mesleki bütünleşme makro-analitik akımı bağlamında gençlerin mesleki bütünleşmesini etkileyen faktörleri şu şekilde açıklayabilir: Demografik faktörlerle ilgili olarak; bu, işgücü piyasasına aynı anda giren çok sayıda genç, ekonomik faktörler için küresel durgunluk, işgücü piyasasına yeni girenleri kapsayacak yeni işlerin yaratılmasını engellemektedir. Politik faktörler, çoğu ülke işgücü piyasası yasalarını ve mesleki bütünleşme sürecini etkileyebilecek belirli çalışma koşullarını (zorunlu eğitim, asgari ücret, vergiler gibi) getirmiştir.

Çizelge 10: Mesleki bütünleşmenin makro-analitik belirleyicileri

Mesleki bütünleşme analizinin mevcut teorik makro-analitik akışı için, düşük ekonomik büyüme ile ilgili olarak, genç mezunlar çoğunlukla istihdam eksikliği nedeniyle değil, ücret sorunları nedeniyle veya ortalamanın altında (kötü ücretli) ücretlerle, haftalık veya aylık gelire iş dışı çalışmaya zorlanmışlardır.

Gerçekten de makro-analitik teori, işgücü arzı ve talebi arasındaki uyumsuzluğu, nitelikli mezunların sayısındaki artış ile iş sayısındaki artış oranı arasında bir uyumsuzluk olarak görmektedir. Başka bir deyişle, aşağılanmışlık³ olabilir. Aşağılanmışlık terimi olağan anlamında işsizlik ve eksik istihdamın ötesine geçen potansiyel işgücünün yetersiz kullanımını ifade eder. Bu nedenle makro-analitik işgücü piyasası entegrasyonu teorisi, indirgemenin genç çalışanların motivasyonunu ve üretkenliklerini etkileyebileceğini düşünmektedir (Kingsley, 2017: 11). Bu, kısa veya uzun vadede işsizlik risklerine yol açabilir.

Mesleki entegrasyonun makro-analitik seviyesinde, işsizliğin yanı sıra kalifiye işlerin yetersizliği ile bağlantılı bir eksik istihdam biçimi olarak indirgenme ortaya çıkmaktadır. Böyle bir kıtlığın kaynağı, işsizlik ortamında döngüsel veya yapısal olabilir. Bu nedenle, Diomande'ye göre: “Diplomaların devalüasyonu, sadece niteliksiz diplomaların yayılmasının sonucu değil, diplomaların ilerleme hızı ile nitelikli pozisyonların büyüme hızı arasındaki tutarsızlığın sonucudur” (Diomande, 1997: 5).

Sonuç olarak yüksek işsizlik bağlamında, işsizlerin “kalitesiz” bir işte kalitelerinin veya ücretlerinin zararına çalışmayla karşı karşıya kalma tercihi ortaya çıkabilir.

Demografi konusunu, gençlerin işsizliği ve mezunların mesleki bütünleşme sorunu bağlamında, makro-analitik teori iki taraflı bir faktör olarak algılar. Birincisi, nüfus artışı (örneğin Afrika'da) potansiyel bir tüketici pazarı ve şirketler için düşük maliyetli işgücü kaynağıdır. İkincisi, istihdam arzı ve talebi arasında dengesizlik yaratmanın bir yoludur. Bu nedenle işgücü piyasasının yapılandırmasının, eğitim sistemleri, işletmeler, endüstriyel ilişkiler ve bunların düzenlenme biçimleri gibi her topluma özgü temel kurumlar arasındaki eklemlenme biçimlerine bağlı olduğu

³ Başlangıç eğitimi seviyesi normalde tutulan iş için gerekli olandan daha fazla bilgi birikimine sahip herhangi bir birey.

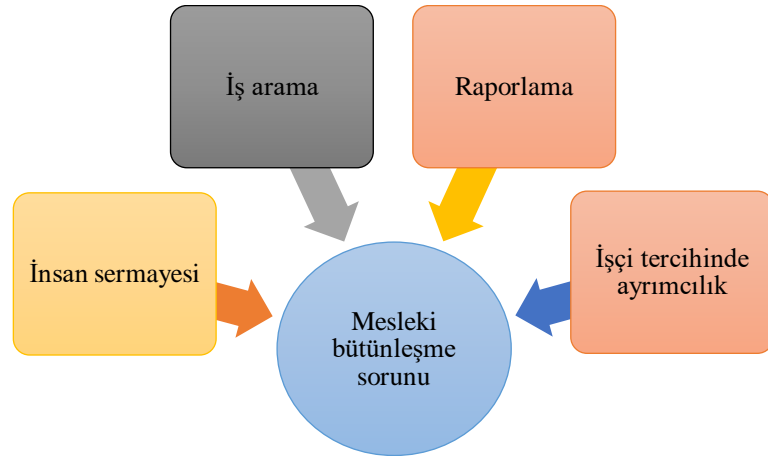
söylenbilir. Kısaca makro-analitik teoriye göre nüfus artışı ile işgücü piyasası arasındaki geçiş “eşitsiz bir şekilde sosyal olarak inşa edilmiştir” (Baudry, 1994).

Son olarak makro-analitik teori için profesyonel entegrasyonun sosyal olarak inşa edildiğini söylemek, tarihsel olarak ekonomi, politika ve eğitimin bağlantılı olduğunu söylemektir (Baudry, a.g.e., s. 23). Bu perspektiften bakıldığında, istihdama erişim hiçbir koşulda “saf ve mükemmel” bir mekanizmaya indirgenemez. Karmaşık etkileşimlerin sonucu olarak analiz edilmelidir. Başka bir deyişle makro-analitik analiz, mesleki bütünleşme sorununun ana tohumlarını tespit etmek için bu analiz seviyelerini eklemeye çalışmaktadır.

1.3.2. Mesleki Bütünleşme Mikro-Analitik Teorisi

İşgücü piyasasına bütünleşme konusundaki ampirik araştırmaların makro-analitik bir okuması, gençlerin çalışma dünyası hakkında çok endişeli olduklarını göstermektedir. Ayrıca teknolojik gelişimin işçiler ve çalışma koşulları üzerindeki rolünün ve etkisinin de farkında değiller gibi görünmektedirler (Laflamme, 1984: 203). Bu anlamda mikro-analitik analiz gençlerin mesleki bütünleşmesine engel olduğu bildirilen insan sermayesi iş arama, ayrımcılık ve raporlama gibi faktörlere odaklanmaktadır (Arlene, 1993).

Çizelge 11: Mesleki bütünleşme mikro-analitik belirleyicileri

Her şeyden önce, insan sermayesi kavramı Schultz (1961) ve Becker (1964)'ün çalışmalarından beri ekonomi alanında sürekli kullanılmaktadır. Bazı yazarlar bu kelimenin kullanımının 18.yüzyılda Adam Smith'e kadar uzandığını iddia etmiştir. İnsan sermayesi en geniş anlamıyla operasyonel beceriler de dahil olmak üzere bir bireyin (veya

bir grup insanın) toplam üretim kapasiteleri olarak tanımlanabilir. Yani genel veya özel bilgi, ustalık ve kişilerarası beceriler, deneyim, inşa edilebilecek-biriktirilebilecek ve kullanılabilir stoklardır (Dubar, 2001: 6). Beşeri sermaye teorisi şekli eğitim, verimlilik ve ücretler arasında pozitif bir ilişki kurar. Yatırım yapanlar fayda sağlar. Bu bakımdan en yüksek eğitim seviyesine sahip olanların iş bulma olasılığı daha yüksektir. Bu düzeydeki kişilerin daha az işsiz olmaları ve ortalama olarak daha yüksek maaş alma olasılıkları yüksektir.

Levy-Garboua (1979) beşeri sermaye (insan sermayesi) teorisinden elde edilebilecek bir gelir kazanımı ve dağıtım modeli geliştirmektedir. Teori bireylere marjinal üretkenlikleri için para ödendiğini ve bireyin aldığı eğitimin niteliği ve miktarının kazancının temel belirleyicisi olduğunu söyler. Buna bireyin doğal yeteneklerini eklemek mümkündür. Becker'in (1975) bu kapasiteler ve eğitim düzeyi arasındaki pozitif ilişki hipotezini kabul edersek, kazanımların (kazanımlar = G) insan sermayesinin bir fonksiyonu olduğu (eğitim seviyesi: KH) basit bir şekilde ifade edilebilir: Birey (İ): $G = KH$. Dolayısıyla kazanç, geniş anlamda eğitim ve iş yeri arasındaki yeterliliğe bağlı olarak az ya da çok yüksek olacaktır. Kısacası Becker, bu yaklaşımı başlangıçtaki eğitime yapılan yatırıma dayalı mesleki bütünleşme olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla bireyin mesleki entegrasyonu yapılan iş, eğitime yapılan ilk yatırımı kârlı hale getirmeyi mümkün kıldığı sürece gerçekleşir (Laflamme, 1984: 208).

Mikro-analitik teorisinin ikinci bileşeni olan iş arayışı, eksik bilgi varsayımına dayanmaktadır. İş arayan ve özellikle çalışma hayatına giren işçi, potansiyel işverenlerin nerede olduğunu bilmediği ve iş değiştirmenin az olduğu bir ekonomide rasyonel olan bir arama sürecine girer. İş arama zaman alıcı bir etkinlik olsa da iş fırsatları ne kadar çeşitlenirse bireyin arama yapmaya ilgisi bir o kadar artar. İş arama teorisi birçok gelişmelerden geçti. Bu teorisinin 1969-1970'te ortaya çıktığı unutulmamalıdır. ABD'de arzu edilen seviyeden daha yüksek kalifiye eleman yetersizliğine bağlı (saf sürtünmesiz) işsizlik oranının açıklamasıdır. İş arama teorisi, ekonominin özelliklerine, eksik olan bilgilere, insanların tercihlerine, mobil olma yeteneklerine... bağlı olarak doğal işsizlik oranına dair bir kavram sunmuştur.

İş arama teorisi, iş arayanın "eylemlerine ve daha spesifik olarak zamanının kullanımına odaklanarak bir dönem ve ekleme sürecini tanımlama" girişiminde bulunur

(Vincens 1997:13). Başka bir deyişle bireyin zamanının kullanımı, bütünleşme sürecinde büyük bir değişiklik getirdiği için temel değişken haline gelir. Gerçekten de, eğer birey zamanının çoğunu okuyan ya da eğlendiren bir şekilde geçirirse, zamanın kullanılmasının mesleki bütünleşme süreci üzerinde bir etkisi vardır. Yani zamanın kullanımı ve işgücü piyasası entegrasyon süreci nispeten bağlantılıdır. Bu teorik yaklaşıma göre, zaman kullanımını iş arayan ve işverenin değişim durumundaki yeri gibidir. Diğer bir deyişle bu teorik yaklaşım bir dereceye kadar bireyin zaman dengesine dayanır. Mesleki bütünleşme anlayışının merkezi olan birey, kendi ortamında çeşitli olası faaliyetler arasında zamanının dağılımını kullanarak maddi ve manevi faydaları artıramadığı zaman dengenin dışındadır.

İş arama teorisine ek olarak, sinyal teorisi (raporlama) mesleki bütünleşme mikro-analitik analizi ile sayılan teoridir. Aslında işe alım için adayların yaydığı sinyallerin yetersizliği sinyal teorisinin temel analitik unsurudur. Bir bireyin işe alımı sadece kendi becerileri ile değil daha çok işgücü piyasasında 'öne çıkma' şeklinde şartlandırılır. Eğitimi, diplomaları ve mesleki tecrübesi, işle uyumlu olup olmadığı hakkında fikir sahibi olmamızı sağlar. Bu sinyal nosyonu iş sağlayıcılar ve iş arayanlar tarafından yayılan sinyallere (eğitim) dayanarak emek seçimi ilkelerini arayan Spence (1973) tarafından modellenmiştir. Belirsizlik bağlamında yatırıma (iş arama) karar vermeye odaklanan Spence, sinyallerin nasıl oluştuğunu ve araçlar tarafından nasıl yorumlandıklarını analiz eder. İşveren tarafından kıtlığın bir göstergesi olarak algılanmaları durumunda diplomaların yalnızca bir üretkenlik sinyali olduğu sonucuna varılır. Ancak diplomaların devalüasyon sorunu, raporlama modellerinin önemli bir yönüdür.

Sinyal teorisi (Spence, 1973) belirsiz durumlarda ekonomik ajanların (aktörler) bireysel stratejileri üzerindeki bilgi asimetrisinin sonuçlarıyla ilgilenir. İşe alım sırasındaki adayın gerçek becerileri hakkında bilgi bulunmadığında, işveren iki şey gözlemlerken değişken kategorisini dikkate alır: Değiştirilemez özellikler (cinsiyet, yaş, ten rengi vb.) ve indeks ve sinyal dediği kişi tarafından kontrol edilebilecek diğer özellikler. Önceki deneyimlerine dayanarak işveren, bireyler arasındaki ücret ve meslek dengesizliklerinden kaynaklanan yetenek sinyalleri ile gerçek verimlilik endeksleri arasında yazışmalar kurar. Bu çalışma şirketler tarafından bilgi kontrolünün önemini vurgulamaktadır.

İşe alım tercihinde ayrımcılık teorisi (mesleki bütünleşme mikro-analitik analizinde dördüncü madde olarak) teorik ve olgusal olarak iki gözlemden doğmuştur: ABD'de 1960'larda yaşanan ve henüz ekonomistler tarafından dikkate alınmayan ırk olaylarını rapor etme meselesi ve insan sermayesi teorisinin üretken verimliliği açıklayamadığını kabul etmek.

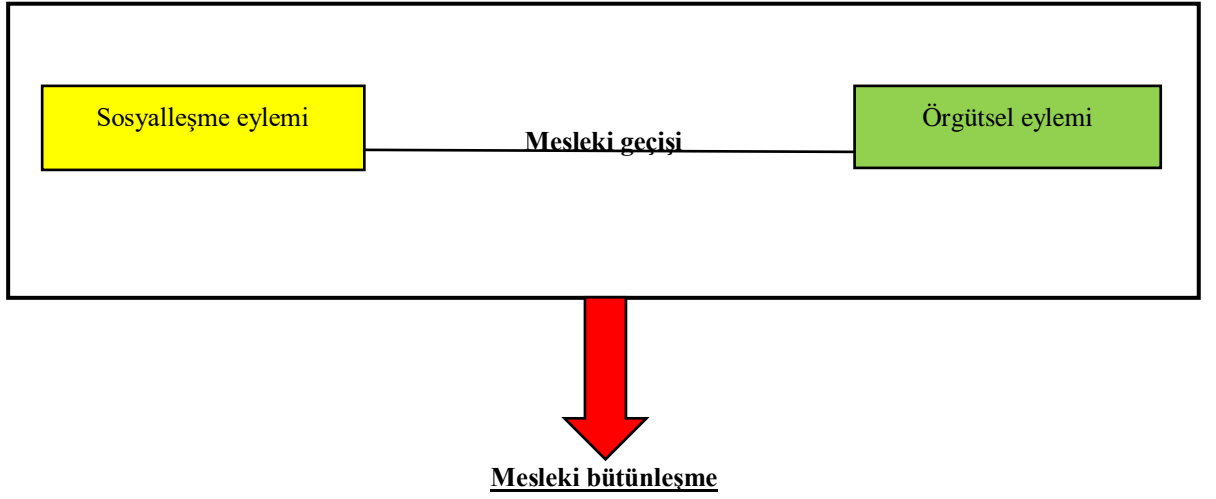
Becker işçi tercihinde ayrımcılık teorisinin (siyahlar, yahudiler, kadınlar, gençler vb.) kayırmacılık teorisi ile kıyaslanabilir olduğuna işaret ediyor. Becker için ayrımcılık hem işçi hem de işveren için bir sorun olabilir. İşçiye ait olan başka bir ırktan veya karşı cinsten insanlarla birlikte çalışmamaktan ibarettir. İşverenlerin uyguladığı ayrımcılık belirli insan kategorilerini işe alıp almama konusundadır. Becker ekonomik modelde işçi tercihinde ayrımcılık (olumsuz ayrımcılık) teorisi yoluyla belirli bir toplumda baskın bir işveren grubunun sosyal davranışının “barometre” olarak kullanılabileceği sonucuna varmaktadır.

Kısacası şu ana kadar ifade edilen teoriler makro ve mikroekonomik teorilerin mesleki bütünleşme sorunu için düşündüğü farklı kavramlar olarak bizi bilgilendirmektedir. Başka bir deyişle bu teoriler sosyo-ekonomik faktörlerin genç mezunların bütünleşme sürecini nasıl etkilediğini ifade etmektedir.

Konumuz bağlamında Claude Laflamme (1984), teorisinde, Fildişi Sahili'nde ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşmelerini etkileyen faktörleri belirlemektedir. Bu teorik yönelim hem eğitim sistemine hem de şirkete yeni bir bakış açısı yansıtmaktadır. Görüşü okul-iş ilişkisinin kuramsallaştırılması seviyesinden daha varsayımsal bir düzeydedir. Eğitim sistemi, bu teorik bağlamda, işgücü arz ve talep piyasasına giren bir mezun üreticisi olarak değil, işgücü piyasası, teknolojik gelişme ve sendikacılık hakkında bilgi ileten bir kurum olarak değerlendirilmektedir.

Bu açıdan bakıldığında hem şirket hem de eğitim sistemi, karşılıklı bağımlılık içinde analiz edildikleri sürece tam boyutlarını alırlar. Laflamme'ye (1984) göre, işgücü piyasası bu karşılıklı bağımlılığı güncellemek için uygun bir yer haline gelir.

Çizelge 12: Laflamme'ye göre mesleki bütünleşme süreci

Kabul edilen perspektif, mezunların mesleki bütünleşmesini okul-işletme etkileşiminin merkezine yerleştirir. Mesleki geçişe gelince, kişinin iş aradığı veya işsiz kaldığı süre olacaktır. Bu dönemde hem işsizlerin hem de çalışanların bu kategoriye girmesine yardımcı olacak programların yanı sıra hükümet veya özel istihdam yardımı kuruluşları da bulunmaktadır.

Kısacası mesleki bütünleşme süreci okulda başlar ve mezun sabit bir işe girdiğinde ve kariyerinin aşamalarının farkında olduğunda şirkette sona erer. Teorik yaklaşımımız aktörlerin bireysel stratejilerinin önemini göz ardı etmemekte ancak bu stratejiler hakkındaki bilginin, istihdam sisteminin işleyişini, teknolojik gelişimin ve sendikacılığın kısıtlılıklarının kademeli olarak ortaya çıktığını ima ettiğini belirtmektedir.

1.4. FİLDİŞİ SAHİLİ'NİN EĞİTİM SİSTEMİNE GENEL BAKIŞ

1.4.1. Fildişi Sahili'nin Genel Özellikleri

Fildişi Sahili, Gine Körfezi tarafından güneyde Atlantik Okyanusuna, doğudan batıya Liberya ve Gine'nin kuzeyine, doğuda Mali ve Burkina Faso ile Gana'ya komşu olan Batı Afrika'nın 322.463 km²'lik bir ülkesidir. Güneyi 500 km'nin üzerinde bir sahil şeridinde sahiptir. Nispeten düz olan ülke, güneyde düzlükler, merkezde ve kuzeyde yaylalar ve batıda en yüksek noktası Nimba Dağı (1.753 metre) olan dağlardan oluşmaktadır. Ülkenin birçok yerine ağır muson tipi yağışla işaretlenmiş mevsimsel

tropikal hareketler eşlik eder. Yıllık ortalama yağış 900 mm (Kuzeyde) ile 2.300 mm (Güneyde) arasında değişmektedir.

İdari olarak ülke, ikisi özerk (Abidjan ve Yamoussoukro), 31 bölge, 108 il, 510 ilçe ve 197 belediyeden oluşan 14 bölgeye ayrılmıştır. Sınıflandırılmış seviyede, her bölge bir bölge yöneticisi, her il bir il valisi ve her bir ilçe bir kaymakam tarafından yönetilmektedir. Her ilçe için bir kaymakam, her bölge için bir Bölgesel Konsey Başkanı ve her belediye için bir Belediye Başkanı seçimle belirlenmektedir. 2003 yılında, Devletten yerel makamlara yetki devri ve dağıtımına ilişkin 7 Temmuz 2003 tarih ve 2003-208 sayılı kanun, ilke olarak belediyelere, eğitim ve mesleki eğitim de dahil olmak üzere 16 yetki alanında görev verilmiştir.

Çizelge 13 : Fildişi Sahili idari bölgeleri

Kaynak : Dünya Gazetter'e göre

2012 yılında nüfus iki ana dine, İslam (%40,4) ve Hristiyanlığa (%40,3) bölünmüş, bunu ateizm (%5,5) izlemiştir (AGEPE, 2013: 17). Resmi eğitim ve kamu yönetimi dili olan Fransızca, nüfusun %48'i tarafından okunur ve yazılır (AGEPE, 2013: 13).

Fildişili nüfusu ülke genelinde eşit dağılmamaktadır. Sadece Abidjan şehri olan Lagün bölgesi, toplam nüfusun %34'ünü oluşturmaktadır. En kalabalık beş bölge (Lagune, Haut-Sassandra, Savane, Vallée du Bandama, Montagne) nüfusun %73'ünü oluşturmaktadır. Batı Afrika'daki en büyük limana ev sahipliği yapan ülkenin ekonomik başkenti Abidjan'ın nüfusu 3,9 milyondur. 1983'ten beri Yamoussoukro, bugün yaklaşık 300.000 kişinin yaşadığı ülkenin siyasi başkenti olmuştur. Fildişi Sahili'nde diğer büyük şehirler Bouaké (1.5 milyon), Daloa (173 bin), Korhogo (142 bin), Man (116 bin) ve Gagnoa (107 bin).

Fildişi Sahili, Baoulé, Senoufo, Yacouba, Agni, Attié, Guéré, Bété, Dioula, Manastırı, Mahou, Wobé, Lobi, vb. Olmak üzere yaklaşık 70 ulusal dile sahiptir (dil grupları için aşağıdaki tabloya bkz).

Tablo 8: Konuşulan diller ve konuşmacılar

Konuşulan diller	Konuşan Kişi Sayısı	%	Dil grubu
Baoule	2130000	14,8	Krou
Senoufo	1245000	8,7	Gour
Yacouba	800000	5,5	Mande
Agni	610000	4,2	Kwa
Attie	381000	2,6	Kwa
Guere	317688	2,2	Krou
Bete	280000	1,9	Krou
Dioula	179000	1,2	Mande
Abbey	170000	1,1	Kwa
Mahou	169100	1,1	Mande
Wobe	156300	1,0	Krou
Lobi	155800	1,0	Gour
Koulango	142000	0,9	Krou
Abron	131700	0,9	Kwa
Dida	101600	0,7	Krou
Adioukrou	100000	0,6	Kwa
Soninke	100000	0,6	Mande

Dioula ayrıcalıklı bir pozisyondadır çünkü Fildişiler arasında ticari bir dil görevi görür. İkinci bir dil olarak (değişik derecelerde) yedi milyon konuşmacı tarafından konuşulur (% 37). Fransızca zaten devletin ve eğitimin resmi dilidir.

Ekonomik düzeyde, 2016-2020 dönemine ilişkin büyüme beklentileri, 2020 yılına kadar ortaya çıkma hedefi doğrultusunda ikinci PND'nin hazırlanmasına rehberlik edecektir. Bu bağlamda, kamu ve özel yatırımın devam etmesi, ekonomik yapının kademeli olarak sanayileşmesi, işletme ortamının kalitesini iyileştirmek için reformların uygulanması ve hükümet⁴ tarafından belirlenen ana madencilik projelerinin yürütülmesi yoluyla ağırlıklı olarak ikincil ve üçüncül sektörler tarafından yönlendirilen yıllık ortalama %9'luk büyüme oranı önemli bir hedefdir. Böyle bir yapılandırmada, reel GSYİH'nin 2021 yılına kadar ikiye katlanması beklenmektedir.

Fildişi ekonomisinin yapısı 2000'den bu yana önemli bir değişime uğramadı. Aşağıdaki tablo durumu özetlemektedir.

Tablo 9: GSYİH'nin bileşimi, sektöre göre, 2000-15 (yüzde)

	2000	2004	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Birincil sektör	25,0	23,6	22,7	21,2	24,5	26,7	22,5	22,1	22,4	21,8
İkincil sektör	21,5	22,0	24,4	25,0	22,4	24,2	22,3	22,3	21,1	21,6
Üçüncü sektör	34,3	32,0	33,0	33,8	33,9	33,5	33,8	34,1	34,6	35,2
Piyasa dışı sektör	11,2	11,2	9,7	9,7	9,8	9,3	10,6	10,0	9,9	9,4
Hak ve vergi	8,0	11,1	10,2	10,3	9,3	6,3	10,7	11,6	12,0	11,9
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak : DCPE/MPMEF et INS

Birincil sektör, temel olarak çalışma nüfusunun çoğunluğunu elinde tutan gıda (pirinç, muz, maniok, salam) ve ihracat (kakao, kahve) tarımı ile desteklenmektedir (2014 yılında %43)⁵. İkincil sektör, tarımsal gıda, diğer imalat sanayileri ve 2003'ten beri madenciliktir. Üçüncül sektör ise, özellikle ticaret ve telekomünikasyon olmak üzere tüm bileşenlerin performansından yararlanmaktadır.

⁴ Yapılan ana reformlar arasında: tek bir yatırım penceresinin oluşturulması, bir rekabet yasasının kabul edilmesi, kamu-özel ortaklıkları (PPP'ler) için düzenleyici bir çerçevenin kabul edilmesi, bir ticaret mahkemesinin oluşturulması, sektörel sektörün benimsenmesi ve gözden geçirilmesi yer almaktadır. Ayrıca madencilik, petrol ve telekomünikasyon, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ'ler) geliştirilmesine ilişkin bir çerçeve kanununun kabul edilmesi için kodlar bulunmaktadır.

⁵ 2014 yılındaki istihdam anketi için bkz. ENSETE, 2014.

Son GSYİH gelişmeleri, Fildişi Sahili'nde yaşayan insanların 2011'den bu yana yaşam standartlarının arttığını görmelerini sağlamıştır. Bu nedenle 2000-2011 yıllarını karakterize eden uzun bir bozulma ve durgunluk döneminin ardından, kişi başına düşen GSYH, reel olarak yükselmiştir. 2011'de 599,464 CFAF'dan (dönem içerisinde kaydedilen en düşük seviye) 2012'de 647,117 CFAF'a, 2013'te 689,170 CFAF'a (%15'lik bir artış) karşılık gelmektedir.

Bununla birlikte bu seviye hala 2000 yılında kaydedilen seviyenin altındadır ancak kişi başına milli gelirin 741.708 CFA'ya 2015⁶ yılına kadar ulaşılması ve aşılması beklenmiştir. Ulusal düzeyde oluşturulan ve PND'nin bir parçası olan ulusal sosyal koruma politikasının amacı yoksul hanelerden gelen çocuklar için temel sosyal hizmetlere erişimin sağlanmasına ve savunmasız grupların, özellikle de çocukların tüm şiddet ve istismarlara karşı koruma stratejilerinin desteklenmesine katkıda bulunmaktır. Nitekim Devlet, eğitim sektörü için yapılan harcama düzeyine bakılmak suretiyle eğitim ve öğretime net bir ilgi göstermektedir. 2006'dan bu yana, eğitim harcamaları genel olarak hem nominal olarak hem de sabit fiyatlarla olumlu yönde gelişmiştir. Ancak gerçek anlamda gelişmeler biraz daha az belirginleşmiştir. Nitekim, 2013 yılı sabit fiyatlarla ifade edilen tutarlar, 2006 yılında 502 milyar CFA'dan 2013 yılında yıllık ortalama %5.6 artışa karşılık gelen 733 milyar CFAF'a yükselmiştir. Krizden sonra 2011'de gözlenen harcamalardaki düşüşün hızlı bir şekilde düzeltilmesi dikkat çekicidir. 2012'de harcanan miktarın 2010'dakileri aşması hükümetin eğitim ve öğretim sektörüne olan ilgisini göstermektedir.

Ulusal kaynaklar üzerindeki toplam eğitim harcaması (yerel kaynaklara yapılan yatırımlar dahil) 2006'da 502 milyar CFAF'dan 2013'te 719 milyar CFAF'a, yılda ortalama %5.3'e kadar daha az hızla yükselmiştir. Devletin eğitim taahhüdü bir dizi göstergede de belirgindir. Böylece GSYH'nin yüzdesi olarak eğitime yapılan kamu harcaması, 2006'da %4,1'den 2013'te %4,7'ye yükselmiştir, Fildişi Sahili'nin alt bölgelerindeki ülkeler arasında eğitim sistemine en çok yatırım yapan nispeten konuşulan diğer CEDEAO ülkeleri için ortalama %4,3'tür. Ek olarak eğitime yapılan cari

⁶ Ekonomi Genel Müdürlüğü, MPMEF.

harcamalar, 2006'daki %26,4'lük orana kıyasla, 2013'teki toplam cari kamu harcamalarının (borç servisi hariç) %29,5'ini oluşturmuştur.

Eğitim ekonomisinde genel bir yükseliş eğilimi görülmektedir. Fildişi Sahili'ndeki eğitim sektörü için ortalama %24,5 olan oran diğer CEDEAO ülkelerine kıyasla oldukça avantajlıdır. Yurtiçi kaynaklardan eğitime yapılan toplam harcama (cari ve yatırım), toplam kamu harcamalarının %25'ini (cari borç faiz ve yatırım hariç) oluşturmaktadır.

Tablo 10: Kamu harcamalarının eğitime evrimi, 2006-13 (2013 fiyatlarında sabit yüzde FCFA ve yüzde)

	2006	2009	2010	2011	2012	2013	TAAM/Ortalama	
							2006-13	2011-13
Eğitim harcaması ortalama	501,7	594,8	625,5	544,8	632,4	733,2	6%	16%
Cari harcama	472,4	532,8	571,9	504,5	566,3	660,2	5%	14%
Yatırım harcaması	29,3	62,0	53,6	40,3	66,1	73,0	14%	35%
İç kaynak	29,2	45,6	37,1	40,0	62,5	58,7	11%	21%
Dış kaynak	0,1	16,4	16,5	0,3	3,6	14,3	94%	588%
% Dış finansmanları	0%	26%	31%	1%	5%	20%	-	-
Ulusal kaynak hakkında	501,6	579,3	609,0	544,5	628,8	718,9	5%	15%
GSYİH'nin%	4,1%	4,4%	4,6%	4,3%	4,4%	4,7%	4,4%	4,5%
% Borç faizsiz toplam giderler	24,3%	25%	25,3%	26,2%	22,5%	25,1%	24,7%	24,6%
Eğitime cari harcama								
GSYİH'nin%	3,9%	4,1%	4,3%	3,9%	4,0%	4,3%	4,1%	4,1%
Cari kamu harcaması (borcun faizi hariç)	26,4%	26,0%	27,0%	27,8%	25,0%	29,5%	26,9%	27,4%
İç gelirin% 'si	22,6%	22,6%	24,2%	27,9%	21,7%	23,3%	23,7%	24,3%

Kaynak : MPMEF, Bütçe Şubesi.

Not: Kahve-kakao sektörünün ve nüfusun, dış gelir olarak yaptığı bağışlar bu tabloda gösterilmemiştir, payları %0,1'den azdır. Birincil harcamalar net kredileri içerir, ancak borcun faizini içermez.

Mevcut eğitime yapılan harcamalar için mevcut ulusal kaynaklar, 2013'teki 660 milyar CFAF'a kıyasla 2025'te 1.304 milyar CFAF civarında olabilir⁷. Bu kaynaklara ek

⁷ Bu eğitime yapılan cari harcamaların, devletin toplam cari harcamalarına (borç servisi hariç) göre aynı seviyede tutulduğu varsayımına dayanmaktadır.

olarak, yerel kaynaklardan ve dış finansmandan yatırım harcaması yapılmıştır. 2013 yılında eğitim sektöründeki yatırım harcaması, toplam devlet yatırım harcamasının % 9'unu oluşturmuştur. Eğitim yatırım harcamaları için mevcut ulusal kaynaklar 2025'te 220 milyar CFAF'a ulaşacak; %15'lik bir hedef değere doğru kademeli bir hareketle 353 milyar CFAF'a ulaşacaktır.

Tablo 11: Halk eğitim kaynaklarının projeksiyonu, 2016-25 (milyar FCFA, yüzde ve GSYİH'nın yüzde)

	2013	2016	2017	2018	2019	2020	2025
Gayri safi yurtiçi hasıla (milyar FCFA)	15459,8	19910,9	21663,0	23569,4	25643,5	27900,1	35608,4
Yurtiçi hasılat hariç bağışlar (milyar FCFA)	2838,0	3843,1	4133,3	4513,0	4846,0	5307,8	6774,3
Yurtiçi hasılat dışı bağışlar (PİB'in% si)	18,14%	19,3%	19,1%	19,1%	18,9%	19,0%	19,0%
Borç faizi hariç cari harcama (milyar FCFA)	2237,0	3016,8	3054,7	3157,9	3262,5	3465,1	4422,4
Mevcut eğitim harcamalarına ayrılan%	29,5%	29,5%	29,5%	29,5%	29,5%	29,5%	29,5%
Mevcut eğitim harcamalarına tahsis edilen miktar (milyar FCFA)	660,2	890,2	901,4	931,8	962,7	1022,4	1304,6

Kaynak : MPMEF/Ekonominin Genel Yönü /Ekonomik Durum ve Tahmin Yönü

Bununla birlikte bu tahminlerin yalnızca 2014 ve 2020 yılları arasında öngörülen yıllık ortalama %8,8 oranındaki büyümenin gerçekleşmesini sağladığı ölçüde açıklayıcı olduğu belirtilmelidir. GSYİH daha yavaş bir oranda büyürse, devlet harcamaları için harekete geçirilebilecek kaynaklar ve eğitim daha az önemli olacaktır. GSYİH tahminleri, gelir ve devlet harcamaları, Bakanlığın Ekonomik İşler Müdürlüğü tarafından sağlanan makroekonomik çerçeveye ve Ekonomi ve finansman sorumlu bakanlığa (MPMEF) ilişkin tahminlere dayanmaktadır.

1.4.2. Eğitim Sistemi Organizasyonu

Eğitim ve öğretim sektörü üç ana bakanlığın denetiminde:

- Milli Eğitim ve Teknik Eğitim Bakanlığı (MENET) 2012'den beri tüm genel eğitim, teknik eğitim ve okul öncesi ve yaygın eğitim seviyelerinden sorumludur.
- Alt ve üst orta seviyelerde ve erken çocuklukta mesleki eğitimden İstihdam, Sosyal İşler ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEMEASFP) sorumludur.

- Hükümetin yüksek öğrenim ve bilimsel araştırma politikasını uygulamaktan Yüksek Eğitim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı (MESRS) sorumludur.

1.4.2.1. Anaokul, ortaokul ve lise genel eğitim

- Okul öncesi eğitim 3 ile 5 yaş arası çocukları kapsar. Bu adım, çocukların birincil döngüye hazırlanması için gerekli olmasına rağmen, isteğe bağlıdır.

- Birincil döngü altı yıl sürer. Her biri iki yıllık üç alt döneme ayrılmıştır: hazırlık kursları (CP1 ve CP2), ilköğretim kursları (CE1 ve CE2) ve ara kurslar (CM1 ve CM2). Bu döngü, orta öğretim birinci döngüsüne (genel veya mesleki) erişim sağlayan ilköğretim sertifikası (CEPE) tarafından onaylanmıştır. Resmî katılım yaşı 6 ile 11'dir.

- Genel ve teknik orta öğretimin ilk döngüsü: Genel orta öğretimin ilk döngüsü dört yıldır. İlk Döngü Eğitim Sertifikası (BEPC) ile tamamlanmaktadır. Bu döngü sırasında, profesyonel bir kursa yönlendirme, ikinci yılın sonundan bir sınav yoluyla mümkündür. Bu yolu seçen öğrenciler Mesleki Eğitim Merkezlerinde (VTC'ler) veya Teknik Öğretim Kolejlğinde (TTC) çalışmalarına devam edebilirler. Eğitim kursları, çalışma alanına bağlı olarak iki veya üç yıl sürer. Bu kurumlardaki çalışmaların sona ermesi, bir Profesyonel Yetenek Sertifikası (CAP) veya bir Profesyonel Sertifika (BP veya BEP) ile tamamlanmaktadır.

- Genel ve teknik eğitimin ikinci döngüsü üç yıldır. Bu döngü ikinci döngü diploması (bakalorya) ile tamamlanmaktadır. Hem genel hem de teknik eğitimde uzmanlık ikinci sınıfta başlar. Genel eğitim, edebiyat dizisi (A) ve bilimsel diziyi (Matematik ve Fizik Bilimlerine odaklanma C ve yaşam ve yer bilimleri alanlarına odaklanma D)'yi içerir. Mesleki ve teknik eğitim ve öğretim, sanayi teknisyen sertifikaları (BT) ve daha yüksek teknisyen sertifikaları (BTS) tarafından doğrulanmış olan, üçüncül (B, G1 ve G2) ve endüstriyel (E, F1, F2, F2, F3, F4 ve F7) serilerini içerir. Bu diplomalar teknik kolejlerde (LT), meslek yüksekokullarında (LP) ve Kariyer Gelişim Merkezlerinde (CPM) hazırlanmaktadır.

- Üç sanatsal eğitim enstitüsü de ortaöğretim düzeyinde yer almaktadır. Öğrencileri sanatsal diploma (bakalorya) H1 (Plastik Sanatlar), H2 (Müzik), H3 (Tiyatro) ve Uygulamalı Sanatlar Teknisyeni (BTAA) konusunda eğitmektedir.

- Yaygın eğitim de, çoğunlukla STK'lar ve kırsal alanlardaki kamu müdahale yapıları tarafından organize edilerek kademeli olarak gelişmektedir. Sonuncusu aşağıdakilerden oluşur: Beceri eğitimi için mobil eğitim birimleri, ustaların daha fazla eğitimi için uygulama ve üretim atölyeleri, genç mezunlar için lojistik destek ve okula gitmeyen ya da okulu bırakan gençlerin yanı sıra okuma yazma bilmeyen yetişkinlerin okuma, yazma ve hesaplamanın temellerini edinmelerini sağlayan okuryazarlık merkezleri. Çırakların bir atölyede veya usta-çıraklı sisteminde dayalı bir firmada çalıştığı geleneksel çıraklık eğitimi gibi gayri resmi eğitim türleri de vardır.

1.4.2.2. Yükseköğretim

Yükseköğretim iki ila sekiz yıl arasında sürer ve akademik olduğu kadar mesleki eğitimi de içerir. 2012'den beri LMD (Lisans-Master-Doktora) sistemi uygulanmaktadır. 2013/14 akademik yılı için, eğitim ve araştırma birimleri ve araştırma merkezlerinden oluşan beş devlet üniversitesi vardır. İki meslek okulu (ENSEA, INP-HB) ve ortaokul öğretmenleri için iki öğretmen eğitim okulu (ENS ve IPNETP) dâhil olmak üzere dört ana devlet üniversitesi, yirmi yedi özel üniversite ve elli üç büyük üniversite.

Yükseköğretim ayrıca ağırlıklı olarak özel sektör tarafından sağlanan diploma (bakalorya) sonrası teknik eğitim sunmaktadır. Ek olarak, yirmi dokuz uzmanlık okulu bu tür bir eğitim vermektedir. Ayrıca öğretmenlik eğitimi Fildişi Sahili'ndeki eğitim ve öğretim sisteminin önemli bir parçası olmaya devam etmektedir. Özel okullarda, ilköğretim okulu öğretmenleri için Animasyon ve Pedagojik Eğitim Merkezi (CAFOP) ve Yüksek Öğretmen Eğitim Okulu (ENS) ile genel olarak Ulusal Teknik Eğitim (IPNETP) Enstitüsü ve teknik ortaokul öğretmenleri buna dâhildir. Kabul için diploma (bakalorya) sahipleri arasında sınav yapılmaktadır. Eğitim CAFOP'ta bir yıl sürer ve ek bir yıllık pratik eğitimden sonra Stajyer Öğretmen Diploması (DIS) tarafından onaylanır. ENS'de eğitim süresi iki yıldır ve üniversite öğretmenleri için (BAC+2) seviyesindeki adaylara ve lise öğretmenleri için (BAC+ 4) seviyesindeki adaylara ayrılmıştır. IPNETP, ENS gibi çalışır ancak mobil eğitim birimleri için temel mesleki eğitimdeki öğretmenleri eğitir.

1.4.2.3. Fildişi Sahili’nde dini okulları

Çoğu Batı Afrika ülkesinde olduğu gibi kendine özgü özelliklere sahip din eğitimi, kendisini dini gereklilikleri ve bazen de toplumsal kısıtlamaları karşılayan bir eğitim türü olarak konumlandırılmıştır. Fildişi Sahili’nde, eğitim sisteminde gözlenen dine dayalı eğitim iki ana düzeyde ele alınmaktadır: Katolik veya Protestan eğitimi ve İslami eğitim.

1.4.2.3.1. Katolik ve protestan okulları

Katolik veya protestan okullarının bir kamu veya özel eğitim sektörünün parçası olduğunu ilan etmek, Afrikanın bağımsızlığı döneminde kilise ve devlet otoriteleri için bir zorluk olmuştur. İlk katolik misyonerlerin Fildişili topraklarına girmesi 1637’de gerçekleşir ancak 1893’e kadar bu misyonerler Fildişi Sahili’ni Fransız kolonisi olarak kurabilmiştir. Kolonizasyonun ilk yıllarında, ilk resmi ilkokul 1887’de katolik misyonerler tarafından Elima’da kurulmuş ve 1890’da Assinia’ya transfer edilmeden önce üç yıl boyunca işletilmiştir. Fildişi Sahili’nin ikinci resmi okulu Grand Bassam’da kurulmuş ve eğitim organizasyonu Lyon Misyoner Grubu’na (SMAL) verilmiştir. Ayrıca, 1895’te Grand-Bassam’da ve 1896’da Dabou’da bu farklı şehirlerdeki misyonerlerin gelmesiyle başka okullar kurulmuştur. Böylece Fildişi Sahili’nde diğer ülkelerdeki durumun aksine katolik okulları “millileştirmeye” değil özel bir bakıma maruz kalmışlardır. 1960 gibi erken bir tarihte Devlet Başkanı Houphouët-Boigny onları halk eğitim sistemine eklemiştir. Bu okullardaki öğretmen maaşlarını sübvansetmesine karşın yetkililerinin dini gerekçelerle öğrenci almasını yasaklamıştır. Bu nedenle hıristiyan okulları, ulusal eğitim sistemine güçlü bir şekilde dâhil edilmiştir. Fakat bu tanıma, katolik okullarının, diğer din okullarının aksine, örneğin müslümanların tercih edildiğinin bir işareti değildir (Lanoue, 2004: 75-91).

Katolik okulları bağımsızlıktan kısa bir süre sonra ortadan kaybolduğu bazı Afrika ülkeleri ile karşılaştırıldığında, Fildişi Sahili’nde şimdiye kadar okul sisteminde önemli bir yer almıştır.

1.4.2.3.2. İlk ilahiyat okullarının görünmesi ve evrimi

İslam, kara Afrika’ına genel olarak fetih yoluyla yayıldıysa da (Denoix, 2002: 20) ticaret yoluyla İslam’ın kara Afrika’daki genişlemesinin toplumlara göre farklı

tepkilere yol açtığı söylenmelidir (Stefania, 2003: 261). Fildişi Sahili'nde İslam 14. yüzyılda kuzey ve batıya girmiştir. Ancak ülkenin kuzeyindeki istikrarlı ve tutarlı kuruluşu 18. yüzyılda gerçekleşmiştir (Triaud, 1974: 124).

Bu genişleme barışçıl ve ürünlerini satmak isteyen Dioula yatırımcıları tarafından gerçekleştirilmiştir. Genişleme ilk İslam okullarını uyandırmıştır (Désalmand, 2008: 58). Bunlar o kadar iyi gelişmiştir ki 1938'de İslam okullarında Afrika'daki Avrupa okullarından üç kat daha fazla öğrenci vardır (AOF) (Désalmand, a.g.e., s.61). İslam'ın yayılma hızı tarihçiler için bir gizemdir. Bunun nedeni hem Müslümanların diğer insanlara karşı tutumuna, hem de Kur'ân'ın açık mesajıyla zamanın küresel krizinden kaynaklanmaktadır (Cherif, 2015: 12).

Eğitim yapılarının (İslami ev, okul ve üniversite) İslam'ın genişlemesine katkısı üç dönemde sıralanabilir:

- Sömürge dönemi: O dönemde var olan ilahiyat eğitim yapıları İslami eğitim evleridir. Bu tip İslami eğitim, İslam'ın dini, sosyal ve kültürel değerlerine temel sağlamak için kullanılmıştır. Öğretimin çoğu "bir ilahi olan"ın bilgisine dayanmaktadır. Birey bütün homojen bir eğitime sahip olmalıdır. Bunlar bedeni, fikri, zihni, içgüdüleri ve duygularıdır. Öğretiler öğretmenin evlerinde gerçekleşip çoğunlukla öğretmenler öğrencilerin kendilerini dönüştürmesinin temelini atmaktadır. Hoca günlük görevlerinden (iş, aile hayatı, sosyal faaliyetler vb.) ayrılmamakta, ancak "davetçilik"⁸ yapma görevini de göz ardı etmemektedir. Öğretme, "inanılanın" bu tekilliğine karşılık muhalefet olmadan yapılmaktadır. Dini gerçeğin ve ruhun değerlerinin bilgisinin bir katalizör olması amaçlanmıştır. Bu İslami öğrenme evlerinde tekilliğine, niyetine ve duyarlılığına göre İslam'a dönüşen her öğrenci, öğretmeni rehber olarak almıştır. Bu amaçla, öğrencinin haklarını ve görevlerini bilme sorumluluklarını üstlenmesinde yardım etmeyi amaçlayan bir vizyon temelinde öğretmen, öğrencinin arzularını İslam ilkeleriyle dengelemenin yolunu bulmuştur.

⁸ Arap ansiklopedik İslam sözlüğüne göre "davetçilik" İslam'ın yayılmasının hikmetidir. Dini binanın yapımından herkesi sorumlu kılmayı amaçlamaktadır. Temel olarak, davetçilik, amaçların görüşünü kaybetmemek için dikkat dağıtılmadan, dünyevi bir taahhüt gerektirir. Hayatın bir bütün ve geçici olduğunu unutmamak için bağlantı kurmayı mümkün kılar. Sonuç olarak, İslam'ındaki davetçilik, işgal modlarına yani yeniden İslamlaştırmaya arzu etmeye yönlendirir.

- Bağımsızlık sonrası dönemde iki büyük olay İslami okulların oluşturulmasına izin vermiştir. Bunlar bağımsızlık ilanı ve yeni kurulan devletlerin iç işlerini ayırmasıdır. Bu nedenle Fildişi Sahili'nin Hükümeti, ulusal bütçenin önemli bir bölümünü tahsis ettiği "sömürgeci" okulda " %100 okullaşma" programını yürütmektedir (Gerard, 1997: 14). Bu amaçla, İslami eğitim, İslami öğretim merkezlerinden farklı okullar oluşturarak uyum sağlama yükümlülüğü altına girmiştir. Yeni kurulan otoriteler 'resmi okullara' öncelik vermiş olsalar bile İslami eğitim hiçbir şekilde yasaklanmamıştır. Öte yandan 'inancından mahrum bırakılma' korkusu yaşayan müslüman ebeveynlerin çoğu okulların birçoğu hala katolik misyonerlerin kontrolünde olduğu için çocuklarını okula göndermek konusunda isteksizdir. Dolayısıyla bu müslüman ebeveynler çocuklarını İslami okullara göndermişlerdir. Hatta bazıları değişimleri başlatan manevi öğretmene çocuklarını yanlarında İslam'ı öğrenme amacıyla Nijer, Senegal veya Moritanya gibi ülkelere göndermeleri için izin vermişlerdir. Çünkü en çok İslamlaştırılmış ülkeler Sahel (ıssız bölgeler) Afrika'sındadır (% 99,5'lik Müslüman oranı ile Moritanya % 98,7 ile Nijer % 92 ile Senegal % 90 ile Mali % 73 ile Sudan % 54 ile Çad) (Cisse,1998: 134-136).

Müslüman ebeveynler çocuklarının ayrılmasını gönüllü olarak kabul ettiler çünkü öğretmenlerin "Kuran'ı ve prensiplerini en iyi tanıyanlar olduğunu biliyorlardı ve bunun için büyük saygı görüyorlardı" (Perregaux 1987: 48). İslami okulların yaratılması hem ruh oluşumunu hem de bilgi edinmeyi hedeflemiş, Tanrı'ya ve O'nun yasalarına tabi olan öğrencileri eğitmeyi amaçlamıştır. Okul, çocuğun gelişimini izlemeli ve olgunluk seviyesine adapte olmalıdır. Aynı zamanda tüm öğrencilerine mesuliyetini yani "İslam'ın gerçekliğini" anlatmalıdır. Cherif'e göre yaşam boyu öğrenmeye erişim ilkesi klasik müslüman toplumun temellerinden biridir (Cherif, 2015: 16).

- Sonunda 80'lerden günümüze kadar olan süre sosyo-ekonomik istikrarın ardından Fildişi Sahili'nde sosyal, ekonomik ve sendika protesto gösterilerinin başladığı yılı işaret etmektedir. 1980'den itibaren bir dizi olumsuz durum hükümeti, devletin harcamaları ile bağlantılı tüm bütçeleri azaltmaya zorlamıştır. Ülkenin ekonomik durgunluğu birçok iş kaybına neden olmuştur. Bu nedenle daha önce istikrarlı bir şekilde istihdamda bulunan birçok kişi 'güvensiz şehir sakinlerinin durumuna indirgenmiştir'. Bu insanlar yaşlarına bakılmaksızın ebeveynleri, yakınları, komşuları ve etnik ilişkiler konusunda yarı bağımlı bir ülkede yaşamak zorunda kalmışlardır. Diğerleri özellikle en gençleri işsiz kalan veya

kendi çevrelerinde başıboş dolaşan, hayatta kalmak için yeterince zorbalık yapanların kalabalığına katılmaktan kaçınmamıştır (Marc ve Vidal, 1987: 64).

Eğitim politikası da ekonomik durgunluktan etkilenmiştir. Eğitime ayrılan bütçede ve öğrencilere verilen burs sayısında bir azalma olmuştur. Aslında üniversiteden ayrılan mezunlar işgücü piyasasına entegrasyonları konusunda giderek daha fazla endişe duymaya başlamıştır. Bu, sosyal bağlamda Fildişi Sahili'ndeki İslami eğitim reformunun başlangıcına atfedilebilir. Fakat birkaç yıl sonra dini eğitim veren medresenin ve daha sonra Fildişi Sahili'ndeki bir ilahiyat üniversitesinin doğuşuna şahit olunmuştur. Çünkü her öğretmen ve veli için her okul yılının sonunda öğrencilerin tam olarak hangi işi yapacağı ve mesleki yeterlilik açısından ne kazanması gerektiğini bilmek bir sorundu. Bu kriz dönemleri müslüman öğrencinin sosyal ve mesleki gelişim anlayışını geliştirmiştir. Kane'nın (1998) belirttiği gibi, İslami eğitim veren kurumun öğrencisini farklı bir şekilde yeniden icat ettiği söylenebilir: "Geçmişte, din bilimlerinde eğitim alan kişi toplumun tüm üyelerinin saygısını duyuyordu. Bugün, bu saygı Afrika halkları için azalmaya meyillidir. Dini bilimler, kentli ve batılı nüfuslarla giderek daha fazla marjinalleşmektedir (Kane, 1998: 17). Dahası 21. yüzyılın başlarına kadar Fildişi Sahili'nde müslüman liderlerin ilahiyat üniversiteleri kurması İslami yükseköğretim ideolojisinin konumlandırılmasında oldukça olumluydu. Bununla birlikte kamusal alan ve katolik eğitimi ile ilgili olarak bakıldığında aşılması gereken birçok zorluk vardır. Bugün Afrika Müslüman Üniversitesi ve Alfourquane Üniversitesi'nin açılması için toplumun yeniden yapılandırılmasının uzun bir süreç olduğu söylenebilir. Bu da Arapça-Fransızca konuşan öğrencilerin ulusal eğitim sistemine katılan ilahiyat okullarından gelen davranışlarından kaynaklanmaktadır.

İzleyen ikinci bölüm, Fildişi Sahili'ne farklı mesleki bütünleşme politikalarını entegre etmeyi mümkün kılmaktadır. Başka bir deyişle mezunların ortak tabanının (mesleki bütünleşme) amaçlarını, insani gelişimlerini ve eğitim sonuçlarını kontrol etmek için temel bilgileri entegre etmeyi mümkün kılmaktadır.

1.5. FİLDİŞİ SAHİLİ'NDE MESLEKİ BÜTÜNLEŞME VE İSTİHDAM

Başarılı mesleki bütünleşme, işverenin beklentilerini karşılamak için yeterli eğitimi gerektirir. Bu nedenle önceki bölüm Fildişi Sahili'ndeki örgün eğitiminin

yapısını ele almıştır. Ayrıca ülkenin eğitim/öğretim sektörünün beklentilerini ve karşılaştığı zorlukları belirtmiştir.

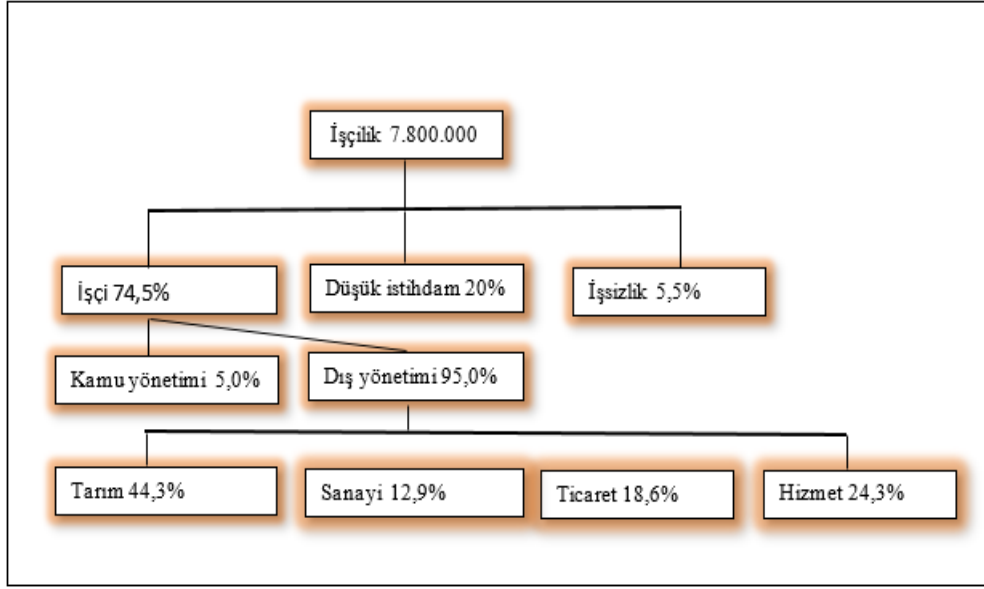
Bu bölümde⁹ Fildişi Sahili'nde mesleki bütünleşme ve iş yaratma politikaları ve mekanizmaları tartışılacaktır. Bu konuda mesleki bütünleşme sorunsalının tanıtımında ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu ile ilgili bir dizi soruyu özetleyecektir. Ortaya çıkan sorular arasında diğerlerinin yanı sıra 'mesleki bütünleşme teklifleri ve bilgi eksikliği ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?', 'işgücü piyasasındaki arz ve talep dengesizliği ile ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu arasında bir ilişki var mıdır?' etrafında yoğunlaşacaktır. Konu, sosyal içerme politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması yoluyla etkileme olgusunun anlaşılmasını ve iş piyasası entegrasyonunun karmaşıklığını daha iyi yansıtabilecek analiz için kavramsal bir çerçeve geliştirmek amacıyla yeni araştırma yollarına önceden yansımaları gerektirmektedir. Bölüm bu çerçevenin bir parçasıdır ve temel amacı ele alınan sorunun boyutunu ve mesleki bütünleşme politikalarının sınırlarını göstermektir.

1.5.1. Fildişi Sahili Deneyimi : Mesleki Bütünleşme Alanında Devlet Müdahalesi

Fildişi Sahili'nin 2013 yılı sayımına göre 23,3 milyon toplam nüfusunun 7,8 milyonu 15-64 yaş aralığındadır (aşağıdaki çizelgeye bkz: Fildişi Sahili'nde aktivite alanına göre iş piyasası). Aslında 2013 tarihli ENSETE'nin anketlerinin sonuçları işsizlik durumu ve insanların yaklaşık %20'sinin düşük istihdam edildiğini göstermektedir.

⁹ Bu bölümde sunulan veriler, stratejik bakanlık belgelerinin, iş yapılarının, uzman anket belgelerinin ve saha çalışmalarımızın içerik analizinin sonucudur.

Çizelge 14 : Fildişi Sahili'nde, iş piyasasının faaliyet alanına göre yapısı

Kaynak : ENSETE, 2013

Yine aynı çalışmada nüfusun sadece %5'inin kamuda çalıştığı (370 000 kişinin) gösterilmektedir. Kamu görevi dışındaki istihdam dağılımına bakıldığında temel sektörlerin (tarım, balıkçılık ve ormancılık) iş piyasasına hakim olduğu görülmektedir. Bu sektörler, yaklaşık 3 milyon işçisiyle önde gelen iş sektörleridir (nüfusun %43'ü). Hizmete bağlı işler ikinci (nüfusun %24,3'ü) ve ticaret üçüncü sıradadır (nüfusun %18,6'sı). İkinci sektöre bağlı aktiviteler ve sanayi 15-64 yaş aralığındaki nüfusun %12,9'u yani 900 000 kişiyi istihdam etmektedir.

Bu bağlamda gençlere ve özellikle halkın dayanıksız kesimine istihdam sağlanmasına yönelik gerek Devlet Bakanlığı ve istihdamdan sorumlu asıl bakanlık olan İstihdam, Sosyal İşler ve Mesleki Eğitim Bakanlığında (MEMEASFP) gerekse diğer bakanlıklarda birçok inisiyatif hayata geçirilmiştir.

1.5.2. Devlet Bakanlığı Ve İstihdam, Sosyal İşler Ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEMEASFP) İnisyatifleri

MEMEASFP tarafından yütülen ve finansmanı tahsil edilen bütünleşme programları 2013-2015 dönem aralığında 39,6 milyar FCFA ile toplam 57.200 genci hedef almıştır. 2014 yılında 430.000 insanı ilgilendiren işsizliğin oranı yüksek olması dolayısıyla bu gayretler yetersiz kalmıştır. Aşağıdaki tablo hayata geçirilen programlar

hakkında daha teferruatlı bilgi vermektedir. Hak sahiplerinin %48,1 ve %33,6'sına etki eden Genç İstihdam ve Yetenek Geliştirme Projesi (PEJEDEC) ile Borç Silme ve Kalkınma Anlaşması (C2D) başlıca projelerdir (UNICEF, 2016 : 145).

Tablo 12: MEMEASFP tarafından finanse edilen gençler için temel mesleki bütünleşme programlarının faydalanıcıları

Program ve hedef grubu	PEJEDEC	JSDP	C2D	Etat	BAD	TOPLAM
İşe Alma Yardımı Programı <i>Genel, Teknik ve Mesleki Eğitim Mezunları</i>	2250	-	675	-	-	2925
Çıralık ve Kısa Mesleki Eğitim Sözleşme <i>Profesyonel ünvansız gençler</i>	8000	-	500	-	-	8500
Genç Serbest Meslek Programı <i>Az veya yetersiz nitelikli gençler</i>	4750	7000	12350	-	-	24100
Yüksek Yoğunluklu İşler Çalışma <i>Kentsel alanlarda okul dışında gençler</i>	12500	-	4723	465	2000	19688
Özel İhtiyaç ve Eşleştirme Programı <i>İstihdam-Eğitim İşsiz uzun süreli mezunlar</i>	-	-	-	1000	-	1000
İstihdam ve Kalkınma Yardımı için <i>Sivil Hizmet Risk altındaki gençler</i>	-	-	1000	-	-	1000
TOPLAM	27500	7000	19248	1465	2000	57213
	48,1%	12,2%	33,6%	2,6%	3,5%	100%

Kaynak: İstihdam İyileştirme Stratejisinin Eylem Planı 2014/2015

Not: Programlar, yeterlilik düzeyinin veya yararlanıcıların eğitim düzeyinin azalan sırasına göre sunulmuştur. PEJEDEC - Gençlik İstihdam ve Beceri Geliştirme Projesi; JSDP - Junior personel programı geliştirir; C2D - Borç Azaltma ve Geliştirme Sözleşmesi; AFDB - Afrika Kalkınma Bankası.

Diğer taraftan bu tablo, projelerin hedef aldığı hak sahiplerinin çoğunun eğitimsiz yahut az okumuş gençler olduğunu göstermektedir. Vasıfsız veya az vasıflı gençleri hedef alan kendi kendine iş kurma programları ve şehir içindeki eğitimsiz gençleri hedef alan yüksek insan gücü çalışma programlarının ikisiyle birlikte %76,5 hak sahibi olmuştur (UNICEF, a.g.e., s.145). Tablonun alt tarafı ise işsiz kesimin içindeki çeşitli istihdam programlarının ayırt edilmesini desteklemektedir. Üstteki tabloda sözedilen gençlerin istihdam programlarının çok kapsamlı olmadığını ancak makul olduğunu belirtmek gerekir.

1.5.3. Sektörel İnisyatifler

Milli İstihdam Politikasının (PNE) tek amacı istihdam yaratmayı sağlamak olduğunu belirtmekte yarar vardır. Bu sektörel stratejiler gerçek ve etkili bir şekilde istihdam yaratma araçları üzerine etkilemeyi sağlamaktadır.

Burada ortaya çıkan sonuç şu ki MEMEASFP tarafından Ocak 2013 tarihinde diğer teknik bakanlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları ve birçok mesleki örgütler vasıtasıyla başlatılan istihdam yaratma inisyatifleri 2013-2015 döneminde yaklaşık 269.000 istihdam potansiyeli yaratmıştır. Bu tahminler MEMEASFP'in ekiplerince yapılan yoğun saha çalışmalarının sonucudur ki bu da zaten gelir ve istihdam sağlayan potansiyel önemli projelerinin gün yüzüne çıkmasına vesile olmuştur (UNICEF, 2016 :146). MEMEASFP aynı zamanda bu inisyatifleri takip edecek ve uygulayacak olanlarının mesleki eğitimi, istihdamı ve projelerine finansman bulma hususunda uygun tedbirler de almıştır. Bunun yanında birçok inisyatifin kabul edilme aşamasında olduğunun altı çizilmesi gerekmektedir.

Kalkınma partnerler ve Fildişi devleti düzeyinde atılan tüm bu adımlara rağmen bugün de mezun gençlerin mesleki bütünleşme sorunu giderilmiş değildir. 2018 yılı istihdam durumu mesleki bütünleşme göstergelerinin ne kadar tahribe uğradığını göstermektedir. Ülke genelinde yaratılan istihdamın geçici ve güvenilmez olduğu görülmektedir. Aslında çoğu iş arayanlar hep uzun süredir işsiz olanlardır ve gayri resmi istihdam sektörü de çoğunluk oluşturmaktadır. Eğitim kurumlarından çıkanlarla ilgili olarak ENSETE'nin 2013-2014 verileri, onların sayısının yılda mevcut istihdama göre üç kat fazla olduklarını ortaya çıkarmıştır. Aslında ani karşılama kapasitesi 76.000 istihdam yani çıkanların sadece %32'sidir ki bunların çoğu gayri resmi alanlardadır (56.400'ya karşı modern sektörde 9.900 istihdam). Bu durumu daha yakından incelemek için aşağıdaki tablo en yüksek eğitim düzeyine göre eğitim kurumlarının tekliflerini (2013) kısa vadenin karşılama kapasitesiyle karşı karşıya getirmektedir.

Tablo 13 : Eğitim ve ekonominin kısa vadeli kapasitesi

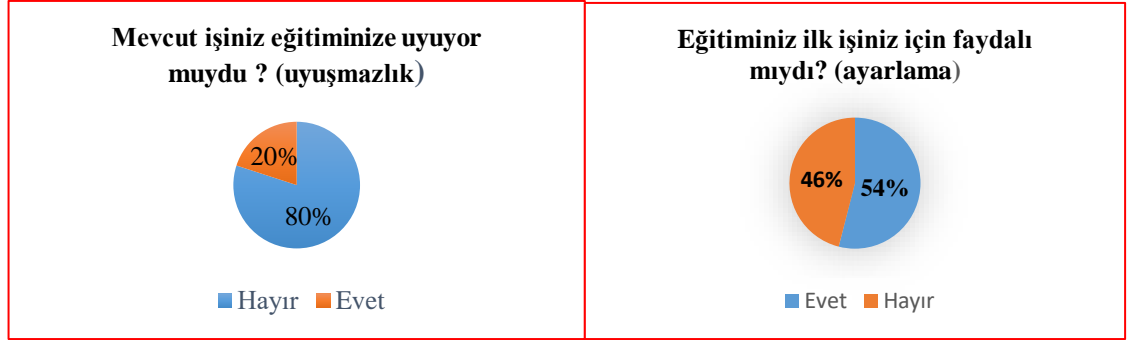
Eğitim sistemdeki ayrılanların yıllık ortalama dağılımı			Mevcut işlerin yıllık ortalama dağılımı			
Ulaşıldığı eğitim seviye	Sayı	%	Sektör	Meslek	Sayı	%
Yükseköğretim	34000	14%	Modern	Kamu	6600	3%
				Özel	3300	1%
Ortaöğretim II. Devresi	46000	19%	Gayri resmi	Tarım dışı	40200	21%
				Tarım	16200	7%
Ortaöğretim I. Devresi	56000	23%				
İlköğretim tamamlayan	9000	4%	İşsizlik		(27800)	(11)%
İlköğretim tamamlamayan	96000	40%	İşçilik dışı		(135900)	(57)%
Toplam	240000	100%	Toplam		76300	32%

Kaynak: ENSETE, 2013

Bu eğitim kurumlarından çıkanlar ile mevcut istihdam olanakları arasında büyük nicel dengesizliğinin sonucu olarak önemli bir şekilde “düzen” ve “sıralama” bozulmaktadır. Birinin sırasının bozulması, onun mezuniyet sırasında umduğu işin alt kategorisinde bir iş yapması demektir. Birinin düzeninin bozulması ise onun eğitimi sırasında edindiği yeteneklerine uymayan bir iş yapması demektir. Aşağıdaki çizelgede çizildiği gibi 2013 tarihli ENSETE'nin verileri işi olan insanların yaklaşık %80'inin sırasının bozulduğunu göstermektedir. Bunun dışında hemen hemen %46'sının düzeninin bozulduğu kabul edilmektedir. Zira bu veriler söz konusu insanların gördükleri eğitimin işlerine yaramadığını tasdik etmektedir.

4.4 yıl olan ilk kez iş arayan gençlerin ortalama işsizlik süresi göz önüne alındığında, eğitim-istihdam dengesizliği ve iş arayanların istihdam edilememesi çözülmesi gereken zorluklardır. Düşük yeterlilik düzeyi, eğitim sisteminin talebe göre değil talebe bağlı kalmadan yönlendirilmesi ve dolayısıyla çok teorik sayılan ilk eğitim, iş arayanların özellikle gençlerin istihdam edilebilirliğini sınırlayan faktörlerdir.

Çizelge 15: Çalışan kişiler arasındaki eğitim/iş ayarlama ve uyumsuzluk oranı

Kaynakça : ENSETE, 2013.

Dolayısıyla buraya kadar gençlerin mesleki bütünleşme sorununun çok kaygı verici olduğu söylenebilir. İstatistikler mesleki bütünleşmenin çok düşük olduğunu göstermektedir. Bu problemi devlet, farklı faktörlere bağlı olarak ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunu bağlamında incelemektedir.

1.5.4. Gençlerin İstihdamı İçin Kurumsal Cihazlar

İstihdam müdahalelerinin kesişen doğası sadece tüm aktörlerin ekonomik hayata katılmasını değil aynı zamanda çeşitli aktörler¹⁰ arasındaki sinerjiyi de gerektirir. Bu nedenle, istihdam politikasının etkinliğini sağlamak için Fildişi Sahili Hükümeti istihdamın teşviki alanında çalışan kilit aktörleri dâhil etmiştir. Bunlar gençlik istihdamında gerçekleştirilecek eylemlerin daha iyi kanalize edilmesi için çalışan kamu ve özel sektörden, sivil toplumdaki ve kalkınma ortaklarından aktörlerdir. Kamu sektörü aktörleri aşağıdaki tabloda açıklandığı gibi çoğunlukla belirli alanlarda uzmanlaşmış ulusal kamu kurumlarıdır. Bu uzmanlık alanları eğitim, kapasite geliştirme, işe alım yardımı ve tavsiyeler ile güvenilir işgücü piyasası bilgilerinin üretilmesi ile ilgilidir.

¹⁰ Fildişi Sahili'nde yaşanan siyasi-askeri krizden (2002-2011) sonra, gençlerin istihdamı konuları artık sadece genç istihdamından sorumlu yapıların veya bakanlıkların sorumluluğunda değildi. Diğer aktörler, bu konuda sorumlulukları olmasına rağmen, işsizlikle mücadelede geleneksel yapıların yanında giderek daha fazla yer almaya başladılar. Bunu görmek için Cumhurbaşkanlığı, Abidjan büyük şehir belediyesi, kamu ve özel şirketler, siyasi şahsiyetler vb. .

Tablo 14. Fildişi Sahili’nde işgücü piyasasında aktif olan kamu aktörleri

Yapılar	Eylemler
İstihdam genel müdürlüğü	Ulusal istihdam politikasının rehberliği, tanıtımı, koordinasyonu ve değerlendirilmesi
İstihdam etüdü ve tanıtım ajansı (AGEPE)	İstihdam aracılığı ve iş piyasası gözlemi
Ulusal mesleki eğitim ajansı (AGEFOP)	Mevcut mesleki bilginin yanında iş piyasasında ayrıcalıklı konumda yer almak için diğer mesleki bilgileri kazandırmak için eğitim
Mesleki eğitim geliştirme fonu (FDFP)	Sürekli meslek eğitim ve başka alanlarda eğitimin finansmanını sağlamak
Servis platformu (PFS)	AGEPE-FDFP-AGEFOP-hizmetlerinin, gençlerin şirketlere bütünleşme ve teknik destek için entegrasyonun sağlanması
Fildişi Sahili’nin girişimcilik enstitüsü	Girişimciliğin teşviki, mikro, küçük ve orta ölçekli girişimcilere destek
Yol yönetimi ajansı (AGERROUTE)	Yüksek oranda emek-yoğun program yürütme
Teknik Bakanlıklar	Gençler ve kadınlar için istihdam artırılmasına yönelik teknik ve finansal destek

Kaynak: Ulusal İstihdam Politikası, 2012.

Bu farklı aktörler, rolleri ikincil olan ancak gençlik istihdamı politikasını etkileyebilecek diğer insanlarla ilişkilendirilebilir.

1.5.5. İlahiyat Üniversitesi Mezunları İçin Gençlik İstihdam Programlarında Reform İhtiyacı

Fildişi Sahili'ndeki yetkililer, okuldan ayrılan gençlerin, niteliksiz gençlerin, genç mezunların ve hatta yasayla veya eski savaşçılarla çatışan gençlerin devletin mesleki bütünleşme ve iş yaratma planları tarafından dikkate alınmasını sağlamak için son yıllarda büyük yatırımlar yapmışlardır. Fildişi Sahili’ndeki mesleki bütünleşme programları sistemi, ilahiyat üniversitesi mezunlarını almak için henüz belirli bir mekanizmaya sahip değildir. Bu bize mesleki bütünleşme ve genel sosyal entegrasyon sorunu olduğunu söylememize neden olur. Açık bir ifadeyle, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşmesi bir ”sorumlu bütünleşme” biçiminin parçası olabilir. ‘Sorumlu mesleki bütünleşme’ mezunların resmi bütünleşme devresi dışında inisiyatif alma ve bir istihdam krizi durumunda girişimcilik yollarını kullanma yeteneklerini ifade etmektedir. Bu tür mesleki bütünleşme (sorumlu mesleki bütünleşme), mezunun sosyal entegrasyon şansına sahip olduğuna inandığı faaliyet sektörlerini tanımlayabilmesi

gerektiği gerçeğiyle karakterize edilir ve bunu başarmak için kendi stratejilerini geliştirmesi gerekir.

Bu tür bütünüleme (sorumlu mesleki bütünüleme), mezunun sosyal bütünüleme şansına sahip olduğuna inandığı faaliyet sektörlerini tanımlayabilmesi ve bunu başarmak için kendi stratejileri geliştirmesi gerekir. Bu tür bir bütünüleme ayrıca mezunun kendi kapasitesini belirlemesini ve kendi için belirlediği hedeflere ulaşmak için kendi seğimlerini ve becerilerini değerlendirmesini sağlamaktadır. Bu bakımdan, mezunların “nasıl yaptığı” ve “nasıl olduğu” bu tür bütünüleme için özellikle önemli olacaktır.

Eğer ”yaşam boyu öğrenme, vatandaşlara kişisel olarak gelişebilecekleri araçları sağlamayı, sosyal olarak bütünülemeyi ve bilgi toplumuna katılmayı hedefliyorsa” (Commission européenne, 2001: 19) sorumlu mesleki bütünüleme, ilahiyat üniversitesi mezunlarının değerşen bir çevreye uyum sağlayabilmesine izin vermeyen bir kaldıraç olarak düşünülebilir. Bu bağlamda, gençlik istihdamı programlarının Fildişi Sahili’ndeki tüm mezunlara işsizlik durumlarından çıkmalarına yardımcı olabilecek önlemleri kabul ettiğini göstermektedir. Çünkü Madec’e göre: “Devlet, insan doğasını bütünüleme yoluyla geliştirmesi gerekir. Bireyin kişisel yaşamını şekillendirmek, onlar için açık bir kişiliğe sahip olmak, iyi bir topluma katkıda bulunmak için orijinal benliğini yeniden kazanması gerekir” (Madec, 2010: 90-91). Fildişi Sahili’ndeki ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünüleme bağlamına gelince, bu kavram onların entegre olmayı öğrenme yeteneklerini ifade etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

Yöntem seçimine rehberlik etmek için araştırmacının taahhütlerinden biri daha önce formüle edilmiş hipotezleri doğrulamak için alışmaya kapılmamaktır (Paillé ve Mucchielli, 2008: 12). Çünkü araştırma alanı zenginleştiricidir. Bu kısımda çeşitli verilerle araştırmaya yönelik metodolojik yaklaşımın nitel doğası gösterilmektedir. Araştırma stratejisi detaylandırılacak ve bu nitel araştırmada stratejisi, bilgi kaynakları, veri kodlama, analiz süreci ve kullanılan analitik yöntemler tanımlanacak ve gösterilecektir.

2.1. METODOLOJİK SEÇİMİN YAPILMASI

Bir araştırma yaklaşımının seçimini birkaç faktör açıklayabilir. Bu seçimin belirleyicileri arasında öncelikle sorundan kaynaklananlar, soruların niteliğini ve araştırmanın amaçları olabilir. Ayrıca epistemolojik pozisyonun rolünü unutmadan, profesyonel bağlamı ve araştırmacının çıkarlarını eklemek de gereklidir (Pinard ve ark., 2004: 7).

Sorun düzeyinde Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununu inceleme önerisiyle ilgili bazı fenomenolojik kaygıları dile getirdik. Mezunlar; rasyonel bireyler, değerleri, inançları, gelenekleri ve algıları (dünyayı görmenin yolu) karşılama ihtiyacı olan insanlar olarak kabul edilmektedir. Bu, farklı nitel yönlerle başa çıkabilen bir düşünme modeli gerektirir. Nitel yöntem fenomenin hem görünen hem de görünmeyen yönlerini yakalayabildiği ölçüde gerçekliğin daha derin bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır. Kantitatif yöntemler bu fırsatı çok az sunmaktadır (Peretz, 2004:11).

Bu nedenle araştırma bireysel görüşmelerde ve odak gruplarında toplanan bilgileri vurgulamak ve sentezlemek için herhangi bir yazılıma müdahale etmeden yaklaşımları ve kavramları birleştiren nitel bir paradigmatik yaklaşım benimsemiştir. Bu anlamda bilgi toplama ve analiz yöntemleriyle çeşitli bakış açılarının diyalogsal bir yaklaşımını geliştirebilecek bir metodoloji karşımıza çıkmaktadır. Perspektiflerin çeşitliliği ile ilgili

bu diyalojik konumun ek bilgilere erişim sağlayarak sonuçların geçerliliğini ve iç-dış güvenilirliğini artıracakı umulmaktadır. Bu nedenle, araştırmadaki nitel metodolojilere karşı duran paradigmalara mesafe konulmuştur. Son olarak nitel araştırma paradigmasının şu anda Bolle'ye (2008) göre önemli bir metodolojik hareket haline geldiği ve fenomenlerin daha geniş, derin ve kapsamlı şekilde anlaşılmasını sağlayan belirli bir esneklik sağladığı söylenebilir (Bolle, 2005: 8). Birkaç yazar bu gözlemi on yıldan uzun süredir yapmıştır. Araştırmacı daha sonra araştırma projesi için uygun metodolojiyi seçme (Tashakkori ve Teddlie 1998) ve tabiri caizse, geçiş görüşünü almak için paradigmatik sınırları geçme konusunda tam bir sınırdadır (Tashakkori ve Teddlie 1998: 5-6). Dolayısıyla nitel araştırma yaklaşımının bireylerin algılarını toplayan basit bir yöntemden çok daha fazlası olduğu anlaşılmaktadır. Üstelik araştırmacı verinin tamamlayıcılığını vurgulayarak diyalojik bir vizyon sunmaktadır.

2.2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ

Araştırma çeşitli bilgi kaynaklarına ve toplama yöntemlerine dayanmaktadır. Kullanılan malzemeler esas olarak orijinal verilerdir. Bununla birlikte birçok ikincil kaynak materyal olarak seçilip, araştırma konusu ile olan erişilebilirliği ve alaka düzeyi açısından analiz edilmiştir. Veri toplama kaynakları veya yöntemleri olarak literatür araştırması, keşif anketleri ve derinlemesine röportajlar kullanılmıştır.

2.2.1. Belgesel Araştırma

Bu çalışmayı tamamlamak için basın makalelerine, mesleki bütünleşme ile ilgili özel raporlara, bilimsel dergilere, kütüphanelerdeki ve İnternet'teki genel kitaplara başvurmamız gerekmiştir. Literatür taraması işsizlik, yüksek öğrenim, işgücü piyasası, iş eğitimi, serbest meslek ve girişimcilik konularına odaklanmıştır.

İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme ile ilgili bilgi kaynaklarının kıtlığı veri toplamayı zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak literatür araştırması çeşitlendirilmiş bir bilgi kaynağı benimsemiştir. Bu veri toplama arayışı bizi Fildişi Sahili'nde ve Türkiye'de ulusal ve özel kütüphanelere (ayrıca dijital kütüphanelere) yönlendirmiştir. Yerel basında yayınlanan makaleler seçilmiş ve belirli paydaş kategorileri arasında mesleki bütünleşme sorununa ilişkin algıların yakalanabileceği bir forum olarak ele

alınmıştır. Zira yerel basında çıkan yayınlar, sosyal bilimler araştırma topluluğu tarafından yararlanılabilecek büyük bir bilgi kaynağıdır.

Diğer taraftan mezunların mesleki bütünleşmesine ilişkin spesifik raporlar da mezunların mesleki bütünleşmesini desteklemek için hükümet ve kalkınma ortağı faaliyetleri hakkında açıklayıcı veriler sağlamıştır. Ek olarak belirli raporlar işsiz mezunları ve konumlarını profillerine ve sosyal çevrelerinin özelliklerine göre ele almayı mümkün kılmıştır. Son olarak belirli raporların istişare edilmesi, istihdam yapıları ile iş arayanlar arasında var olan sosyal ilişkileri anlamada yardımcı olmuştur.

Bilimsel dergilerin araştırma materyali olarak kullanılması birçok avantaja sahiptir. Bilimsel dergiler, genellikle alanlarındaki yerel araştırmalara dayanan olayların bir dökümünü sunmaktadır. Bu alan verileri, istihdama erişim biçimlerine ve onları karmaşık yapan belirleyici faktörleri daha yakından ele almamızı sağlamıştır. Bununla birlikte bu malzemelerin bir sosyal kategorinin, bilimsel kişiliğin damgasını taşıdığı kabul edilecektir. Eylül 2017 Aralık 2019 arasındaki dönemde, genel olarak işsiz mezunlar ile ilgili tüm bilgileri toplamak için mesleki bütünleşme konusu üzerinde çalışan ana araştırmacıların bilimsel dergilerini ve Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat fakültelerinden mezun olanları incelenmiştir. Derginin bilim dallarındaki bu istişaresinin amacı, mezunların mesleki bütünleşme konusunda bizden önce gelen araştırmacıların teorik ve pragmatik söylemlerini toplamaktır. Bu etkinliğin, özellikle arşivlerine çevrimiçi erişilebildiğinden, ekonomik ve sosyal konularla ilgili uzmanlaşmış dergilerin web sitelerine düzenli ziyaretlerin kolaylaştırıldığı da eklenmelidir. Verilerin çeşitliliği sonuçların geçerliliğini, iç ve dış güvenilirliğini artıracaktır.

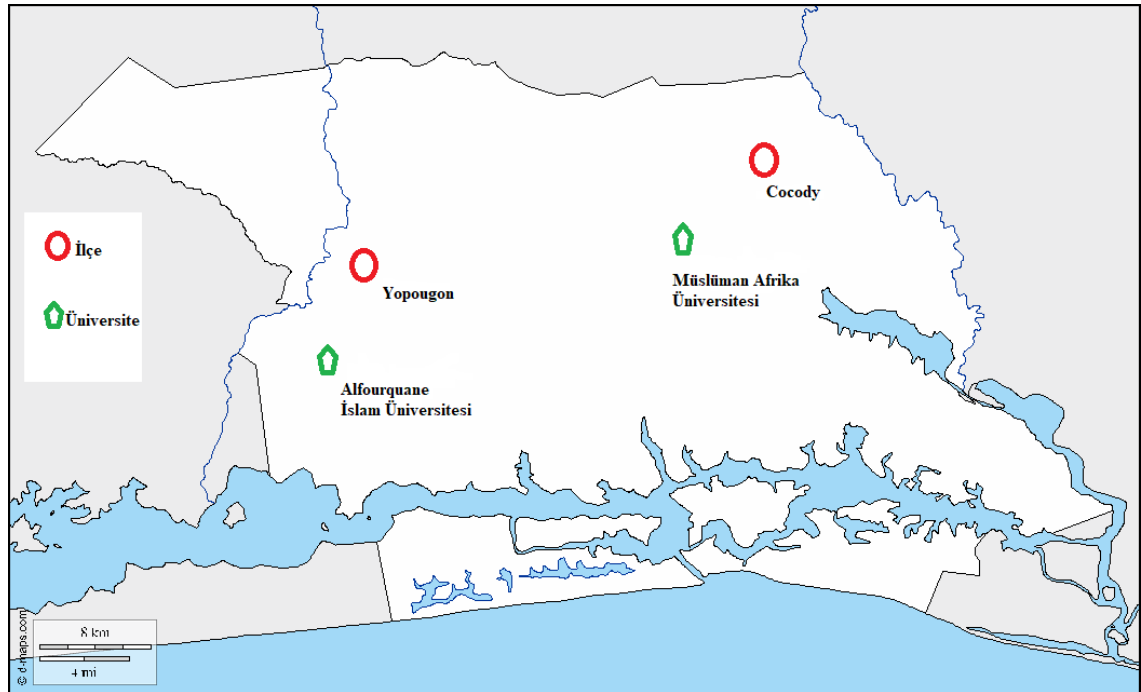
2.2.2. Çalışma Anketinin Davranışı

Araştırma alanı çalışmaya katılan üniversitelerdeki araştırma anketiyle başlamıştır. Uygulamada, dijital bir kayıt cihazından faydalanılmıştır. Keşif aşaması çeşitli üniversitelerden mezunların adres rehberini yeniden oluşturmamızı, mesleki bütünleşme sorunu ile karşı karşıya kalanları belirlemek için sayım yapmamızı, sosyal ve toplumsal karakteristikler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Bu keşif evresinden sonra araştırma alanının yerel özelliklerle bağlantılı bazı döngüsel zorluklara rağmen üretken olduğu ortaya çıkmıştır. Aslında araştırma alanındaki dört aylık bir süre boyunca

tanımlayıcı veriler ve alan notları dahil olmak üzere materyal toplanmıştır. Bu araştırma alanı incelemesi, işgücü piyasası entegrasyonunun geniş bir şekilde anlaşılmasını sağlamak ve araştırmanın ortaya çıkardığı konulara ışık tutmak için metinsel, niteliksel ve niceliksel veriler sağlamıştır. Keşif anketi verileri, kategori analizi için dönüştürülmüş ve metinsel bir veri tabanına entegre edilmiş kalitatif veriler dahil analiz edilmiştir.

Fildişi Sahili'ndeki üç ilahiyat üniversitesi¹¹ arasından sadece iki tanesi seçilmiştir. Seçilen iki üniversite ekonomik başkent olan Abidjan'da bulunmaktadır. Bunlar ekonomik başkentte çeşitli açılardan öne çıkan iki büyük ve stratejik üniversitedir.

Çizelge 16: Abidjan büyükşehirinde incelenen üniversitelerin yeri

Kaynak: Anketimiz, 2018.

İlk çalışma (Alfourquane İslam Üniversitesi UIFCI) 2009 yılında Fildişi Sahili'ndeki Sünni şubesi tarafından Yopougon ilçesinde yapılmıştır. Bu üniversite, o zamana kadar Suudi Arabistan'da yüksek öğrenim görmeleri için burs alan İslam'ın yerel seçkinlerinin eğitim politikasının bir parçasıdır. Suudi İslami eğitim grubu Alfourquane,

¹¹ Fildişi Sahili'ndeki üç ilahiyat üniversitesi, ikisi araştırma alanını oluşturan, ekonomik başkent Abidjan'da bulunmaktadır. Çalışma ile ilgilenmeyen son üniversite, Fildişi Sahili'nin kuzeyindeki Bouaké şehrinde yer almaktadır. Bunun nedeni Fildişi Sahili'ndeki sosyo-politik krizin onuncu yılı nedeniyle bu üniversitenin birkaç yıldır kesintiye uğramasıdır. Bu, üniversitede çok sayıda insani ve maddi zarara yol açmıştır: Kayıp eğitim yılları, bitmemiş öğrenci eğitimi, eğitim materyali kaybı, derslerin aksaması ve yavaş hareket etmesi.

başka yerlerdeki çeşitli girişimlerden sonra bir üniversite kampüsü ve öğrenciler için yurtlar açarak Fildişi macerasına başlamıştır. Bu, Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat yüksek öğrenim tarihinde bir ilktir.

Bu açılış Müslüman gençlerin arasında umutlara yol açmıştır. Üniversiteyi kurmanın amacı olarak, bir yandan da öğrencilere Suudi Arabistan'da bekleyebilecekleri ayrıcalıkları vermeleri de sağlanmaktadır. Öte yandan, öğrenciler kampüsteki kayıt ücretlerinden ve yurt kiralama ücretlerinden muaf tutulmuşlardır. Suudi Arabistan'da eğitim gören öğrenciler, sosyal ve yerel olarak eğitilmiş sınıf arkadaşlarına göre üstünlük avantajına sahip olup çalışma hayatında sosyal istikrar kazanmaları Alfourquane İslam Üniversitesi'nden eğitim alan öğrencileri ayrıcalıklı kılmaktadır.

Bu bakımdan üniversitenin kurulması Fildişi Sahili'nde ve Suudi ortaklarında İslam'ın Sünni şubesi için stratejik bir zorluktur. Bu, üniversitenin Suudi Arabistan'dan aldığı lojistik, maddi ve finansal desteğe de yansımaktadır. Ayrıca Alfourquane İslam Üniversitesinin varlığı, üniversite kurucularının Sünni İslam'ın faaliyetlerini finanse etmeleri için bir nimettir.

İncelenen ikinci üniversite Müslüman Afrika Üniversitesi (UMA) Abidjan'daki Cocody ilçesinde bulunmaktadır. Fildişi Sahili (COSIM) İmamlar Yüksek Konseyi Başkanı tarafından kurulmuştur. Uygulaması genç müslüman seçkinlerin eğitimini genişletmeden önce imamların eğitimine başlanan özel bir üniversitedir. Alfourquane Üniversitesi'nden farklı olarak Afrika Müslüman Üniversitesi, Suudi Arabistan'ın lojistik, maddi ve finansal desteğinden yararlanmamaktadır. Bununla birlikte Fildişi siyasi ortamında özellikle de ülkenin müslüman politikacıları arasında güçlü bir sosyal ilişkiler ağından faydalanmaktadır.

Birkaç yıl önce kapılarını açtığı zaman sadece ilahiyat teolojisi, imamlık, vaaz ve iletişim dersleri vermiştir fakat şu anda başka mesleki eğitim disiplinleri başlattığı için devlet tarafından atanan öğrencileri alan üniversitelerden biri olarak ilahiyat disiplinleri dışında da hizmet vermektedir. Bunlar arasında yeni oluşturulan idari ve politik hukuk disiplinleri, ekonomi ve yönetim bilimleri, pazarlama ve reklam iletişimi vb. eğitim modelinin bu farklılaşması Fildişi Sahili'nde İslami yükseköğretimde bir ilktir.

Eğitim modelinin bu çeşitlendirilmesi, genç mezunların mesleki bütünleşmesine duyulan kritik ihtiyaçla uyumludur. İlahiyat eğitimi alan gençlerin eğitimi için bu inovasyon stratejileri, çalışmayı ilgilendiren eylemlerdir. Çalışmanın ana sorularından biri çalışma-istihdam ilişkisini ve arapça konuşan öğrencinin mesleki bütünleşme stratejilerini analiz etmektir.

Daha önce de belirtildiği gibi araştırma alanı üç aşamada gerçekleştirildi: Keşif, katılımcıların belirlenmesi ve görüşmeler. Araştırma görüşülecek olan aktörlerin daha iyi konumlanmasını teşvik etmek ve muhbirlerin belirlenmesi açısından potansiyellerini ayırt etmek için çeşitli parametreleri göz önünde bulundurarak, çalışma ilk önce lisans¹² derecesini tamamlamış öğrencileri kapsama aldık. Nitekim incelenen iki üniversitenin ilk teşviki¹³ mesleki bütünleşme için kendi lehlerine gösterilen çabaların niteliğine göre seçilmiştir. Aşağıdaki tabloda dağıtılan 2009-2013 sınıfını oluşturan toplam 81 öğrenci vardır.

Tablo 15: Örneklem grubunun cinsiyete ve üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Öğrenci sayısı (2009-2013)		Toplam
Alfourquane (UIFCI)	Erkek	Kadın	47
	34	13	
	Öğrenci sayısı (2009-2013)		
Afrika Müslüman Üniversitesi (UMA)	Erkek	Kadın	34
	23	11	
Genel toplam	57	24	81

Bu ses kaydı yoluyla yapılarak alınan bilgi daha sonra kopyalanıp işlenmiştir. Sayımdan elde edilen araştırma materyalleri hem niceliksel hem de niteliksel istatistiksel verilerdir. Çoğunlukla bunlar ankette yer alan mezunların farklılaşmasını daha iyi anlamak için ziyaret edilen üniversitelerin sıralama sürecinin bir parçası olarak en sık sıralı değişkenlere dönüşen kategorik değişkenlerdir. Araştırma katılımcılarının sayımı, aslında sosyal aktörlerin izlenebilirliği ve bireylerin söz konusu iki üniversite üzerindeki

¹² Çalışılan iki üniversitede sadece ilk çalışma döngüsünün olduğu, yani öğrencilerin üniversiteler tarafından sunulan eğitim dallarından birinde bir derece almak için dört yıllık bir eğitim yaptıkları belirtilmelidir.

¹³ Anketlere göre, incelenen iki üniversitenin ilk tanıtımı, üniversitelerin idaresi ve saygınlığı için bir sınav tanıtımıydı. Sonuç olarak, gelecek yıllarda mümkün olduğunca çok sayıda öğrenciyi çekmek için öğrencilere seminerler, konferanslar ve stajlar verilmiştir.

yolunu rapor etmekten ibarettir. Araştırma katılımcılarının sayımı, arşiv araştırmasından geçmektedir. Muhbirin (arşivci) sözlü borsalarına dikkat edip, kendisini çevreleyen, üreten veya takas edenlerin kaynaklarına dikkat edilmektedir (Peretz 2004: 5).

Peretz'e (2004) göre, araştırmaya katılanlarının sayısını belirlemenin dört ana görevi vardır: Birincisi araştırılan konularla alakalı olmak ve çevrelerine uyum sağlamaktır. İkincisi olayların olağan seyrini gözlemlemektir. Üçüncüsü not almak veya resim veya kroki de dahil olmak üzere herhangi başka bir yöntemle kaydetmektir. Dördüncü olarak, neyin gözlemlendiğini yorumlamak ve bir rapor yazmaktır (Peretz, a.g.e., s. 8). Üniversite sayımının bu son aşaması endüktif bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Ek bilgi sağlanması belirli gözlemleri gözden geçirmeyi ve üniversiteler içindeki atmosferi keşfetmeyi mümkün kılmıştır.

2.2.3. Görüşmeler

Deslauriers (2002) 'in yazdığı gibi, bir görüşmenin amacı 'kişinin ne düşündüğünü bilmek ve doğrudan duyulamayan şeyler, örneğin duygular, niyetler gibi ne öğrendiğini öğrenmektir' (Deslauriers, 2002: 34). Aynı zamanda kişinin algıları ve önceki gerçeklerin açıklanmasıdır. Bu nedenle metodolojimizin nitel yaklaşımı göz önüne alındığında, görüşme rehberimiz, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Görüşme rehberinin seçimi stratejik bir seçenektir. Bir dizi önceden formüle edilmiş soruyu yanıtlamak yerine, bilgi sahiplerinin kendilerini ifade etmelerini sağlamaktadır. Bu açıdan sorularımız çoğunlukla açık, kısa ve tarafsızdır. Soruların sırası ve formülasyonu, muhatap tarafından öne sürülen tekliflere verilen cevaplara bağlı kalmıştır. Mesleki bütünleşme sorunu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığımız için bu, geçerli kabul edilmiştir. Görüşülen her kişi, mezunların bütünleşme sürecindeki rollerini daha iyi anlama konusundaki kaygılarına açıklıkla dile getirmiştir.

İlk olarak iş arayan mezunların mülakatlarına ilişkin olarak değişkenlerimizin boyutlarını niteliksel olarak ölçme uygulanmıştır. Değişkenlerimiz için iki ana boyutumuz vardır. Birinci boyut, mesleki bütünleşme isteyen mezunların profilini, ikinci boyut mesleki bütünleşme ile ilişkisini içermektedir. Özellikle verilen eğitimin özellikleri, eğitim alanı, iş arama kalitesi, iş sahası ziyaretlerinin kalitesi, sıkça kullanılan

aktör türü (patron, işveren, işçi), entegrasyon sürecine bağlılık kalitesi, konuşlandırılan kaynağın türü (finansal, entelektüel, insan) ve zorluk sırasındaki destek kategorisi (insan desteği, maddi, manevi) alt boyutlardır.

Çekirdek örneğimizdeki Alfourquane Üniversitesi ve Afrika Müslüman Üniversitesi'nden seksen bir mezundan 17'si keşif anketimiz sırasında oluşturulan bir adres defteri¹⁴ üzerinden tespit edilmiştir. Sonuncusuna, ebeveynlerden iki kişi, üniversite yönetiminden iki ve gençlik entegrasyonu kurumundan bir kişi eklenmiştir.

Bu aktörlerin görüşmeleri gizliydi ve görüşülen kişilerin anonimliği garanti edilmiştir. Görüşmeler, katılımcı tarafından istenen yerde veya bilgi verenlerin ikametgahında Fransızca olarak yapılmıştır. Bu nedenle görüşmelerin süresi katılımcılara göre değişkenlik göstermiştir. Bazı katılımcılar diğerlerine göre daha açık görüşlüdür ve sonuç olarak, görüşme rehberinde planlanan veya bulunmayan çeşitli temaları ele alarak, konuları farklı yönlerden de ele almışlardır.

İlk görüşmelerde yeni temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar, incelenen olguyu daha iyi anlamak için diğer bilgi verenlerle doğrulanmıştır. Bazen görüşmeler, mezunların deneyimlerini anlatan ve sosyal yörüngesini anlatan bir yaşam öyküsü şeklini almıştır. Araştırmamızın amacı o kadar ileri gitmedi, ancak muhatapların deneyimlerini sözlü olarak dile getirebilmeleri ve ilgili birçok ayrıntıya inebilmeleri bizi ek bilgiye yönlendirmiştir.

Bununla birlikte görüşme rehberi nitel kaynakları ve incelenen olgunun açıklayıcı değişkenindeki rollerini yakalamayı mümkün kılmaktadır. Bir yandan, araştırmacı tarafından gözlemlenen mezunların mesleki entegrasyonunun durumu, beyan edilen kaynaklar ile ilgili olarak yorumlanacaktır. Öte yandan araştırmacı, görüştüğü mezunların açıklamalarına güvenmek zorundadır (Deslauriers, 2002: 6).

Sadece bir örnek olayın bile aydınlatıcı bir bilgi kaynağı olabileceğini iyi bildiğimizden dolayı araştırmamız, değerlendirmelerdeki farklılıkları test etmek için

¹⁴ Ankete katılan mezunların izlenebilirliği için adres defterimiz, üniversiteye ilk kaydolduklarında bıraktıkları adreslerden (veli teması, e-posta, kişisel telefon numarası vb.) oluşuyordu. Temasa geçmeyenler, adreslerine erişilemeyen veya fiziksel varlığı olanlardı (ülke dışına seyahat sebebi veya ölüm sebebi).

görüşme sayısına odaklanmamıştır (Deslauriers 2002: 53). Amaç, araştırma için seçilen üniversitelerden bütünleşme isteyen çeşitli mezunların görüşlerini toplamaktır. Toplamda on yedi tane mezun (Alfourquane İslami Üniversite UIFCI'sinden on ve Müslüman Afrika Üniversitesi UMA'dan yedi kişi), incelenen üniversitelerden iki öğrenci velisi, iki idari personel ve gençlik entegrasyonu konusunda bir kişi ile yapılan yirmi iki geçerli derinlemesine detaylı görüşmeler yapılmıştır.

Öğrencilerin ebeveynlerinin seçimi için, iki kişiyle yapılan görüşmelerin sayısına karar verilmiştir: biri Alfourquane İslam Üniversitesi cami yönetim kurulunun veli üst üyeliğine diğeri Müslüman Afrika Üniversitesinin kurucusu tarafından yönetilen bir yapı olan COSIM (Fildişi Sahili Üstün İmamlar Konseyi) alt bölümünün bir üyesi. İki görüşmeci eğitim konularındaki sorumlulukları ve dini işlerin yönetimindeki kıdemleri temelinde seçilmiştir. Üniversite idari personeline gelince, seçimleri eğitim modelinin uygulanmasındaki rolüyle motive edilmiştir. Son olarak, gençlik entegrasyonunun yönü Fildişi Sahili'nde (PEJCI) çalışanı, genç mezunlar için işe alma programlarındaki sorumluluğunu göz önünde bulundurarak seçilmiştir. Bu insanlar (öğrenci velileri, idari personeli, gençlik entegrasyonunun çalışanı) ikinci düzeydeki muhbirleri oluşturur ancak mezunların akademik devresinde belirleyici rol oynamaktadırlar.

Bu bağlamda, öğrencilerin velileri için görüşme kılavuzu, diğerlerinin yanı sıra, sunduğumuz analiz ızgaralarında yer alan temalarla birlikte aşağıdaki dört alanı içerir:

- Ailenin sosyo-ekonomik durumu
- İlahiyat eğitimi seçiminde motivasyon
- Mezun olan kişilerin mesleki bütünleşme projesinin tasarımı
- Mezunlarının ailesiyle arasındaki ilişki.

Gençlik entegrasyon yönünün temsilcisi olarak, görüşme rehberi aşağıdaki dört alanı içermektedir :

- Mesleki entegrasyon sorunları: Mevcut durum, evrim ve erişilebilirlik
- Gençlik entegrasyon yönünün ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşmesine dair algıları

- Devlet mesleki bütünleşme programları ve ilahiyat üniversiteleri mezunları arasındaki ilişki
- İlahiyat üniversiteleri mezunlarının işsizliği sonucu ortaya çıkan sorunlar.

Üniversite idari memurlarına gelince, aşağıdaki dört ekseninde sürdürüldü:

- Eğitim modelini geliştirme koşulları
- Mezunların mesleki entegrasyonunu teşvik edici faaliyetler
- Mezunlarla ilişkiler
- Fildişi Sahili'nde laiklik bağlamında ilahiyat eğitimin umutları.

Bu üç bilgi kaynağı kategorisi, en azından, toplanan bilgilerin tamamlayıcılığı ve üçgenleştirilmesi nedeniyle seçilmiştir. Bu kategorilerin her biri çapraz referans vermeyi mümkün kılar.

2.3. YÖNETİM ARAÇLARI VE VERİ ANALİZİ YÖNTEMLERİ

Bu başlığın amacı, çeşitli araştırma materyallerinin yönetimi ve analizini açıklamaktır. Özet olarak görüşmelerden elde edilen nitel veriler toplanıp kullanılmıştır. Mülakat kılavuzu ile yapılan tüm görüşmelerin içeriklerini analize tabi tutmak için bütünüyle sözlü formların not edilmesi gerekmiştir. İçerik analizi, temel olarak belge içeriğinin detaylı çalışılması için bir tekniktir. Rolü, doğrudan belgeleri okuyarak doğrudan algılanamayan anlamlarını, ilişkilerini, amaçlarını vb. tanımlamaktadır. İçerik analizi kitap, rapor, konuşma vb. herhangi bir sözlü iletişim materyalini işlemek için ve araştırmacı tarafından görüşme rehberi, anket gibi özel olarak oluşturulan herhangi bir materyali işlemek için kullanılabilir (Aktouf, 1978: 18). Aktoufa göre araştırmacı tarafından beklenen sonucun amacına ve sonucuna bağlı olarak kabaca altı tür içerik analizi vardır. Bunlar: operasyonel içerik analizi, denetim içeriği analizi, nitel içerik analizi, nicel içerik analizi, doğrudan içerik analizi ve dolaylı içerik analizidir (Aktouf, 1978: 19). Bizim çalışma boyunca kullandığımız son iki tür içerik analizidir (doğrudan ve dolaylı).

Doğrudan analiz, üzerinde çalışılmakta olanın gerçek anlamını kullanarak tanımlanır. Bu durumda, analiz edilen birimlerin gizli bir anlamını ortaya çıkarmak istenmemektedir; basit ve doğrudan tezahürün anlamı düzeyinde kalınmaktadır. Dolaylı

analizde ise doğrudan algılanamayan içeriği belirlemeye çalışılmaktadır. Araştırmacı daha sonra sıklık öğelerinin, düzenlemelerinin ve ilişkilerinin anlamlarının yorumuna başvurmuştur.

Bu amaçla içerik analizi, katılımcıların çalışma konusuna bakış açıları arasında gruplar oluşturmamızı ve analiz ızgarasını oluşturarak devam etmemizi sağladı. Yani, teorik hipotez ve araştırma amaçlarına dayanarak metinlerin anlamlı ve açık birimler halinde ayrılmasını. Başka bir deyişle, sorulan her bir sorudan aynı cevap grupları tarafından elde edilen cevapları sayması ve sınıflandırması istenmiştir. Sade bir ifadeyle, metinler grubunun analizi, anlam birimlerinin tanımlanması, sınıflandırılması, sıralanması ve düzenlenmesinden ibarettir. Bu bağlamda, metin materyallerini analiz etme süreci şu adımlardan geçmiştir : Tanımlayıcı kodlama, tematik ve analitik kodlama, eksene kodlama ve modelleme (aşağıdaki tabloya bkz).

Tablo 16: Metin materyallerinin analiz süreci

Süreç	Tematik ve analitik kodlama	Tanımlayıcı kodlama	Eksene kodlama	Modelleme
Metinsel korpus üzerindeki etkisi	Metin kategorileri oluşturur ve çalışmanın teorik analiz modeline ilerlemelerini kolaylaştırır	Metin kategorilerinin çalışmanın teorik hipotezleriyle karşılaştırılmasını kolaylaştırır	Çalışmanın hipotezlerinin doğrulanması ile ilgili metin kategorilerinin sıralanmasında yardım	Metin kategorilerinin anlam görünürlüğünü kolaylaştırır
Mesleki bütünleşme analizi açısından sonuç	Sosyalleşme eylemi	Araştırma hipotezlerle olası bağdaşım, olası karşıtlık, olası etkileşim, olası bilmezlik	Araştırma hipotezlerle bağdaşım ve karşıtlık	Örgütsel eylemi

Bu analitik mekanizma, daha önce araştırma soruları temelinde tanımlanan kategorilerle sınırlı olsun olmasın, öznel yorumlamayı önlemek için analiz edilen ögenin bağlamsal sosyal, kültürel, geçici ve dilsel bilgisini gerektirir. Bu yollarla, yorumlayıcı analiz yaklaşımında öznelliğin bu yönünü en aza indirmek veya en azından kaçınmak için iki strateji kabul edilmiştir. Birincisi, her kategori açıkça tanımlanmıştır. Bunun anlamı, araştırmanın epistemolojisi, yani analitik kategorilerin kodlama süreci boyunca kullanılan araştırma hedefleri, araştırma sorusu ve kullanılan teorik model ile uyumlu olmasıdır. Daha sonra, kabul edilen ikinci strateji, metin kategorilerini analiz etme sürecinde tüm bunların aynı kişi, yani araştırmacı tarafından yapıldığıdır.

Metin kategorisi analizinin, araştırma alanı ile çalışma laboratuvarı arasında sürekli ileri geri karşılaştırma yöntemi olduğu da eklenmelidir. Sosyal yapılar, yorumlar, alanın kendisi tarafından önerilen anlam önerileri olarak kalır. Bu analiz türü, bağımsız olarak, bağımsız değişkenlerin her birini mesleki bütünleşme ile (bağımlı değişken) ilişkilendirmemize ve sonuç olarak, pozitif olan ve bu değişkenle negatif olarak ilişkili göstergeleri tanımlamamıza izin vermiştir. Açık olarak, amaç, mezunların işgücü piyasasındaki durumunu önemli ölçüde etkileyen faktörleri tespit etmektir.

Özet olarak, yukarıdaki analitik teknikleri kullanarak, hipotezlerimizi doğrulayayıp veya çürütüp araştırma sorusuna cevap verilebilir. Bu nedenle, Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşmelerini etkileyen özellikleri belirlenmiştir.

Araştırma sürecinde nitel yaklaşım kullanılmıştır. Soru formülasyonundan veri toplayıp analiz etme yoluyla bu gerçekleştirilmiştir. Çeşitli veriler ve analitik yöntem kullanılmıştır. Veriler çift içerik ve yorum analizine tabi tutulmuştur. Nitel araştırma yaklaşımında, veri ve analitik yöntemlerin birleştirilmesinin birkaç nedeni, yolu ve aşaması vardır (Coleman 1990; Creswell 2008; Caracelli et Greene 1993). Araştırma sorularının formülasyonu için öncelikle üçgenleme, tamamlayıcılık ve etkinlik nedeniyle çeşitli veri toplama, analiz kaynakları ve yöntemleri kullanılmıştır.

Veri dönüşümleri gerçekleştirmiş ve nitel yaklaşım verilerin analizinde ve yorumlanmasında kullanılmıştır. Toplama yöntemlerinin ve nitel analizin araştırma sürecine entegre edilmesi neden (fonksiyon), ne zaman (materyaller) ve nasıl (sonuçların sunulması) belirlenmesi şemasını göstermektedir.

Tablo 17: Nitel yaklaşımların entegrasyonu

Malzemeler	Metinler	Gözlem ızgarası
Toplama yöntemleri	Belgesel araştırma ve yarı yapılandırılmış görüşme	Kişi sayımı tablosu
Analitik yöntemleri	İçerik analizi	Tanımlayıcı ve değişkenli analiz
İşlevler	İncelemek, tamamlayıcılık ve nirengi.	İncelemek, açıklama ve tamamlayıcılık
Sonuçların sunumu	Anlatım, tablolar ve grafikler	Tablolar, grafikler ve anlatım

2.4. NİTEL YAKLAŞIMIN AVANTAJLARI, FARKLARI ve SINIRLARI

Sonuç olarak nitel, nicel ve karma araştırmaların üç yaklaşımı şu anda araştırma dünyasında bir arada bulunmaktadır (Creswell, 2008: 10). Niteliksel metodolojik yaklaşım, sosyal bilimlerin varsayımsal, tümdengelimli ve yorumlayıcı geleneklerinde yer alabilir. Nitel yaklaşımın kullanımı birçok avantaj sunmaktadır. Kaynakları ve verileri üçgenleyerek araştırma sonuçlarının iç geçerliğini arttırmaktadır. Kollektif ve bireysel algıları, aktörleri rahatsız etmek zorunda kalmadan, belli bir mesafeden gizlice incelemeyi mümkün hale getirmişlerdir. Kısacası benimsenen nitel strateji, araştırma temasının geniş bir şekilde anlaşılmasını sağlamayı, çeşitli aktörlerin görüşlerini dahil etmeyi ve tamamen nicel bir yaklaşımla mümkün olamayacak olan yönlere girmeyi sağlamıştır. Nitel veya nicelliklerinden bağımsız olarak ilgili değişkenleri kullanarak belirli boyutları dikkate almayı ve soruları uygun şekilde cevaplamayı mümkün kılmıştır.

Ancak, tüm bu avantajlara rağmen, kabul edilen stratejinin bazı sınırlamaları vardır. İlk olarak, işleme ve analiz süreci yorucu geçmiştir. Zaman açısından, malzemelerin ana gövdesini analiz etmek için harcayacağımız saat sayısını büyük ölçüde indirmiştir. Teknolojik araçların kullanılmasıyla veri toplanması kolaylaştırılırken, işleme ve analiz süreci beklenenden daha uzundur. Görüşme kılavuzlarının her birinin özelliklerini tanımlamak zorunda kalınmış, düzenleri yeniden tasarlanmış, böylece içerik

analizlerini kolaylaştırmak için oldukça iyi bir veri tabanına dahil edilmiştir. Kısacası, onların transkripsiyonu en zor görevdir. Piano-Clark ve ark. (2008: 13) 'un sözleri oldukça doğrudur ve hem niceliksel hem de niteliksel yaklaşımların bilgisinin gerekli olduğunu ve çoğu zaman araştırmacıların yalnızca birini tanıdığını teyit etmektedir. Zorluklar çoğu zaman, boşa harcanan ve aynı zamanda böyle karma bir yaklaşımı (niteliksel ve niceliksel) benimseme konusundaki isteksizlikten kaynaklanmaktadır. Dahası iki geleneksel yaklaşımın bilgisi bir sorun olmasa bile, nitel araştırma yaklaşımının kendi veri toplama ve analiz yöntemlerinin uygun şekilde entegrasyonu için kendi dünya görüşlerine, felsefi referanslarına, kavramlarına ve yöntemlerine sahip olduğu belirtilmek istenmektedir (Piano-Clark ve ark. 2008: 14).

Nitel araştırma perspektifinin ötesinde örnekleme için, işgücü piyasası entegrasyonundaki başarılarından dolayı, daha fazla bilgi (eğitim-istihdam sorunu) sağlayabilecek olan kayıtlı ve gayri resmi sektördeki iş liderleriyle görüşmek için zaman ve kaynaklara sahip olmadığımızı belirtmek gerekir. Aynısı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin, işverenlerin ve Fildişi Sahili Ticaret ve Sanayi Odası'nın aktörlerinin tanıtımından sorumlu ulusal sekreteryaya için de geçerlidir. Bu aktörler ile grşlmemiş, sadece bu ulusal aktörlerin işsizlik vizyonunu ve uygun bir çözüme ulaşma stratejilerini sundukları raporlara başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen verilerin sunumundan önce Fildişi Sahili'ne genel bir bakış atacağız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Önceki bölümlerde, analiz edilen materyaller görsel ve metinsel nitelikteydi. Bu bölüm gençlerin iş arama davranışı üzerinde odaklanmaktadır. Ayrıca gençlerin ilgisini anlamak için mesleki bütünleşme sorununa bireysel, kültürel, aile ve okul nitelikleri açısından bakılacaktır. Ayrıca ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme konusundaki algılarıyla ilgili elde edilen verilerin içerik analizine ek olarak, doğrudan saha gözlemlerinden bağlamsal veriler de sunulmuştur.

3.1. İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARININ SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölüm, iş arayan ilahiyat üniversitesi mezunlarının yaş, cinsiyet ve eğitim alanlarına göre dağılımı ile ilgilidir.

3.1.1. Mezunların Eğitim Alanına Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Mesleki bütünleşme sorunu bağlamında ilahiyat üniversitesi mezunlarının sosyo-demografik özellikleri kaçınılmaz olarak ilk etapta sosyal entegrasyonların zorluklarına farklı şekilde bakmaya yardımcı olabilecek temalardır. İkincisi, sosyo-demografik özellikler hakkındaki bilgi, önceki bölümlerde tanımlandığı şekilde çalışmanın stratejik hedeflerini hatırlatan önemli bir ayrıntı olarak sunulabilir (Fildişi Sahili'nde ilahiyat eğitiminin mesleki bütünleşme yeteneğine sahip gençlerin eğitimindeki engellerini analiz etmek).

Tablo 18 : Mezunların eğitim ve cinsiyet alanlarına göre dağılımı

Eğitim alanı	Sayısal veriler	Cinsiyet	
		Erkek	Kadın
Şeriat ve hukuk	3	2	1
İmamlık ve Rahiplik	5	5	0
Vaaz ve iletişim	7	4	3
Loga (dilbilgisi)	2	1	1
Toplam	17	12	5

Kaynak : Anketimiz, 2018.

Anket bize eğitim alanından mezun olan "vaaz ve iletişim" eğitim mezunlarının yedi kişiden oluşan bir kadroyla ankete katılan kişilerin en büyük nüfusunu oluşturduğunu

göstermektedir. “İmamlık ve rahiplik” alanında lisans derecesi olanların sayısı beş, eğitim alanındaki en büyük ikinci gruptur. “Loga (dilbilgisi)” lisans sahipleri, katılımcılardan iki kişiyi temsil eder. Son olarak, “Şeriat ve hukuk” mezunları, katılımcı nüfustan üç kişiyi temsil eder. Kadınlar, “Vaaz ve iletişim” uzmanlığında hâkimdir. Öte yandan, “İmamlık ve rahiplik” kategorisinden hiçbir kadın mezun bulamadık.

İlahiyat üniversitesi tüm mezunları “İslamlaştırma ve yeniden İslamlaşma” nedeninin egemen olduğu bir eğitim mantığı (vaaz ve iletişim) içindeler. Sonuç olarak, genç mezunlar “ebedi olan” bir İslam iddiasını kaybetmeyi göze alamazlar. Bu, eğitimlerinin başarısını mümkün olan en iyi şekilde kanıtlayabilmeleri için çok önemlidir. Aşağıdaki Tablo, ilahiyat üniversitesi mezunlarının istihdam durumu, yaş grubu, cinsiyet, ikamet yeri, eğitim alanı ve medeni duruma göre dağılımını göstermektedir.

3.1.2. Mezunları Meslek Durumuna, Yaş Grubuna, Cinsiyete, İkamet Yerine, Eğitim Alanına Ve Medeni Duruma Göre Dağılımı

Tablo 19: Meslek durumuna, yaş grubuna, cinsiyete, ikamet yerine, eğitim durumuna ve medeni duruma göre dağılım.

Özellikleri		İşsiz	İstikrarsız istihdam	Kendi hesabına geçici işçi
Yaş kategorisi	21-25	7	2	0
	25-30	5	0	3
Cinsiyet	Erkek	9	2	1
	Kadın	3	0	2
Eğitim alanı	ŞH	3	0	0
	İR	5	0	0
	Vİ	2	2	3
	LG	2	0	0
İkamet yeri	Kentsel	14	2	0
	Kırsal	3	0	3
Medeni durumu	Evli	3	0	0
	Boşanmış	1	0	0
	Bekar	14	0	0

Kaynak : Anketimiz, 2018

NB : *ŞH= Şeriat ve Hukuk ; *İR= İmamlık ve Rahiplik ; *Vİ= Vaaz ve iletişim ; *LG= Loga (dilbilgisi).

İşgücü piyasası hızla değişmektedir. Değişen ekonomideki genç mezunların ihtiyaçlarını karşılamak için ne tür bir eğitime ihtiyaç vardır? Genç mezunları işe yerleştirme programlarına bağlamak için hangi stratejiler uygulanmaktadır? Bu sorular, saha araştırmasının ilahiyat üniversitesi mezunlarının istihdam durumunu inceleyen yukarıdaki tabloyu hazırlamasını sağlamıştır. 21 ve 25 yaşları arasındaki mezunların yaş

grubunda 7 işsiz bulunmakta, 25 ve 30 yaşları arasında beş işsiz kişi tespit edilmiştir. Araştırmada iki işsizlik türü tanımlanmıştır: Geleneksel anlamda işsizlik ve eksik istihdam (kararsız, geçici veya düşük ücretli işlerden mezun olanlar).

21-25 yaş grubunda bulunan mezunlardan ikisi mezun olduğu alanın dışında çalışmaktadır. Geçici kendi hesabına çalışan mezunlar ile ilgili çalışmada, iki kadın ve bir erkek olmak üzere üç mezun listelenmiştir. Klasik terimdeki işsiz mezunların toplamının erkek olduğu ve anket yapılan toplam mezun örneklerinde dokuz kişinin olduğu belirtilmektedir. Anket ayrıca işsiz mezunların çoğunun bekâr olduğunu ve yukarıdaki tabloda kaydedilen toplam on dört kişinin olduğunu, çoğunlukla kentsel alanlarda yoğunlaştığını göstermektedir. Afrika'da, ilk işe giriş zorluğu, 1990'ların başında açık kentsel işsizliğin büyük bir kısmını oluşturmaktadır, BIT araştırmaları, mezun işsizlerin en az %70'inin ilk işlerini aradığını göstermiştir (Lachaud, 1994: 13). Bu bağlamda, mezunların istihdam durumu işsizliğin önemli bir özelliğidir. Genç mezunların mesleki bütünleşme koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan müdahaleler, istikrarlı ve iyi ücretli istihdama geçişi kolaylaştırmak için belirli sayıda sosyo-demografik göstergelere odaklanmaktadır.

Buna ek olarak çalışma, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununu daha iyi değerlendirmek için, iş arama süresini, tercih edilen iş arama modlarını ve mezunlar tarafından aranan iş türlerini belirlemiştir. İstihdama erişimi analiz etmek için bu mekanizmalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

3.1.3. İş Arama Süresine, İkamet Yerine Ve İş Arama Tercihlerine Göre Mezunların Dağılımı

Tablo 20: Mezunların iş arama sürelerine ve tercih edilen iş arama yöntemlerine göre dağılımı.

Özellikleri		Karakteristik tahminleri
İş arama süresi	0-12 ay	*
	12-24 ay	***
	24-36 ay	****
	36-48 ay	
	48 ay ve üzeri	*
Bir iş nasıl aranır ?	Kişisel ilişkiler	****
	Sınıflandırılmış reklamlar, yazılı talepler	*
	İşçi hizmetleri	*
	Aile isteği	***
	İş arayanların işe alım yapılarına göre doğrudan sunumu	**
	Diğer	*
Aranan iş türü	Kalıcı maaşlı istihdam	****
	Kalıcı bağımsız istihdam	***
	Günelik istihdam	**
	Herhangi bir iş	*
	Diğer	*

Kaynak : Anketimiz, 2018.

NB : ****Çok iyi ifade edilmiş ; *** ifade edilmiş ; ** tahmin etmiş ; * uğraşmış

Ankete göre, mesleki bütünleşme isteyen genç ilahiyat mezunları arasında bazı ortak özellikler tespit edilmiştir: Tercihen kalıcı bir maaşlı iş arıyorlar. Kendi hesabına geçici işlerde çalışanlar bunu “daha güvenli ve ödüllendirici bir iş” bekleyen geçici bir çözüm olarak görüyorlar. İşsizlik süresi nispeten uzundur ve ortalama iki yıldan fazladır (24-36 ay). Diğer komşu ülkelerdeki durum gibi, Fildişi Sahili'nde de mesleki bütünleşme sorunu her şeyden önce kalıcı ve istikrarlı istihdam sorunudur. Genç mezunlar için, ilk işlerini bulmak iş entegrasyon probleminin en zor kısmıdır. Bu bağlamda araştırma, bunu başarmak için ilahiyat üniversitesi mezunların kişisel, aile ve etnik ilişkileri ana iş arama yöntemi olarak kullandıklarını göstermektedir. Gazete reklamları ve çevrimiçi iş sitelerin kullanımı dikkate değer değildir: <<Aslında, eğitimimi bitirdiğimde, asla kendi başıma profesyonel olarak uyum sağlayamayacağımı biliyordum. Bu yüzden ailemi görmeye gittim, böylece birlikte profesyonel entegrasyon sorunuma nasıl bir çözüm bulabileceğiz>>¹⁵.

¹⁵ Katılımcı S#03, erkek, İslam Üniversitesi Alfourquane mezunu.

İş arama açısından, genç mezunların büyük çoğunluğunun ilahiyat eğitim sisteminden dışlanması bir dizi faktörün sonucudur. Birincisi, ilahiyat eğitim sisteminde kurumsal reform eksikliğidir. Fildişi Sahili'nde, yaklaşık bir çeyrek yüzyıl devlet güdümünde, ilahiyat eğitim sisteminde reform neredeyse tamamen Müslüman cemaati tarafından gerçekleştirildi. Aslında devlet, açıkçası, dinsel dogmatizme dayanan bu eğitim biçiminde nasıl bir reform yapılacağını soracaktır. İlahiyat eğitim (adaptasyon mekanizması, fonksiyonel çerçevenin tanımı, seçimi ve denetimi için çalışma biçimi vs.) reform yaklaşımı ve prosedürlerin modlarının formülasyonda yazılı yetersizlikleri devlet müdahalesini hassas hale getirmiştir. Sonuç olarak, ilahiyat eğitim kurumlarının tüm mezunları, yalnızca İslami vaazın işlevini üstleneceklerdir. Kamu kuruluşları, kendi paylarına göre, düzenli olarak mezunlarını halk eğitim sisteminden alırlar.

Sadece ilahiyat çocuk eğitimi sektörünün önemli ölçüde büyüdüğü söylenir ancak bu sektördeki okullar mesleki bütünleşme için eğitim sağlamamaktadır. Çocuk eğitim sektöründeki istihdam fırsatları azdır ancak aynı zamanda ülke çapında bu okullar tarafından verilen eğitimin embriyonik durumu göz önüne alındığında, nispeten yakın gelecekte durumun dramatik bir şekilde tersine çevrilmesi umudu çok azdır.

İkincisi, işgücü piyasasında işlev bozukluğudur. Fildişi Sahili'nde, işgücü piyasasının işleyişi mükemmellikten uzaktır. İstihdama ve ilgili bilgilere erişim günümüzde daha çok kişisel, ailevi veya etnik ilişkiler tarafından belirlenmektedir. İstihdama erişim tarzı, mesleki bütünleşme arayan mezunların özellikle ekonomik olarak yaşam standardının daha düşük olduğu evlerde daha savunmasız olduğu için daha çok kullanılmaktadır. Bu, mesleki bütünleşme arayan genç mezunların kendi yeteneklerine göre kişisel, aile ve etnik ilişkilerine daha fazla güvenmelerini sağlar. Bu, istihdam için kurumsal çerçevenin güçlendirilmesi ve genç mezunların mesleki bütünleşme için aktif ve uzun vadeli bir politikanın teşvik edilmesi ile devam etmekte olan formülasyonun ülkede hala önemli bir sorun olduğu anlamına gelmektedir. Ancak, Fildişi Sahili'ndeki resmi istihdam planlama organları, genç mezunların istihdam ve işsizlik sorunları ile ilgili tüm konularda koordinasyon, çalışma ve tavsiye işlevlerini tam olarak üstlenmek için gerekli maddi ve insan kaynaklarını sağladıklarını belirtmektedir. Açık olan şu ki, Fildişi Sahili'ndeki gençlerin mesleki bütünleşmesinden sorumlu yapılar arasında canlı bağlantı

sorunları vardır. Bu, özellikle gençlerin lehine ne yapıldığına veya yapılması gerektiğine dair genel bir vizyona sahip olmak için gerekli bir irtibat sorunudur.

3.2. İŞGÜCÜ PİYASASINDA İSLAMİ EĞİTİMİN DEĞERİ NEDİR?

Mesleki bütünleşme aynı zamanda her bireyin işgücü piyasasına girişinde belirli bir amacına ulaşmak için gerekli adımları attığı bireysel sorumluluktur. Bu nedenle birey istihdama tatmin edici bir entegrasyona yol açması gereken güzergah izler (Marois, 1997: 12). Bu düşünceyle, çalışma mezunların iş bulmadaki güven oranını değerlendirmeye devam etmiştir. Çünkü “kendine güven” her insanın özerkliğinin garantörüdür fakat aynı zamanda en önemli sosyalleşme şeklidir. Her insanın yaşam projesini gerçekleştirmeye başlamasını ve tamamen sosyal rol oynamasını sağlar. “Özgüven” kaybının aynı zamanda kişinin kendi kapasitelerinin, yeteneklerinin devalüasyonuna, benlik saygısının azalmasına veya kaybolmasına, sosyal yaşamdan çekilmesine veya çekilmemesine yol açtığı bilinmektedir. Mezunların iş bulma konusundaki güven oranının değerlendirilmesi, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunlarının bir göstergesidir.

3.2.1. İşgücü Bağlamında Mezunların Özgüven Durumu

Tablo 21: Mezunların istihdam edinme konusundaki güveni

Gömülü (İçsel) değerler İş arama süresi (ay)	Kendine güvenen	Umudunu yitirmeyen	Kendine çok güvenmeyen	Özgüvenini yitiren
0-12 ay	*	****	****	****
24-36 ay	*	****	***	*
36-48 ay	*	****	**	*
48 ay ve üzere	*	****	*	*

Kaynak : Anketimiz, 2018.

NB : **** Çok iyi ifade edilmiş ; *** ifade edilmiş ; ** tahmin etmiş ; * uğraşmış

Anket sırasında, mesleki bütünleşme arayan genç mezunların yarısından biraz fazlası mesleki bütünleşme projeleri hakkında özgüven duyguları açısından karışık bir konuma sahipti. Diğer bir deyişle, eğitimlerinin bitiminden üç yıl sonra, her iki öğrenciden birinin, mesleki bütünleşme projelerinin alabileceği yön hakkında net bir fikri yoktu. Tavsiye edilmeyen ve belirsiz olan birkaç mezun, okuldan işe geçişi kolaylaştırmak için bir plan yapmadığını iddia eden katılımcılardır. Ancak, birçok ilahiyat

eğitim yapısı, öğrencilerin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinin şiddetle teşvik edildiği bir bağlamda faaliyet gösterdiğini iddia etmektedir.

Bununla birlikte, okulun görevi, mezunlarının işgücü piyasasına entegrasyonu için gerekli beceri, nitelik ve yeteneklerin kazanılmasını teşvik etmektir. Gerçekte, ilahiyat üniversitelerinin rolü bu konuda görünür olmaktan çok uzaktır. Mesleki bütünleşme projelerinde başarılı olabileceklerinden emin olan ankete katılan mezunlara gelince, görüşmeler sırasında çok düşük bir görüş bildirilmiştir. Örneğın, Afrika Müslüman Üniversitesi'nden bu lisans öğrencisinin görüşünü dinleyelim: “Şu anda ne yapacağımı bildiğimi söylersem yalan olacaktır. İlk önce bir yere geri döneceğim, sonra inşallah Allah'ın ne yapacağımı göreceğiz”¹⁶. Bu nedenle sosyal entegrasyon, bireyin istihdam kıtlığı bağlamında motivasyonunu korumak ve güçlendirmek için “ümit dolu yapı” olarak adlandırılabilir şeyin inşasını ve sürdürülmesini gerektirir. Bu bağlamda, Arapça konuşan mezunların mesleki bütünleşme fikri seyreltilmekte ve çok çabuk bir şekilde “kendine güvenin” azalmasına indirgenmektedir. Öyleyse bu, ilahiyat üniversitelerinden mezun olmanın, mesleki bütünleşme belirsizliğı ile eş anlamlı olacağı anlamına mı geliyor? Ve mesleki bütünleşme temelini oluşturan diploma tabanlı bir eğitim mantığının önceden işsizlik mantığı ile tahliye edileceğini mi? Her durumda, elde edilen diplomanın kalitesi ve eğitim süreci, mezunun bireysel özellikleri (kendine güven derecesi, cinsiyet, yaş, etnik veya sosyal köken) ve sosyal ağlar mesleki bütünleşmesinde rol oynayan önemli unsurlardır.

Bu faktörler eksik olduğunda, mezunlar kişisel iradeye ve mesleki bütünleşme projelerini yapılandırmaya ihtiyaç duymazlar. Ancak iş kıtlığı bağlamında, tüm bu unsurların birleşimi belirleyici olmaktadır. Dolayısıyla ilahiyat eğitim sistemi bu konuda kendi rolünün ve sorumluluklarının tam olarak bilincinde olmalıdır. Bu şekilde, eğitimde yer alan herkes, diğeri sosyal aktörlerin rol ve sorumluluklarının önemini göz ardı etmeden, mezunlar için okuldan çalışma hayatına geçişi kolaylaştırmak için uzmanlıkla müdahale edebilecektir. Gerçekten de, gençlerin girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesi kuvvetle teşvik edilse ve işgücü piyasasına entegrasyon için gerekli beceri, nitelik ve

¹⁶Katılımcı, S#07, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi mezunu.

yeteneklerin kazanılmasını teşvik ederek okullara bu hareketin bir parçası olma yetkisi verilmiş olsa da, mezunların rolü bu konuda ihmal edilmemektedir.

3.2.2. Mezunların İstihdamındaki Staj Sorunu

Staj, mesleki bütünleşme açısından aynı etkiye sahip olmamasına rağmen, bunun kesinlikle açık bir örneğidir. Eğer staj yoluyla entegrasyon hakkında konuşmamız gerekirse, stajyerlere anket uygulanan genç mezunların yolu aşağıdaki tablo ile temsil edilmektedir.

Tablo 22: Seviye ve staj sorusu ile mezunların önerisi

Staj durumu Eğitim alanı	Staj yaptı	Staj yapmadı	Boşuna staj yeri aradı
Şeriat ve hukuk	*	****	***
İmamlık ve Rahiplik	*	****	***
Vaaz ve iletişim	*	****	***
Loga (dilbilgisi)	*	****	***

Kaynak : Anketimiz, 2018.NB : **** Çok iyi ifade edilmiş ; *** ifade edilmiş ; ** tahmin etmiş ; * uğraşmış

Ankete katılan mezunlara göre, üniversiteler staj arayışlarında onları gerçekten desteklememektedir. Ankete katılan mezunların çoğu staj yapmadı, bazıları boşuna staj yeri aradıklarını belirtti. Ancak, bazı mezunlar en az bir staj yapmışlardır. Diğer bir deyişle, mezunların üçte ikisi ile dörtte üçü arasında staj yapabilmek için kendi kaynaklarına güvenmek zorunda kalmışlardır. Genç mezunların çoğunun boşuna staj yeri aramış olmaları, aldıkları eğitim türüyle ilgilidir. İlahiyat üniversitelerden mezunları, dereceleri veya eğitimleri kamu hizmeti dışı olduğu için Fildişi Sahili'ndeki kamu hizmetlerine katılamazlar. Bu tutum kesinlikle ilahiyat mezunları için kamu işleri, istihdam ve stajyer faaliyetlerine dönüştürülmesinde büyük bir zorluktur. Üniversitelerin eğitim sistemleri, ilahiyat üniversitesi mezunlarının, dayanışma ve karşılıklı yarar ilkelerinin güncellenebileceği devlet ile yeni bir sosyal sözleşmeye katılmasını kabul etmek için yeterli değildir. Bu yüzden, eğitimin bireylerin sosyal yeterliliklerini de geliştirmeyi amaçlaması gerektiğinin zamanı şüphesiz gelmiştir (Rosanvallon, 1995: 4). Devlet ilahiyat eğitim sistemine, İslam dinine mensup vatandaşların eğitimi yoluyla aktif olarak katkıda bulunmaya çağrılmaktadır.

Şimdilik, ilahiyat üniversitesi mezunları kendilerini çalışma yoluyla faydalı hale getirmek için, çoğu gönüllü faaliyetlerde bulunuyorlar. Bu tür faaliyetler onlara sadece sosyal entegrasyon değil, aynı zamanda anlamlı bir sembolik tanıma biçimi de getiriyor. Roustang, bu konuda, kişisel gelişim ve ortak faydaya katılım kaynağı olan faaliyetlerin kesinlikle gerçekleştirilmesi olasılığını sunacak gönüllü faaliyetler politikasının önemini de belirtmektedir (Roustang, 1995: 7).

İstihdam krizindeki bir toplumdan tam bir istihdam topluluğuna geçişin hala biraz ütopyik olduğu doğrudur, ancak Foucault ve Piveteau'nun işaret ettiği gibi, zamana bir şans vermek, sosyal olarak tanınan diğer faaliyet biçimlerinin çerçevesini kavramak için yeterince geniş alanlar açmak gerekir (Foucault ve Piveteau, 1995:142). İlahiyat eğitimi de böyle bir yaklaşımdan dışlanamaz.

3.3. İŞGÜCÜ PİYASASI ve MEZUNLAR

Bir önceki bölümdeki anket ilahiyat üniversitesi genç mezunların çoğunun staj yeri bulamadıklarını ve daimi maaşlı istihdamı arzuladıklarını göstermişti. Bu bölüm, sürekli ücretli istihdam elde etmeden önce mezunların geçici hayatta kalma profilini analiz etmektedir. İstihdama geçişin kalıcı istihdama erişim üzerinde bir etkisi olabileceği tespit edilmiştir. Mezunların mesleki bütünleşme modlarında daha kesin sonuçlar elde etmek için bunu dikkate almak önemlidir. Aşağıdaki tabloda, ilahiyat üniversitelerinden mezun olanların deneysel istihdam geçişlerinde yer alan farklı "gıda işleri" belirtilmektedir. "Gıda işlerine" geçişin, ancak iş deneyimine yol açması veya bir iş entegrasyonu projesi temelinde yapılması halinde kalıcı istihdama erişim olasılığını arttırabileceği düşünülmüştür. Öte yandan, "gıda işlerine" bu geçiş sadece anın ihtiyaçlarını karşılamak meselesi olacaktır.

Tablo 23: Seviye ve gıda işlerinin geçişi ile mezunların önerisi

Gıda İşlerinin Durumu Eğitim Alanı	Taşımacılık Hizmetleri	Medrese Öğretmeni	Satış Temsilciliği	Esnaf
Şeriat ve hukuk	*	****	***	**
İmamlık ve Rahiplik	*	****	***	**
Vaaz ve iletişim	*	****	***	**
Loga (dilbilgisi)	*	****	***	**

Kaynak : Anketimiz, 2018.

Geçiş işlerinin profiline baktığımızda, sosyal dengenin sürdürülme düzeyinin Medrese'nin öğretmenlik mesleğiyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görünmektedir. Bunun yanı sıra satış temsilciliği, ilahiyat üniversitesi mezunlarının sosyal dengesini sağlamada ikinci en önemli faaliyettir. Taşımacılık hizmetlerinde çalışanlar ve esnaf meslekleri daha az itibara sahiptir. Böylece, mezunların Medrese'deki öğretmenlik mesleğine yatırımlarının daha fazla olduğu sonucu söylenebilir. Gerçekten de bu tür mesleklerde (medrese öğretmeni), Arapça konuşan erkek mezunların kadınlardan daha fazla iş bulma olasılığı vardır. Bu araştırmaya göre bir medrese öğretmeni için “gıda işi” bulmak söz konusu olduğunda önemli cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır. Yani, anket yapılan mezunlar arasında kadınların erişim olasılığı daha düşüktür.

Çalışmanın anket verilerine göre faaliyet alanı "satış temsilciliği" ile ilgili olarak, kadınların Arapça konuşan mezunların "gıda işlerinde" deneysel geçişinin diğer tüm faaliyetlerinden daha yüksektir. Bu, kadınların ticari istihdama erişimlerinin erkeklerden daha fazla olduğu anlamına gelir. Son olarak araştırma, mezunların deneysel istihdam geçişinin bazen cinsiyetle ilişkili olduğu belirtilmektedir. Elde edilen sonuçlardan, ilahiyat üniversitesi mezunlarının geçişli iş bulma olasılığının daha yüksek olduğu görünmektedir. Mezunlar kamu hizmetinde istihdam elde etme dezavantajındadır. Dolayısıyla, sürekli devlet dışı ücretli istihdama erişim olasılığı, diğer şeylerin yanı sıra, mezunun beşeri sermayesine ve aranan işin belirli özelliklerine bağlıdır. İlahiyat üniversitesi mezunları için istihdama erişim düzeyinin göreceli olduğunu yani bazı istihdam alanlarının diğerlerinden daha elverişli olduğunu ve bunun hem cinsiyet hem de eğitim alanıyla ilgili olduğunu belirtmektedir.

Kalıcı bir maaşlı iş beklerken "gıda işleri" gibi faaliyetler yürütmek, mezunların özerkliği ve akranları arasındaki asilliklerinin korunması sorununu doğurmaktadır. Çünkü kendilerini mesleki bütünleşme olmadan bulurlarsa, sosyal izolasyona yol açabilirler. İlahiyat üniversitesi mezunları arasında yüzünü kaybetme korkusu ve özgüven eksikliği çok yaygındır. Dolayısıyla bu bölümde, istikrarlı bir mesleki bütünleşme elde etmeden önce bu sosyal kısıtlamaları gidermek için mezunların hangi tür "gıda işini" destekleyebileceğini incelemiştik. Bu bağlamda, mezunların "gıda işlerine" geçişine ilişkin bu analiz, mezunların bu işlerde uzun bir geçiş süresine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Yukarıdaki tablodaki verilere atıfta bulunursak, mezunların deneysel olarak

"gıda işlerine" geçişi, mezunların iş boşluğunu doldurmalarını desteklemiştir. Ancak, "gıda işlerinin" mezunların finansal özerkliğinin gelişmesine nasıl katkıda bulunabileceğini öngörememiştir. Ayrıca, bu geçiş işlemlerine yapılan yatırımın, mezunlara bu entegrasyonlara katılımları yoluyla daha rahat olduklarını açıklasalar bile, mesleki bütünleşme arayışlarında nasıl daha güven verdiğini bilmemektedir: "Orada işime başlamadan önce, tüm umudumu kaybettiğimi itiraf ediyorum. Doğru, bu işi geçici bir iş olarak görüyorum, ama bana gelecekte yaşam ve inanç için umut verdi"¹⁷.

Bize öyle geliyor ki genç ilahiyatçılar günlük yaşamdaki temel eksikliklerinden kurtulmak için görevleri yerine getirmek ve böylece alışkanlıkları yeniden üretmek için çalışıyorlar. Bununla birlikte, geçici işler yapabilmek, mezunların kendi güçlenmeleri için doğaçlama spontan girişimleri uygulamalarını sağlamıştır. Buna ek olarak, geçişin konuları ve gereksinimleri her göreve özgü olduğundan, mezunlar çeşitli sosyo-ekonomik durumlara uyum sağlayabildiler. Bu sonuçlar göz önüne alındığında, "gıda işlerine" deneysel geçiş, mezunların daha aktif hale gelmeleri için bir dinamik yaratmaları için daha büyük bir teşvik olabilirdi. Ancak, geçiş mesleklerinin, mezunların sürekli maaşlı işlere doğru gerçek ilerleme durumlarına ve karşılaşılan zorluklara ışık tutamadıkları ortaya çıkmaktadır. Mesleki yeterlilik konusunda mezunlar çeşitli konulara belirli bir uyum gösterebilmelilerdi. Ayrıca, mezunlar "gıda işlerini" istedikleri kadar değiştirebildikleri için, bu işleri yapmanın girişimcilik kapasitelerini önemli ölçüde arttırdığı tahmin edilmemektedir. Mezunlar bir meslek yapabildiklerini ve en azından mesleki bütünleşme süreçlerine başladıklarını ifade etseler bile.

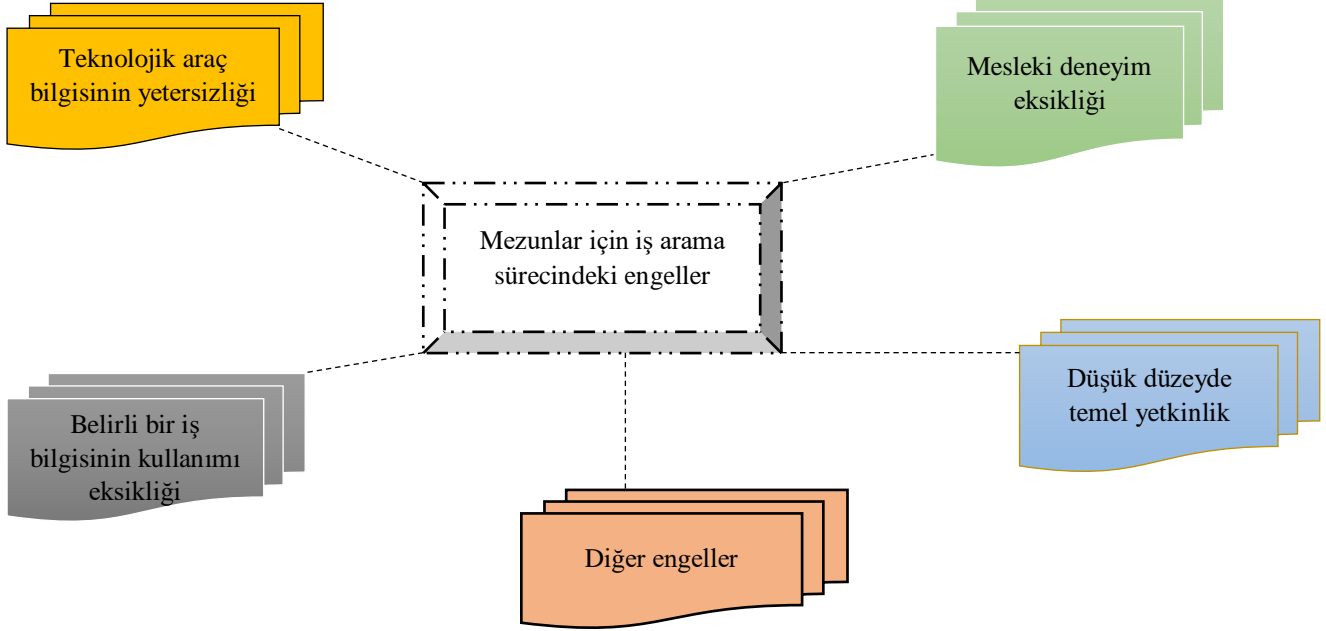
3.4. SOSYO-KÜLTÜREL, ÇEVRESEL BAĞLAM VE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI

Son yıllarda, işgücü piyasası derinden değişti ve istihdam edilebilir insan kaynaklarının kalitesinden giderek daha fazla talep görüyor. Ne yazık ki, tüm iş arayanlar, özellikle düşük vasıflı, diplomasız olanlar ve ilahiyat üniversitesi mezunları gibi nüfusun belirli kesimleri söz konusu olduğunda bu, pazar gereksinimine eşit olarak yanıt vermemektedir. İşsizlik ve güvensizliğe aşırı maruz kalan ilahiyat üniversitesi mezunları

¹⁷Katılımcı, S#05, erkek, İslam Üniversitesi Alfourquane mezunu.

özerkliğe ve sosyal haklara erişimlerinin azaldığını görüyorlar. Aşağıdaki çizelge, İlahiyat üniversitesi mezunlarının tam istihdama geçişinin engellerini vurgulamaktadır.

Çizelge 17 : Mezunlar için iş arama sürecine engellerin sunulması

3.4.1. Uygun İstihdam Bilgilerinin Kullanılmaması

İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme yönündeki engellerini yakından incelediğimizde, belirli iş bilgilerinin kullanılmamasının mesleki bütünleşmeyi olumsuz etkilediği görünebilir. Örneğin, Hükümet ve gençlerin profesyonel entegrasyonundan sorumlu kurumlar tarafından sunulan Emek Yoğun İş (THIMO)¹⁸ gibi konuların İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme üzerinde bir etkisi olup olmadığı analiz edilmiştir. Rosanvallon Philique'ye göre, belirli iş bilgilerinin kullanılmaması birden fazla yay üzerinde durmaktadır: Bilgi yok (teklif bilinmiyor), istek yok (teklif biliniyor ancak talep edilmiyor), teklif yok (teklif önerilmedi veya sosyal aracı tarafından etkinleştirilmez), kabul edilemez (teklif istenir ancak alınmaz) (Rosanvallon, 2015: 14). Gerçekten de, işsiz genç mezunlar ile ilgili olarak son çalışmalar, mesleki bütünleşme teklifine başvurulmaması olgusunu vurgulamıştır. Katılımsızlık biçimleriyle

¹⁸Fildişi Sahili'ndeki tüm mezunlara ve mezun olmayanlara istihdam edilebilirlik şansı vermek için Hükümet ve istihdam kurumları tarafından Emek Yoğun İşler başlatılmıştır. Bu çalışmalar kalıcı sözleşme işleri olmasına rağmen, gençlerin kendi hesaplarından gelir getirici faaliyetler üstlenmeleri için mali özerklik kazanmaları için bir araç gibi görüldüğü söylenmelidir.

bağlantılı olabilirler ya da bunlarla ilgilenmezler (Bassy, 2007: 11). Ayrıca Arapça konuşan bazı mezunların istihdam edilebilirlik açısından kendilerine uygun olan çeşitli işler hakkında yeterince bilgilendirilmedikleri söylenebilir.

İlahiyat üniversitesi anketine katılan mezunlar, bilgi eksikliği nedeniyle özel işleri arama kapasitesini geliştirmemektedir. Bu bağlamda katılımcının sözleri önemlidir: “Mezun olduktan sonra bir ilahiyat üniversite mezununun, devletin olduğu yerde ve devlet istihdam kurumlarının gözetimi altında iş yapabileceğini hiç bilmiyordum”.¹⁹ Buna ek olarak araştırılan genç mezunların herhangi bir temas kurmadıkları yapılardan söz edilebilir: Gençlik İstihdam Bürosu (AEJ), Köy Tarım Kalkınma Fonu (FDHEV) ve Ulusal Mesleki Eğitim Ajansı (AGEFOP) gibi.

Sonuncusu (AGEFOP), 15 Mayıs 1992 tarihli 92-316 sayılı Kararnameyle Teknik Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığının idari ve teknik gözetimi altında kurulan teknik ve mesleki eğitim projelerinin araştırılması, geliştirilmesi ve yönetilmesi için bir organdır. Ajansın misyonu, mesleki eğitim ihtiyaçlarının araştırılması ve analizini yapmak, ifade veya tespit edilen ihtiyaçlara göre mesleki eğitim projeleri geliştirmek ve sorumlu olduğu mesleki eğitim projelerini yönetmek ve koordine etmektir. AGEFOP'a emanet edilen bu misyon sayesinde, ilahiyat üniversitesi mezunlarının istihdam edilebilirliklerini güçlendirmek için bu yapıya yaklaşmaları gerekmektedir. Bununla birlikte, ilahiyat üniversitesi mezunların çoğunun AGEFOP'un varlığından habersiz olduğu ve gençlerin mesleki bütünleşme için misyonlarının daha az farkında olduğu belirtilmelidir. Ayrıca, AGEFOP ajanslarının ülke genelinde eşit olmayan bir şekilde dağıldığı da söylenmelidir ki bu da entegrasyon isteyen genç mezunlar tarafından bu entegrasyon yapısının bilgi eksikliğini daha da vurgulamaktadır. Bu, eğitim ve entegrasyon kurumunun bölgeye bağlı olarak işsiz genç mezunlar için bir bilgi mekanizması oluşturmasını imkansız hale getirmektedir.

3.4.2. Çevresel Engeller (Diğer Engeller)

İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sürecinin önündeki çevresel engellerin varlığı ile ilgili olarak, bu sorunların en zor ya da savunmasız gençler

¹⁹ Katılımcı, S#09, erkek, İslam Üniversitesi Alfourquane mezunu.

arasında tekrarlandığına dikkat çekilmektedir. Bu gözlem, mesleği gençlerin küresel, sosyal ve profesyonel refakatçisi olan yerel misyonların oluşturulmasına başkanlık eden 1981 Schwartz'ın işsizlik ve genç mezunların güvencesizliğinin gelişimi hakkındaki raporu kadar erken yapılmıştı. İstihdamın önündeki çevresel engellerin varlığı ve bazı genç mezunlar arasında engellerin birikmesi bu alandaki aktörler tarafından bilinmektedir. İlahiyat üniversitesi genç mezunların karşılaştıkları çevresel engeller, entegrasyon süreçlerinde onları engelliyor, istihdama erişimlerini kısıtlıyor ve işlerini sürdürmelerine zarar veriyor. Niteliklerin ve becerilerin ötesinde çok çeşitli zorluklar, mezunların mesleki bütünleşme projelerine müdahale etme veya engelleme olasılığını arttırmaktadır. Anketle belirlenen mezunlara engel olan istihdama yönelik bu çevresel hoşnutsuzluklar şunlardır:

- Hareketlilik sorunu

Hareketlilik eğitim/istihdam geçişinde bir konudur. Bir iş bulmak, ikamet yeri ile istihdam yapıları veya şirketler arasında hareketlilik gerektirir. Bununla birlikte, ilahiyat üniversitesi bazı mezunları, iş arama yeri ile ikamet yeri arasındaki mekânsal uzaklığa veya kopukluğa daha fazla maruz kalmaktadır. Coğrafi mesafenin istihdama erişim üzerinde olumsuz etkileri vardır. Bu mesafe dezavantajına en fazla maruz kalanlar, ekonomik başkentte (Abidjan) ilahiyat üniversitelerde eğitim gördükten sonra kendilerini ülkenin içindeki diğer şehirlerde bulanlardır. Çalışma verilerine göre, mezunlar iş arama yerine araba ile seyahat etmekten başka seçeneklerinin olmadığını bildirmektedir. Bize deneyimlerinden bahseden bir katılımcı: “Nerede yaşadığım ve yapacak bir şey bulmayı umabileceğim alanlar çok uzaklarda. Gitmek için ulaşım masraflarımı karşılayabileceğimden bile emin değilim, sanırım bu parayı öğle yemeğime saklamayı tercih ederim”²⁰ demiştir. Marry'nin belirttiği gibi: “Bağımlılık durumunda olan, aile desteğini kullanmakta zorlanan gençler finansal, aynı zamanda bilişsel veya motivasyonel engellerle karşılaşılır” (Marry, 2012: 11).

Abidjan'daki hareketliliğin zorluklarını hafifletmek için, başkent banliyölerine veya iç mekândaki diğer şehirlere dönenler de farklı işgücü piyasası fırsatlarıyla karşı

²⁰ Katılımcı, S#11, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi mezunu.

karşıyadır. Yani Fildişi Sahili'ndeki bölgeler arasında istihdam fırsatlarında sürekli boşluklar vardır. Ülkenin bölgeleri arasında işsizlik açısından önemli farklılıklar vardır. Abidjan'da işsizlik oranı diğer şehirlere nazaran daha düşüktür ve en yüksek olduğu yerler iç şehirlere'dir²¹. İşsizliğin istikrarı ülkenin toprak coğrafyasına göre değişmektedir. 2010 yılında seçim sonrası krizden en fazla güçlük çeken alanlar en çok etkilenenler olmuştur. Gençlerin %40'ı, mesleki bütünleşme olmaksızın yaşamın ilk yıllarında iş aramak için ülkenin bir bölgesinden diğerine geçmektedir (INS, 2015: 7). İlahiyat üniversitesi genç mezunları için mevcut işler ülkenin büyük şehir merkezlerinde yayılır. Ayrıca konut arzının hareketliliğin önündeki büyük bir engel olduğu da eklenmelidir. Özellikle Abidjan'da ana engeller, düşük kiralık konut eksikliği ve ev sahiplerinin ihtiyaç duyduğu yüksek güvenlik seviyesidir.

- Hareketlilik zorluklarının ötesinde, gelir eksikliği, iş arama ile ilgili maliyetlerin (hareketlilik, catering, ekipman veya iş arama ile ilgili kıyafetler, vb.) karşılanması da bir engeldir. Daha genel olarak, bir istikrarsızlık durumu ve güvencesiz yaşam koşulları, profesyonel bir projenin geliştirilmesi ve entegrasyon önlemlerinin uygulanması için elverişsizdir. Ankete katılan genç mezunların kaynakları üç temel direğe dayanmaktadır: aile desteği (aynı veya mali yardım), kamu yardımı (STK, arkadaş, iyi niyet sahibi kişi) ve sözleşmeli işlerden elde edilen gelir (gıda işleri). Mesleki bütünleşme arayan genç mezunlar düşük düzeyde finansal kaynaklara sahiptir. Ebeveynleriyle birlikte yaşayanların ayda ortalama gelirleri elli avrodur. Ortak dairelerde yaşayanlar “gıda işlerinden” yaklaşık yüz ile yüz yirmi avro alıyor. Aile desteği olmayan genç mezunlar özellikle yoksulluğa maruz kalmaktadır.

Mezun olduktan sonra ilahiyat üniversitesi mezunları ülkenin büyük şehir merkezlerinde birçok zorluklarla karşı karşıyadır. İşe alım şirketleri, işe alımlarında temel kriterler olarak enine kapasitelere, yeteneklere ve becerilere (motivasyon, kullanılabilirlik, kişilerarası beceriler, çok yönlülük, uyarlanabilirlik) değer vermektedir. Bununla birlikte genç ilahiyatçılar mezunların işgücü piyasasındaki istihdam edilebilirliklerini artırmayı

²¹ 2015 yılında Fildişi Sahili'ndeki işsizlik oranları istihdam bölgelerine (INS) bağlı olarak %5 ile %18 arasında değişmektedir.

düşünmeden önce bazı günlük zorlukları ortadan kaldırma yeteneği arasında hala bir boşluk vardır.

3.4.3. Mesleki Deneyim Eksiklikleri

Önceki becerilerin, ilk işte kendilerini hiç kanıtlamayan bireyler için rapor edilmesi zordur. Ayrıca çoğunlukla dini konulara dayalı eğitim almış olanlar için tanımlanması ve değerlendirilmesi de zordur (araştırmaya göre, katılımcıların çoğunun iş tecrübesi yoktur). İlahiyat üniversitesi gençlerinin mezuniyeti, dini becerilere sahip olmanın bir işareti gibi görünmektedir. Yurt dışında örnek olarak Türkiye ile ilahiyat beceriler konusunda eğitim modelleri Fildişi Sahili'dekinden çok farklıdır. Türkiye, sürekli eğitimin farklılaşmış rollerini içeren bir ilahiyat eğitim modeline sahiptir, yani ilahiyat eğitimin uzmanlaşması ve profesyonelleştirilmesi, devlet tarafından yönetilen ve ödenen işlere dayanmaktadır. Örneğin Devlet, ilahiyat öğrencilerinin staj yapabileceği veya sabit ve açık uçlu sözleşmeler (CDD/CDI) yapabileceği sosyal alanda çalışan camileri, okulları, İslami araştırma merkezlerini, Diyaneti ve İslami dernekleri yönetmektedir. Bu mezunların staj veya sözleşme çalışmalarından sonra işgücü piyasasına dönüşü, mesleki deneyim kazanmalarına ve aynı zamanda ülkedeki diğer genel eğitim mezunlarıyla aynı şekilde profesyonel bir entegrasyon devresine sahip olmalarına izin vermektedir. Daha açık bir ifadeyle, Türkiye'deki ilahiyat eğitiminin, eğitim ve istihdamı eşleştirme yolunda olduğu söylenebilir. Fildişi Sahili'nde ilahiyat eğitimi “istihdama karşı eğitim” veya “devlete karşı din” ikilemine sahiptir. Yani, bir yandan İslami eğitimin artan bir görünürlüğü var ancak istihdamda sosyal dışlanma ile çok belirgin kalan diplomanın ağırlığı vardır. Bunlar kişilik özellikleri, sosyallik, entelektüel kimlik ve entegrasyon fırsatları açısından yüksek beklentileri olan gençlerdir.

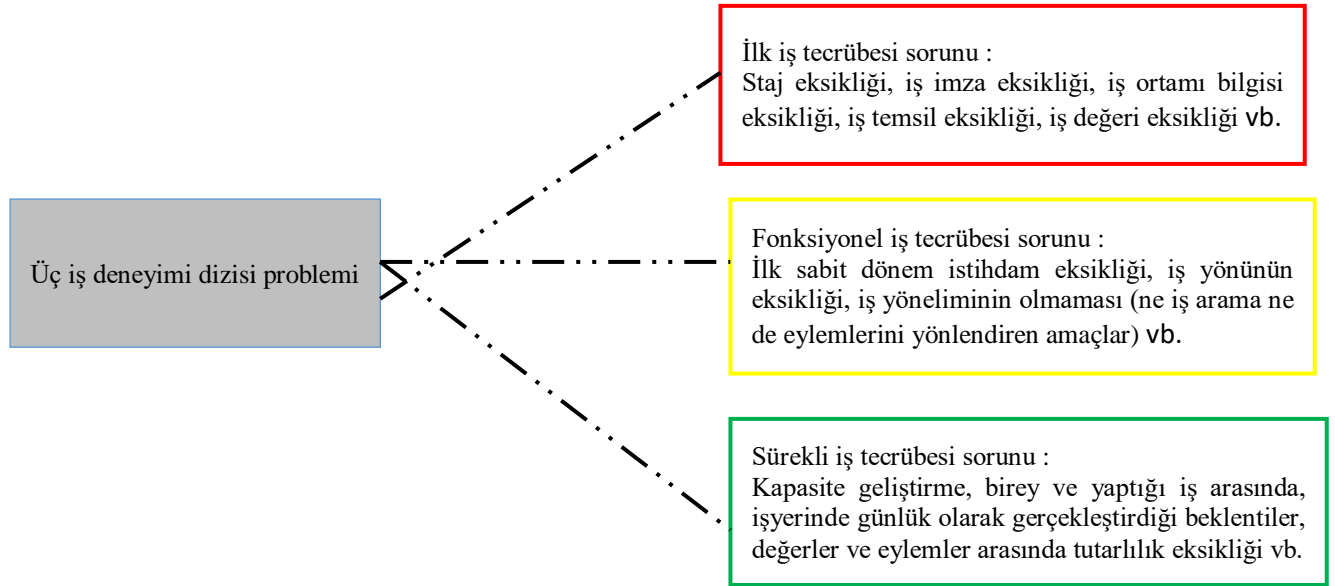
İlahiyat eğitimde eğitim ve istihdam arasındaki uyumsuzluk genç mezunların mesleki entegrasyonları için yeterli mesleki deneyim kazanmalarına izin vermez. “Burada, Fildişi Sahili'nde, küçük bir işe bile başvurmadan önce, mesleki deneyiminiz olup olmadığı sorulur”.²² İşgücü piyasasına entegrasyon aşaması, genç mezunlar için, beklentileri doğrultusunda iş aranan bir dönemdir. Aynı zamanda işverenlerin beklentileri

²²Katılımcı, S#13, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi mezunu.

ile bir çatışma dönemidir (mesleki deneyim, iyi nitelikler). İki beklentinin (mezunlar ve işverenler) ayarlanmaması "gıda işleri" sıklığını kısmen açıklayabilir.

İlk işsizlik yıllarında, İlahiyat üniversitesi mezunları (aşağıdaki çizelgede gösterildiği gibi) ortalama üç iş deneyimi problemi yaşarlar: Erken iş deneyimi problemi (staj eksikliği), işlevsel iş deneyimi problemi (ilk sabit- süreli iş) ve sürekli iş deneyimi sorunu (kapasite oluşturma eksikliği).

Çizelge 18: Mezunların mesleki deneyim problemi anlayışı

3.4.4. Düşük Temel Beceri Seviyesi

Son olarak, ilahiyat üniversitesi mezunlarının karşılaştığı zorluklar temel beceriler sorunudur. Temel beceri problemi Fransızca dinleme, okuma, yazma ve aritmetik alanlarıyla ilgilidir. İlahiyat üniversitesi mezunları, eğitim dilleri olarak kaldıkları için Arapça dilindeki bu zorluklara daha az aşinadır (Arapça dili mezunlar için dilsel bir varlık gibi görünse bile).

Temel becerilerle ilgili önemli ve ciddi zorluklar istihdama erişimi ve daha geniş anlamda entegrasyon prosedürlerini gerçekleştirmeyi engeller. İş alanlarına erişim ve iş başvuru formlarını doldurma, dijital teknolojinin sosyal ve profesyonel entegrasyon amaçları için kullanılması gibi zorluklar en sık tekrarlananlardır. 2000'li yılların sonundan bu yana 16 ile 25 yaşları arasındaki katılımcılar ile mezhepsel eğitimde temel becerileri

(okuma, yazma, aritmetik) öğrenme performansı üzerine yapılan değerlendirmeler, on yaşından küçük bir kişinin fonksiyonel okuma eşiğinin altında olduğunu doğrulamaktadır (2009'da %10,6, 2015'te %9,9). %65'i hevesli okuyucular ve %35'i etkili okuyuculardır; genç erkekler okuma güçlüğü genç kadınlardan biraz daha fazladır %11,3'e karşılık %8,4 (Resen, 2015: 9).

Fildişi Sahili'nde genel olarak diploma seviyesi, temel becerilerin ustalık seviyesine kesinlikle eşit değildir. Bununla birlikte, ilahiyat üniversitesi mezunları daha yüksek oranlarda temel beceriler açısından daha endişe verici bir durumdadır. Eğitimsel ve sosyal arka planın akademik başarı üzerindeki etkisinin önemli olduğunu belirten Désalmand ile bu şekilde hemfikiriz (Désalmand, 2008: 78-82). Fransız dilinde okuma güçlüğü çeken ilahiyat okulundan ayrılanların oranının Fildişi Sahili'nde homojen olmadığını söylemek doğrudur. Kuzey ve kuzey-batı bölgelerinde ve ülkenin doğusundaki bazı kırsal bölümlerde bu oran daha yüksektir. Bu bölgeler genellikle sosyal dezavantajlı ailelerin oranının ortalamasının üzerinde olduğu bölgelerdir. Bu gözlem, işgücü piyasasının yukarı akışında neler olduğu hakkında sorular ortaya koymaktadır. İlahiyat eğitimdeki gençlerin okul kariyerleri, sosyal koşulların sorunları ile güçlü bir şekilde devam etmektedir.

Okuma zorluklarına ek olarak, ilahiyat eğitiminden mezunlar arasında sözlü ve aritmetik becerilerde de zorluklar bulunmaktadır. Bu, ilahiyat eğitimin diğer eğitim biçimleriyle gerçek bir işbirliği eksikliğini ortaya koymaktadır. Çünkü bulgu, altı yıllık bir medresede ortaöğretime devam eden ilahiyat eğitim mezunlarının, bir ilahiyat okulunda sadece doğrusal eğitimi takip eden akranlarına kıyasla istihdama daha kolay erişebilmeleridir. Halk eğitim sistemine giren bu medrese mezunları daha güçlü becerilere, iş dünyası hakkında daha iyi bilgiye ve daha etkili bir ilişkisel ağa sahiptir. Bu performanslar okul kariyeri ve bazı ebeveynler tarafından uygulanan oryantasyon süreçleri ile de açıklanabilir. Gerçekten de, çoğu zaman, bazı ebeveynler çocuklarını ikinci veya üçüncü yılın sonunda hatta ötesinde medreseden çeker ve onları kamu eğitim sistemine entegre eder. Ortalama olarak, bu çocuklar daha düşük ilahiyat eğitim seviyelerine ulaşırlar, ancak yine de Kur'ân ve namazın temelleri hakkında bir fikir sahibi olmayı başarırlar. Ebeveynler, İslam'ın bu iki temel ilkesinin çocukları için gerekli

olduğunu düşünürler ve onları edindikten sonra, çocuklarının çalışma yaşamını etkileyen meseleleri ele alırlar.

Farklılaştırılmış eğitim yollarındaki bu değişiklik aslında sosyal kökenlerle ilgili sorularla açıklanabilir. Analiz, birkaç yıl sonra çocuklarını medreseden çeken ebeveynlerin, genel kamu eğitime katılmadan önce ilahiyat eğitimde ilk adımlarını atan ebeveynler olduğunu göstermektedir. Bu nedenle işsizlik riskinin sadece ilahiyat eğitimi takip eden gençler için daha fazla olduğu, medreseden ayrılan ve kamu eğitime giren gençler için daha az olduğu açıktır.

İlahiyat eğitiminin doğrusal oluşumu ile bağlantılı işsizlik riskine ek olarak, sosyal tutumların da etkisi vardır. Bu konular ile ilgili, mesleki bütünleşme sosyo-kültürel ve çevresel etkileri sayılabilir.

3.5. İLAHİYAT EĞİTİM VE AİLE

Mezunun kendini içinde bulunduğu sosyo-kültürel ve çevresel bağlam, profesyonel bir entegrasyon projesinin uygulanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşmesi sadece makroekonomik bir bakış açısıyla analiz edilemez. Bu nedenle, çalışmanın bu bölümünde, ilahiyat eğitim mezunu ailesi için mesleki bütünleşmenin ne anlama geldiğini anlamaya çalışacağız.

İslam dini bilgisi daima Kur'ân-ı Kerim, hadisler, aile, eğitim gibi dini otoriteler ve kurumlarla sarmalanmıştır. Gerçekten de, bireyin bilişsel ve sosyal beceriler kazandığı ve geliştirdiği birincil sosyal sistem olan aile, müslüman toplumdaki yeni entelektüel elitlerin kitle eğitiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bireyin aile birimi, müslüman olmanın ve İslam'ı düşünmenin tanımlarını, yöntemlerini ve dinamiklerini şekillendirmeye katılır.

Çalışmamızın anketine göre, ilahiyat üniversitesi bazı mezunları ailelerinin dini mirasını sürdürmek istediklerini belirttiler. Bu bağlamda, bir katılımcı bize şunları söyledi: “Gerçekte, imamlığın gelenek olduğu bir aileden geliyorum. Büyük büyükbabam bir imam, büyükbabam onu başardı, babam da bir imam”²³. Psikolog Michael

²³Katılımcı, S#13, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi mezunu.

Tomasello'nun belirttiği gibi: “İnsan türünün onu diğer hayvan türlerinden ayıran iki özelliği vardır. Bir yandan, insan türü daha çok biyolojik evrimin ürünüdür, diğer yandan insan kümülatif kültürel evrimin ürünü, yani kültürel uygulamaların ve eserlerin varisi” (Tomasello, 2009: 7).

Aile, mirasçıya korunacak normları kasıtlı, aktif ve sistematik olarak öğretmek mirasçılara İslami aile normunun sürdürülmesine katkıda bulunma yükümlülüğünü göstermektedir. Bu amaçla aile, tüm üyelerinin uyması gereken önceden belirlenmiş norm ve kurallara sahip bir sosyal kurum olarak öne çıkmaktadır. Bütün bunlar, ailenin sosyal davranışın çoğalmasını kendi lehine daha fazla mühürlemesine izin verir. Bu bağlamda, bir öğrencinin ebeveyninin ifadesi bizi daha da aydınlatır: “Genellikle İslam'da, İslam'ı inceleyen bir çocuk gördüğümüzde, bunun nedeni ebeveynlerinin de dini meselelerde çok fazla yer almasıdır. Üniversiteye kadar okursa, o zaman ebeveynlerden biri dini bir lider olmalıdır”.²⁴Bu dini muhafazakârlık ideolojisi, İslam dini gerçeğini ailenin büyük kaygılarının merkezine geri koymaktadır. Bireyler, müslümanları dini uygulamalarda sürdürülebilir kalkınma için eğitmenin önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, müslümanların dini uygulamalardaki sürdürülebilir gelişimindeki değişiklikleri teşvik etmek için üç bileşen mevcuttur:

- Bireyin gelişimine, toplumun yaşamına demokratik katılımına ve bir şeyleri değiştirmek için akıllı iradesine odaklanan çevresel, ailevi ve dini çerçeve.
- Diğer dinlerin ilkelerine saygı gösterirken İslam'ın, özellikle de temel direklerinin tanıtımı.
- Toplumsal adaletin, bireyin bir vektör olarak ve İslam'ın gelişiminin ayrılmaz bir parçası olarak tanınması.

İlahiyat üniversitesinde araştırılan mezunların bir kısmı, toplum çıkarlarının veya dini sorumluluğun eğitim yönelimlerini paylaştıkları bir aile tarihinden gelmektedir. Bu tür mezunlar kategorisi için en şaşırtıcı şey, bazılarının dini yönelimden uzaklaştıklarını görmektir. Çünkü birey bir ailenin başından ve başkalarıyla olan ilişkilerden oluşmaktadır. Bu nedenle, eğitim yönelimi önceden belirlenmiş ve dini bütün için

²⁴Katılımcı, S#06, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi öğrenci velisi.

önceden tanımlanmış ilahiyat üniversitesi mezunları kendilerini bu doğrusal aile durumundan ayıramazlar, aileden bir muadil elde edemezler. Bu bağlamda dikkate alma etiği ya da “Anan Dinan” ya da “Anan Silamaya”²⁵ kavramı, müslüman ailelerin çocuklarının dini bütün eğitim yönelimlerine sıkı sıkıya bağlı oldukları anlamına gelir.

Son olarak, bu fikirler bizi İslam entegrasyonu kavramları aracılığıyla dünyanın geri kalanı arasındaki karşılıklı bağımlılık hakkında düşünmeye davet etmektedir. Bu nedenle sosyo-politik açıdan, Fildişi Sahili, Batı Afrika İslam dininin doruk noktasını temsil eder (Miran, 2007: 96). Ülkenin her yerinde, İslam dini, grubu, klanı veya aileyi eylemlerinin merkezine yerleştiren örgütsel politikalar tarafından giderek daha fazla enerjilendiriliyor. Böylece yavaş yavaş gelecek nesiller hazırlanır ve sosyal bağı yaratacak ve dayanışmayı teşvik edecek kurumlar yavaş yavaş inşa edilir.

3.6. DİNİ İNANÇLAR ve İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI

Önceki analize atıfta bulunursak, bazı mezunlar için ilahiyat eğitimin kullanıldığı şeyin, bir gemideki pusulanın kullanımı gibi olduğu söylenebilir. Pusula fırtınalarda olduğu gibi açık günlerde de herhangi bir gemi kaptanı için vazgeçilmez bir yönlendirme aracıdır. Bazı ilahiyat üniversitesi mezunları pusula örneğini “sizden ne istediğini

bilmiyorsanız, O'na nasıl tapacağımızı bilmiyorsanız, Rabbinize gerçekten ibadet edemezsiniz”²⁶ benzetmesiyle ilişkilendirdiler.

Bazı mezunlar akademik kariyerleri boyunca ulusal eğitim sistemine²⁷ entegre edilmemiştir. Çalışmanın anketi, mezunlara göre ilahiyat bilgisinin “küreselleşmenin kaybolması” sisi içinde kalmasına izin verdiğini ortaya koydu. Gerçekten de onlara göre, ilahiyat bilgiyi öğrenmek, genel bilginin diğer alanlarında ele geçirilme fırsatını kaçırmak riski altında olan hazır bir yolu takip etmemektedir. Aksine: “İlahiyat bilgisi bir kişinin

²⁵ Bu kavram, Fildişi Sahili'nde çok popüler bir dil olan « Malinké'de » yer almaktadır. Dinin bir koruma biçimini ifade eder. Dini yaşamın bu yolu, dini radikalizmden farklıdır. Burada vurgu daha çok bireyin dinini dışarıdan gelebilecek herhangi bir istilaya karşı güvence altına alma mantığı üzerinedir. Yani insan, Rabbinize kulluk edebilmek için sürekli olarak dininde boşlukları doldurmaya, engelleri aşmaya çalışır.

²⁶ Katılımcı, S#14, erkek, İslam Üniversitesi Alfourquane mezunu.

²⁷Fildişi Sahili'nde, ilahiyat eğitim öğrencilerinin, ulusal eğitim otoriteleri tarafından tanınan bir Medrese'den altı yıllık bir eğitimden sonra ulusal eğitim sistemine entegre etme olasılığı olduğu söylenmelidir.

nerede bulunması gerektiğini gösterir; hatta hangi yolu izleyeceğini bile söyler. Bir kişinin kullanabileceği yönleri sunar: bu, karşı karşıya olduğunuz konumdur ve burada diğer tüm olası pozisyonlar vardır”.²⁸ Pusulanın bir gemideki seyrüseferciye rehberlik ettiği gibi, ilahiyat bilgisi de ilahiyat üniversitesi mezunu bazılarının hayatlarında “ahlaki bir pusula” rolünü oynar. Onlara önceden belirlenmiş bir yol dayatmadan, kariyer yönelimleri hakkında karar vermelerine yardımcı olur. Bu “ahlaki pusula” onlara ilkelerine sadık kalma fırsatı sunar. Onları eyleme geçirmez, daha ziyade önemli görünen bir durumun ışığında durumu değerlendirmeye yarar.

Bu demektir ki, istihdam sorunları zamanımızın birçok sorununun kalbinde yer alırken, ilahiyat üniversitesi bazı mezunları söz konusu olduğunda, mesleki bütünleşme konusu endişelerin ön saflarında yer almıyor gibi görünmektedir. Tutumlarının vurguladığı kadarıyla, kendi “sosyal durgunluğu” için sembolik bir şekilde bir inanç sistemi kullanmaktadırlar. Sonuç olarak, bu mezunlar Fildişi Sahili'ndeki işe alım sisteminin dışına yerleştirildikleri bir bağlamda mesleki bütünleşmelerini teşvik edecek becerileri geliştirememektedirler. Ankete katılan bu mezunlar, öbür dünyadaki yaşamdan zevk almanın karlılığını korumak için bazen dünyasal eğlenceyi azaltmanın haklı olduğunu kabul ediyor gibi görünmektedirler.

3.7. DİNİ KONULAR İLE MESLEKİ KONULAR ARASINDA KADER VAR

Genel tabirle, kaderin bir insanı kendisi için iyi ya da kötü olana yönlendirdiğini duymaya alışmaktadır.. Bununla birlikte “her şey kadere bağlıdır” ya da “herkesin kaderi Tanrı'nın elindedir”²⁹ gibi uygulamalar ve söylemler, sosyal bütünleşme için genellikle önemli olan insan kaynaklarının verimsiz kullanımına ve hatta mesleki bütünleşme başarısı için sorumluluk almamasına yol açabilir. Daha açık bir ifadeyle, mesleki bütünleşme açısından yapılmayan çabalar için birey kendini dini inançla övüyor ve işsizliğinin, üzerinde hiçbir kontrolü veya değişimi olmayan bir kaderin yansıması olduğuna inanıyor olabilir.

İlahiyat üniversitesi mezunları arasında bu durum açıkça ortaya çıkmıştır. Yani mesleki bütünleşme sorununu ilahi bir kader olarak görenler vardır. Tüm bu nedenlerden

²⁸ Katılımcı, S#10, erkek, İslam Üniversitesi Alfourquane mezunu.

²⁹ Bu sözler katılımcıların ortamında defalarca duyulmuştu.

ötürü, ilahiyat eğitimin profesyonelleştirilmesine önem verilerek iyi yönetişimin yapılması şarttır. Yönetişimin ötesinde, her şeyin sosyal ve dini sorumluluklar açısından belirli sosyal beklentilere uygun olmasını sağlamak için ilahiyat kurumlarda olanları gittikçe daha fazla standart ve sertifikanın çerçevelemesi gerekmektedir (Kepel, 1990).

Nitekim araştırmanın anketi, “mahremiyet” kavramının ilahiyat üniversitesi bazı mezunları tarafından mesleki bütünleşme sorunlarıyla ilgili olarak kendilerine yöneltilen çeşitli eleştiri biçimlerine karşı kendilerini savunmak için kullanıldığını ortaya koymaktadır. Mezunlar, eleştirilerini sınırlamak veya konularının kamusal arenada maruz kalmasını önlemek için “mahremiyet” kavramına yaklaşırlar. Çünkü özel yaşam ile mesleki bütünleşme konusu arasındaki sınırın karıştırılmaması gerektiğini söylemektedirler.

Bu dini idealler (kader, özel yaşam ya da mahremiyet), ilahiyat üniversitesi mezunları bazı mezunların kişisel ve toplumsal yaşamlarında diğerleriyle etkileşimlerinde yollarını işaret etmektedir. Başka deyişle, bu dini ideallerin iş entegrasyonu gibi bir konu etrafında bir araya gelmesi ahlaki ikilemlere yol açabilir. Yani, mesleki bütünleşme dini idealleri göz ardı etmese bile, dini bir işlevi onun lehine terk etme korkusu önemli hale gelir. Çünkü bu korku, ilahiyat üniversitesi bazı mezunlarını mesleki bütünleşme açısından verdikleri taahhütleri daha iyi anlamamaya zorlamaktadır. Bu durumda, bazı mezunların anlayışına göre “kaderin tanrısallaştırılması” başarılı mesleki bütünleşmesine yol açacak eylemlerden ziyade dini ideallere güçlü bir bağlılık gerektirir. Böyle bir bağlamda, ilahiyat üniversitesi bazı mezunları günlük yaşamlarında ve günlük ilişkilerinde kendilerini incelemeye, kendilerini en zor ve en kolay boyutlarında oldukları gibi kabul etmeye eğilimlidirler. Bu anlamda, “kaderin tanrısallaştırılması”nın duygusal kısmını kabul etmek, kişinin kapasitesini geliştirmeye ve onu dinin yararına tam olarak kullanmaya çalışmaktır. Başka bir deyişle kişinin dindeki kişisel gelişimin birçok kolunu temsil eden eylem yaşamının seyrini düşünmek veya kabul etmek anlamına gelir. Bu nedenle “kaderin tanrısallaştırılması” duyguları, bazı mezunların fiziksel (ör., Artan dayanıklılık) ve psikolojik (ör., Eleştiriye karşı dayanıklılığın geliştirilmesi) kaynaklarını yalnızca dahil oldukları dinin yararına arttırır (mesleki bütünleşmesinin zararına olsa bile).

3.8. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SORUNUNDA MEZUNLARIN BİREYSEL ÖZELLİKLERİ

Çalışmanın bu kısmı, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorunundaki bireysel özelliklerine dayanmaktadır. Çalışma anından itibaren, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme için etkin bir şekilde hareket etmekte oldukları varsayılmıştır. Mezunları işgücü piyasasına entegre etme sorunlarındaki bireysel faktörlere bakmak önemlidir. Aslında, verimlilik insan türlerinin hayatta kalmasında her zaman önemli bir rol oynamıştır. Psikolog Albert Bandura'ya göre, bir kişinin kendi etkinliğine olan inancı hareket etme yeteneğinin temelidir. Bir kişi eylemlerinin istenen sonuçları üretebileceğine veya potansiyel olarak zararlı sonuçları önleyebileceğine inanmazsa kaçınılmaz olarak karşılaşılabilecek zorluklar karşısında harekete geçmek veya azim göstermek için çok az teşvike sahip olacaktır. Eylemlerine rehberlik edebilecek diğer tüm motivasyonlar bu eylemlerin istenen etkileri üretme potansiyeline sahip olduğu temel inancına dayanmaktadır (Bandura, 2001: 1-26). Bu bağlamda, öncelikle ilahiyat eğitiminin seçim kriterlerini bilmenin önemli olduğu düşünülmüştür.

3.8.1. İlahiyat Eğitimi Seçiminde Öğrenci ve Kriterleri

Bireyin akademik eğitimini seçme kriterleri arzu edilen veya aranan sonuçlar hakkında bir karar ifade eder. Bu nedenle bireyin kendisini başkaları üzerinde veya diğerleri arasında bir tür eğitim seçmesine yol açan boyutlara, kriterlere ve göstergelere bakmak önemlidir. Akademik eğitimin etkinliğinin nasıl tanımlandığı ve değerlendirildiği, anket yapılan mezunların eşleştikleri işsizlik krizinden çıkma yeteneklerinde belirleyici bir faktördür. Aslında bu işsizlik krizine mezunların büyük ölçüde benimsediği ve çoğalttığı eylemler neden olmaktadır.

Akademik eğitim seçme kriterleri, mesleki bütünleşmede temel değeridir ve genç mezunlar arasında işsizliğe karşı kampanya yürüten herkes için büyük bir endişe kaynağıdır. Bununla birlikte, ilahiyat üniversitesi mezunları için akademik eğitim seçme kriterlerinin kesin doğası tartışmaya açıktır. Bazı bağlamlarda, çalışma ilahiyat eğitim seçiminin erdemli, iyi, iffetli ve dik kafalı bir çocuğun kararlılığı ile eş anlamlı olduğunu bulmuştur. Diğer durumlarda çalışma, ilahiyat öğretiyi seçme kriterlerinin, bilgelik, kutsallık ve edep gibi ahlak kavramlarına manevi etkiden daha az atıfta bulunduğunu

bulmuştur. Bununla birlikte her iki durumda da, ilahiyat eğitimi seçme kriterleri bu tür bir eğitimin aile tarafından yönetilebilen ve toplum tarafından takdir edilebilir bireyler oluşturma yeteneğine dayanmaktadır. Örneğin, bir mezunun akademik olarak ilahiyat eğitimini neden tercih ettiğini dinleyelim: “İlk aşamalarda ebeveynlerin ilahiyat eğitiminin seçiminde rol oynadığı doğrudur. Ancak liseden itibaren bazı öğrenciler ya ebeveynlerinin seçimine saygı göstermeye ya da ilahiyat eğitimini bir yaşam ilkesi olarak kabul edip akademik yönelimlerini kendi ellerine alırlar ki ben bu durumdayım”³⁰.

İlahiyat üniversitesi ankete katılan bazı mezunların anlayışında bireyin mükemmelliğe ihtiyacı vardır. Bu konuda bir ebeveynin çocuğunu ilahiyat eğitimine kaydetmesine neden olan sebeplerini dinleyelim: “Bu dünyadan gittiğimde çocuğum benim hikâyem olacak. Yani insanlar çocuğumu görmeye gittiğinde beni hatırlayacaklar. Bu yüzden orada çocuğumun şımartılmasını istemiyorum. Bu yüzden onu yerel Medresede hocaya çocukken emanet ettim. İslam’ı öğrenmede iyi bir ilerleme kaydederken hoca, çocuğumun büyük bir ruhsal rehber olmasına izin vermemi tavsiye etti ve böylece bu dünyada ve sonraki dünyada asla pişman olmayacağımı söyledi”³¹. Bu bağlamda bir öğrencinin aşağıdaki yorumları da not edilebilir: “Babam bana bir keresinde, beni ilahiyat eğitime kaydettirerek erdemli bir kız olacağımı söyledi, çünkü ona göre, ilahiyat okullardaki kızlar ahlaksızlık hakkında çok az şey biliyor. Babamın ölümünden birkaç yıl sonra yarı yolda durmamam gerektiğini fark ettim, hayalimi gerçekleştirmek zorunda kaldım bu yüzden diplomamı almak için çok çalıştım”³².

Daha geniş anlamda, İslam üniversitelerinden bazı mezunların belirli bir amaca göre, belirli bir durumu değiştirmek için İslami eğitimin gücüne inandıkları için, İslami eğitimi davranışsal değişim açısından olumlu bir etkiye sahip bir eylem olarak seçtikleri söylenebilir. İlahiyat öğretimi bu eylem gücünün temel varoluşsal niteliğidir. Dolayısıyla bu anlayışta ilahiyat öğretiminin seçimi, bireyin kendi ölümünü aşma iradesine karşılık gelen büyük bir zorunluluktur. Daha açık bir ifadeyle İslami öğretim, bireyin değerlerini

³⁰ Katılımcı, S#12, erkek, Afrika Müslüman Üniversitesi mezunu.

³¹ Katılımcı, S#04, erkek, İslamic Alfourquane üniversitesi öğrenci velisi.

³² Katılımcı, S#02, kadın, İslamic Alfourquane üniversitesi mezunu.

ve inançlarını yansıtan ve aynı zamanda diğer insanlara, topluma ve etrafındaki doğaya fayda sağlayan eserler yaratmasına veya hizmet vermesine olanak tanır.

Yukarıdakilere göre, ilahiyat eğitimi seçme kriterleri ile ilgili olarak, bunun ilahiyat okullarına gönderilen bireylerin eylemleri üzerindeki etkisinin önceden belirlenmiş bir duygusu olduğuna dikkat edilmelidir. Başından beri, ilahiyat öğretimi seçme kriterleri çok sayıda farklı anlam taşır. Bu seçim kriterleri bireyin zamanını yapılandırmaya ve günlük aktivitelerinin ritmini ayarlamaya yardımcı olur. Bu seçim kriterleri bireyin bir topluluğa ait olduğunu ve topluluğun bireyin hayatına faydalı bir katkı sağlayabileceğine olan inancını gösterir. İlahiyat eğitimi seçme kriterleri birey ile diğer insanlar arasında bağlar oluşturma ve ideallerini sürdürme fırsatı da sağlar. Bazı mezunların toplumda değerli bir statüye sahip olmaları ve başkalarının saygısını kazanmaları için de ayrıcalıklı bir araçtır. Başkalarına saygıya, kendisini değerlendirmesine, kendini sahneye koymasına ve kendini başkalarıyla ilişkili olarak konumlandırmasına izin veren bir sosyal statü sağlar.

3.8.2. İlahiyat Üniversitesi Mezunları Ve Farklı Diploma Dönüşüm Olasılıkları İlişkisi

Ankete katılan mezunlar tarafından ilahiyat eğitiminin seçimini (özgür ya da dayatılan) çevreleyen tartışmalara rağmen çalışma, diğer yeterlilik kurslarında istihdam edilebilirliklerini artırmak için yatırım yapmadıklarını bulmuştur. Gerçekte ilahiyat üniversitesi mezunları Fildişi Sahili Devlet yetkilileri tarafından izleme, rehberlik ve denetim konusunda ihmal edilmektedirler ve bu mezunlar tarafından sıklıkla kısa yeterlilik kursları öngörülmemektedir. Bu kısa ve nitelikli eğitim kursları, mesleki bütünleşme bağlamında daha iyi bir şekilde kullanılabilir önemli miktarda ek kaynak ile sonuçlanabilir. İlahiyat üniversitesinin mezunlarının çok azı mesleki çeviklik geliştirmektedir. İş aramaya gelince kendi düşüncelerini ve duygularını yönetemedikleri ve diğer mesleki eğitimleri hor gördükleri gerçeğiyle karşılaşılıyor.

Diğer eğitim kurslarına dönüşüm fikri, zaman programlama dünyasından ve daha özel olarak kişinin mesleki hırslarının gelişmesinden kaynaklanmaktadır. İlahiyat üniversitesi mezunlarının diğer yeterlilik kurslarına katılımının olmaması, ilahiyat eğitiminde yaygın olarak bulunan totaliter bilimin mantığından kaynaklanmaktadır. Bu

öğrenme yaklaşımının değeri kanıtlanmıştır ancak aynı zamanda bazı eksiklikleri de vardır. Özellikle bilgisayar bilimleri, yabancı diller, proje yazma ve yönetim teknikleri gibi ihtiyaçların kendi hesabına veya bir şirkete entegre olmak için daha önemli olduğu gerçeğini dikkate almamaktadırlar.

İlahiyat öğrenmenin doğrusal ve tek taraflı zihniyetini implante etmede çevik öğretim uygulamaları mevcut değildir. Öğrencilerin önlerindeki zorluklarla baş etmelerine izin verilmemektedir. Öğrenciyi doğrudan tek taraflı öğrenmeye sevk eden bu öğretim türlerinde üçü özellikle anlamlı görünen çeşitli öğretmen uygulamaları tanımlanabilir. İlk olarak öğretmenler tüm öğrencilere çevik bir zihniyet aşlamak için gerekli uygulamaları benimsememektedir. İkincisi teknoloji günümüz dünyasında anlık, kişiselleştirilmiş ve büyük ölçekli değer yaratmak için tercih edilen bir araç olsa da, öğretmenlerin İslam'ın doğasında bulunan değerler ve ilkeler onurlandırılmadıkça buna katılma teşviki yoktur. Son olarak öğretmenler geleneksel ilahiyat olmayan bilimlerden temelde farklı ve zıt öğrenme yapıları sunarlar. Tüm bilimler öğrenci için yeni veya katma değer yaratmak amacıyla sürekli bir fırsat akışına uyum sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. İlahiyat eğitim öğretmenlerinin zihniyeti bilimden elde edilen işbirlikçi bir avantajı korumaya değil, sürekli değişime ve tüm öğrencilerine din için katma değerli bir yenilik kültürüne ilham verme yeteneğine yöneliktir. Bir öğrenme sisteminin uyarlanması kim olduğuna ve hizmet olarak ne sunduğuna bağlı olduğundan, hiçbir öğrenme sistemi değişmeden önce tam olarak aynı başlangıç bağlamına veya uyum sağlaması gereken aynı dış koşullara sahip değildir.

Ankete katılan ve Arapça konuşan mezunların eğitimi karmaşık ve çalkantılı işgücü piyasası ortamlarını karakterize eden hızlı değişikliklerle daha iyi başa çıkmalarını sağlayamamaktadır. İlahiyat üniversitesi mezunları kendilerini dönüştürmelerine, sürekli olarak kendilerini yeniden icat etmeye ve günlük pratikleri içinde çok sayıda dönüşümü emmeye yönlendirmesi gereken eğitimsel dönüşüm arayışı içinde olmaya devam etmektedir. İlahiyat üniversitesinin eğitimsel dönüşümleri, mesleki bütünleşme problemlerinin yönetimi ile mantıklı bir şekilde el ele gitmelidir. Yani dini derecelerine ek olarak daha pratik mesleki eğitimler için eğitim vermek, bu kaygılarının merkezinde olmalıdır. Maalesef görev çoğu için zor görünüyor, bu yüzden örneğin bir mezunun sözlerini dinleyelim: "Bir kişi dört yıllık bir eğitimi bitirdiğinde uygun bir lisansa sahip

olmadan önce toplamda beş veya altı yıl kadar geçer. Ve gelip böyle bir kişiye iş bulması için başka eğitim kursları alınmasının söylemesi; özellikle kadıncı çok daha zor ve karmaşık³³. Bu bakımdan bazen diğer mesleki eğitim veya eğitimsel dönüşüm için ilahiyat üniversitesi mezunları arasında bunların planlı, akıllı bir şekilde nasıl dağıtılacağı önemlidir. Bazı mezunlar için diğer mesleki eğitim için bunun tam başarısızlıktan ziyade başarılar üreten sistematik ve karmaşık bir süreç olduğunu gösteriyorsa, kişisel değişimin ve uygulama araçlarının yönetiminin zor bir yolculuk olduğu söylenmelidir.

Eğitimsel dönüşüm mesleki bütünleşme sorunlarını çözmek için göstermeleri gereken bir çabadır. Bununla birlikte eğitimsel dönüşümün istendiği ve göreceli olarak beklendiği yerlerde ilahiyat üniversitesinin bazı mezunları gerekli çabaları ilgisiz bir karakterde sergilemektedir. Bazı mezunların tutumu, sonu bilinmeyen bir beklentiye dayanmaktan ve sebat etmekten ibarettir.

3.8.3. Mezunların Öğretmenlik Mesleği Sevinci ve Girişimcilik

Uzun süreli işsizlikleri sırasında bir noktada, ilahiyat üniversitesi mezunlarının ankete cevap verenlerinin çoğu Medrese'de öğretmenlik mesleğine katılmaktadır. Bu amaçla öğretmenlik mesleği girişimlerinin doruk noktasını temsil etmektedir. İşlevsel düzeyde Medrese'nin öğretmenlik mesleği Tanrı'nın yolu üzerinde ve İslami cehaletin büyümesine karşı bir mücadele olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle Medrese'nin öğretmen olarak görevi, diğer bilimlerle gerçek bir karşılaştırma anlamında İslami bilginin ulusal ve uluslararası gelişimini teşvik etmektir. Kendi kendini örgütlemeyi teşvik etmek ve geleceğin sorumluluğunu almak için ilahiyat üniversitelerindeki bazı mezunlar derecelerini ilahiyat eğitimin yararına yükseltiyorlar. Nitekim Arapça bir derece edindikten sonra Tanrı'ya hizmet etmeyi düşünme etiği de dâhil olmak üzere ankete katılan bazı mezunlara dikkat edilmesi gerektiğini göstermektedir. Son olarak öğretmenlik mesleği bizi genç ilahiyat mezunlarının İslami sosyal rolü arasındaki karşılıklı bağlantıları düşünmeye davet etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleği, mezunu görevlerinin merkezine yerleştirir böylece yavaş yavaş kendisini başka işlerde denemesine neden olabilecek girişimlerden ve uygulamalardan mahrum eder.

³³Katılımcı, S#08, kadın, Islamic Alfourquane üniversitesi mezunu.

İlahiyat üniversitesi mezunlarının Medrese’de mesleki bütünleşme evrenselliği hem dini hem de örgütsel olarak var olmalıdır. Mesleki bütünleşmesine yönelik bu entegre yaklaşım Fildişi Sahili’ndeki genç ilahiyatçılar mezunlarının maruz kaldığı farklılaşma ile bağlantılı eğilime karşı koymayı amaçlamaktadır. Amaç hem İslami alanlarla ilgili işler hem de diğer girişimcilik alanlarındaki işler için yaşamın her alanında mesleki bütünleşme için tüm girişimlerin etkilerini değerlendirmektir. Bu amaçla ilahiyat üniversitesi mezunları sadece Medrese’nin öğretmenlik mesleğiyle değil, her türlü mesleki bütünleşme ile ilgilenmelidir.

Araştırma mesleki bütünleşmeye yönelik bütünleşik yaklaşımın (her türlü mesleki bütünleşmeye bakıldığında) ilahiyat üniversitesi mezunlarının çevrelerinde önemli zorluklarla karşılaştığını ortaya koymuştur. Bu bütünleşme yaklaşımı genellikle sadece bazı ilahiyat mezunları evlendiklerinde ve çocukları olduğunda anlaşılmaktadır. Çalışmanın anketi, mesleki bütünleşmenin göreceli olarak başarısızlığını ilahiyat eğitimine bağlamak yerine ara boyutlara odaklanmalıdır. Çeşitli toplumsal direniş türleri, ilahiyat eğitiminde mesleki bütünleşme kültüründeki değişimi de engellemektedir. Bunların başlıcaları girişimci mezunlarının reddedilmesi, Medrese’deki öğretmenlik mesleğine bağlılıklarının stereotiplerinin reddedilmesi ve Müslüman dini liderlerin mesleki entegrasyon kültürünü teşvik etmeyi amaçlayan güçlü söylemlerinin olmamasıdır. Ayrıca ilahiyat eğitiminde mesleki bütünleşmeye yönelik entegre yaklaşım uygulanması için tercih edilen bakış açısı etkinliğine odaklanmalıdır.

İlahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme eksikliğini azaltma yollarında görülebileceği gibi mesleki bütünleşme çeşitliliğini yönetmek, mesleki bütünleşmeye yaklaşım uygulamalarındaki bir dizi değişikliği ifade eder. Her şeyden önce öğrencilerin eğitiminin sorgulanmasını gerektirmektedir. Çeşitliliğin yönetilmesi, olumlu politikalar ve bunların ilahiyat eğitiminin performansı üzerindeki etkileri uzun vadede yönetilmelidir.

3.9. DEVLETİN SUNDUĞU MESLEKİ BÜTÜNLEŞME PROGRAMLARI VE İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARI

Meslek bütünleşme yapılarının ve ilahiyat eğitiminin kapasitelerinin ve sınırlamalarının öz değerlendirmesini daha önce gördüğümüz gibi ilahiyat üniversitesi

mezunları herkesin işgücü piyasasında öğrenmesi ve ilerlemesi için başlangıç noktasıdır. İstihdam kurumları ve ilahiyat eğitim kurumlarının yöneticileri arasında hatalarını gizlemeye, onları inkar etmeye çalışmak nadir değildir. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde hem mesleki bütünleşme yapılarını hem de ilahiyat eğitiminin kamu/özel sektördeki yerini inceleyeceğiz.

3.9.1. Her İki Taraftaki Reformların Açığı

Örgütsel bağlamda, Fildişi Sahili'ndeki mesleki bütünleşme yapıları, iş tekliflerini ülkedeki farklı işsiz kategorilerine, özellikle de uzun vadeli işsizlere uyarlamakta zorluk çekmektedir. Bu farklı işsiz kategorileri sebebiyle programlar, eğitim türü ne olursa olsun işsizleri daha iyi kapsayamamaktadır. Oysa istihdam politikalarındaki reformlar işsizlerin olağan dışına çıkmasına ve kendileri için doğru olan mesleki bütünleşme türünü daha yakından takdir etmesine izin veren reformlardır. Mesleki bütünleşme yapıları işsizliğin önemli meseleleri hakkında her şeyi bildiklerinin kanıtıdır.

Mesleki bütünleşme uzmanları sıklıkla gençler için mesleki bütünleşme yapılarının temelini başkalarına hizmet olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle mesleki bütünleşme arayan genç mezunlara hizmet etmek samimi bir istek, belirli bir alçakgönüllülük gerektirir ve kişisel yarar elde etmek için şartlandırılmamalıdır. Mesleki bütünleşme yöneticileri, iş arayanlara sunulan hizmeti sürekli iyileştirmeye ve beklentilerini aşmaya çalışmalıdır. Reform girişimleri Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversiteleri tarafından da yapılmalıdır. Agence Pôle Emploi'nin (mesleki bütünleşme yapıları) yöneticisi, ilahiyat kurumlarının ilahiyat eğitiminden mezunlara sunabileceği iş fırsatlarını tartışmak için onlarla temas kurmadığını belirtmektedir. Bu bağlamda o: "Genç ilahiyat mezunlarının mesleki bütünleşme sorunlarına uyum sağlayabilecek yöntemleri ve esneklikleri bir eylem sinerjisinin sonucudur. Maalesef ilahiyat eğitimi ile ilgili reformlarda uzman olmadığımız için bu tür eğitimin geleceğine tek başımıza karar veremeyiz. Çünkü bu bir dini ilke ve toplumsal sorun meselesidir. Dolayısıyla ilahiyat eğitiminde dini liderlerin ilk adımı atması gerektiğini düşünüyorum"³⁴ demektedir.

³⁴ Katılımcı S#19 Fildişi Sahili mesleki bütünleşme çalışanlarının yenilik ve araştırma konularında yöneticisi.

Ne yazık ki, sorumluluk alma söz konusu olduğunda, mesleki bütünleşme yapılarının ve yöneticilerinin dini sorunlar karşısında çok tereddütlü oldukları unutulmamalıdır. Son olarak, mezunların mesleki bütünleşmesinden sorumlu yapılar ile ilahiyat eğitimi arasındaki işbirliğinin zorluğu üç şekilde tanımlanabilir:

- 1) Başarısızlığın kabul edilmemesi. Birbirlerini başarısızlıklardan dolayı suçlamak yerine, mesleki bütünleşme yapılarının yöneticileri ve ilahiyat eğitiminden sorumlu olanlar mesleki bütünleşmesinin olumsuz sonuçlarını azaltmak için çalışmazlar.
- 2) Bütünleşme yapılarının ve ilahiyat eğitim kurumlarının kapasitelerinin abartılı bir şekilde takdir edilmesi, her iki tarafta da tutulması imkânsız taahhütlere yol açar.
- 3) İstihdam yapıları ve ilahiyat eğitim liderleri yeterince cesur olanlar ile çalışmakta zorluk çekerler.

Bu davranışlar bu iki kurum (mesleki bütünleşme yapıları ve ilahiyat eğitim kurumu) arasında hoş ve esnek işbirliğinin imkânsız olduğu bir ortam oluşturmaktadır. Bu davranışlar ayrıca ilahiyat üniversitesi mezunlarının sosyal memnuniyetini de olumsuz etkilemektedir.

3.9.2. Kamu-Özel Ortaklığı: İlahiyat Eğitimi İçin Neresi Uygun?

1970 yılı Fildişi Sahili'nin ekonomik mucizesini işaret eder. O zamandan beri Fildişi Sahili devleti, gençlerin işsizliğinin azaltılmasında olumlu etkisini vurgulayarak, ülkenin gelişiminde özel sektörün oynadığı rolü övmekteydi. Fildişi Sahili, gençlerin işsizliğiyle mücadele politikalarında özel sektörün tanınmasını sağlayarak, sürdürülebilir kalkınma kavramını kamu/özel sektör ortaklığı yoluyla ortaya koymuştu ve bu ortaklığın, eğer uygulanırsa, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden taviz vermeden günümüzün ihtiyaçlarını karşılayabileceği fikrindeydi. Yukarıda söylenenler açısından bakıldığında, kamu/özel ortaklığının toplumda önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Bununla birlikte, eğitim düzeyinde kamu/özel ortaklık kapsamı çok büyüktür.

İslami eğitim ile ilgili olarak, özel eğitim sektörünün dikkate alınmasının, ülkenin ekonomik kalkınma söyleminden birkaç yıldır aynı düzeyde olmadığı söylenebilir. Her

şeyden önce, kurumsal düzeyde, bu tür bir eğitimi kurumsallaştırmanın³⁵ tüm vaatleri çekmecelerde kalmıştır. Bazı eğitim uzmanları, devletin ilahiyat eğitimini kurumsallaştırma projesine olan bağlılığının çok düşük olduğu göz önüne alındığında, ilahiyat eğitimin özel sektöre göre kurumsallaştırma hedefinin elde edilemeyeceği görüşündedir.

Sosyal düzeyde, bazı eğitim tarihçilerine göre, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere ilahiyat eğitiminin kurumsallaşmasından önce ele alınması gereken birçok endişe vardır: İlahiyat eğitimini genel eğitime bağlama yöntemi kimler tarafından tanımlanmalıdır? Ve kimin için? Ne düzeyde? Gerçekten de çeşitli paydaşların kabul etmesi gereken endişeler arasında öne çıkan İslami eğitimin Fildişi Sahili devleti tarafından talep edilen hizmetleri üreten ve müslüman dini düşüncelere zarar vermeyen bir eğitime dönüşmesidir. Bu, on yıllardır devam eden ve hala bir uzlaşmaya yol açmayan tartışmalardan biridir. Neyse ki, ilahiyat eğitimi daha fazla sayıda insanın yaşam biçimlerine ve zihniyetlerine girmeye başlamaktadır. Yukarıda değinilenler, ilahiyat eğitiminin kurumsallaştırılması konusundaki tartışmayı yeniden canlandırabilir. Örneğin bu çabalar sonucunda devlet, bazı Medreseleri genel eğitimin orta öğretim programına ekleyerek kurumsallaştırmıştır. Ne yazık ki bu, ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununu çözmemektedir. Bu nedenle ilahiyat eğitiminde özel sektörün kurumsallaşması, bu tür eğitimden mezunların Arapça konuşan karakterini ülkedeki genel istihdam sistemine nasıl adapte edeceğini öğrenerek başlamalıdır. Yani ilahiyat eğitim kurumlarının kalitesine, içindeki insan kaynaklarına, kullanılabilirliklerine ve öğrencilere sunulan mal ve hizmetlerin üretim yöntemlerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Kamu/özel ortaklığı yani devletin ve özel sektörün ulusal ekonomik yapıdaki yerini arttırmak için kullandığı teknikler kümesi ilahiyat eğitiminin özel sektörüne fayda sağlamıyor gibi görünmektedir. Bu, kurumların bazı yöneticilerinin mezunlarının mesleki bütünleşme konusunda çok endişeli olmadıklarını açıklamaktadır.

³⁵ İlahiyat eğitimi liderlerinin, müslüman dini liderlerin ülkedeki resmi olarak tanınan diğer diplomalarla aynı şekilde Arapça konuşan diplomaların resmi olarak tanınmasını istediklerini belirtmek önemlidir. Bu tartışmada Fildişi Sahili, Arapça diplomaların tanınması kamu hizmeti yarışmalarına uygunluk sorununu ortaya koyduğu sürece bu konuda kararsız bir tutum sergilemektedir. Bazıları Arapça okuyan, Arapça konuşan, resmi dile aykırı olan mezunları işe almamaktadır.

Durum böyle olunca, araştırmanın gözlemlediği üzere ilahiyat eğitiminin kurumsallaşması özellikle Fildişi Sahili devletinin kamu/özel ortaklık projesinin ve ilahiyat eğitiminin hareketsizliğinden etkilenmektedir. Ücretsiz okullaşma durumu bu devlet/ilahiyat eğitim ortaklığının eylemsizliğini ortaya çıkarmaktadır. Birkaç otorite bu eğitim biçiminin Milli Eğitim alanına girmediğini söylemekte oldukça memnundurlar.

3.9.3. Laiklik Bağlamında İlahiyat Üniversitesi Mezunlarının Mesleki Bütünleşme Sorunu

Fildişi Sahili'ndeki laiklik bağlamı çok karmaşık ve heterojendir. Ülke, çeşitli dini inançlara bölünmüş altmıştan fazla sosyo-kültürel gruba sahiptir. Bu etnik ve dinlerin çokluğuna, ülkedeki laiklik dengesizliğinin doğasında bulunan karmaşıklıklar eklenmektedir. Laikliğin dengesizliği, dini festivallere bağlı tatillerin eşit olmayan dağılımda, ülkenin Anayasası tarafından tek bir evliliği kabul ederken diğer inançların çok eşliliği tercih etmesinde vb. görülebilir. Laik şekilde davranma biçimi, ülkenin sömürgeleştirildiği zamandan eskidir. Batı'dan gelen ilk kâşiflerin, Fildişili insanların evangelizasyonu ve ülkenin doğal kaynaklarının sömürülmesi için planları vardı. Bu kâşifler ayrıldıktan sonra bile Batı demokrasisinin değer ve ilkelerine dayanan idari, ekonomik, yasal, eğitimsel sistemi geride bıraktılar. Bağımsızlık kazandıktan sonra Fildişi Sahili, sömürge batı demokratik sistemini kendi değerleri ve geleneklerine göre yeniden düşünme ve yeniden düzenleme kapasitesine sahip olamamıştır. Ülkeyi değerlerine, kültürel ve sosyo-etnik çeşitliliğine göre yönetmenin bu şekilde planlanmaması, din gibi hassas konulara yönelik muamelenin eleştirel bir şekilde gözlemlenmemesi sonucunu doğurmuştur. Daha açık bir ifadeyle politikacılar ülkenin tüm dini bileşenleri için dengeli bir laikliği popölerleştirme kapasitesine sahip değillerdi.

Ülkenin ilk yöneticilerinin bazıları dini karmaşayı sürdürdüler. Ülkenin dini mezheplerine İslam dışı mezheplerin dâhil edilmemesi dengesiz bir laiklik sorununa yol açtı. Yine de Müslüman inancı laiklik ilkesini benimsemiş ve kendi isteğiyle dengesiz laikliğe uyum sağlama kapasitesine sahip olmuştur. Gerçekte, ülkenin dengesiz laiklik anlayışı Müslüman toplumun içinden karizmatik liderlerin çıkmasının da bir sonucudur. Bu bağlamda, eğitim açısından, önceki dönemlerden günümüze, ilahiyat eğitiminin yöneticileri, dengeli laikliğin temel ilkelerine göre bir dizi özümnden faydalanmak için uzun vadeli bir stratejiyi rafine edememiştir. Eğitim düzeyinde önceki dönemlerden

günümüze, ilahiyat yöneticileri laikliğin temel ilkelerine göre uzun vadeli bir strateji geliştirememiştir. Laiklik bağlamında İslam'ın temel haklarını tanımlamak için genç araştırmacıları eğitmek, ekipler halinde çalışmaya sponsor aramak ve bunlardan faydalanmak için uzun vadeli bir strateji geliştirmek mümkün olamamıştır.

Fildişi Sahili'ndeki politikacılar, imtiyazların müslüman inancından başka olan dini meselelere verilmesini şart koştu. Oysa laiklik, devletin dini alanda kalan sorun ne olursa olsun, dini mezhep ne olursa olsun, tüm dinler için tarafsızlık ilkesini koruma hakkını saklı tutması gerektiği anlamına gelir. Bu bağlamda, Devletin sahip olması gereken iki temel nitelik, yani duyarlılık ve nesnellik belirlenir. Duyarlılık dini meselelerin anlamının inceliklerinin farkında olma durumudur. Bu duyarlılık devletin içgözlem kapasitesi, dini alandaki eylemlerine anlam verme yeteneği, genel çıkar için neyin gerekli olduğunu anlama ve ayırt etme kapasitesi ile ilgilidir. Devletin bir şeyler yapma ve hareket etme yolları geliştirmesini sağlayacak olan bu hassasiyettir. Nesnellige gelince, devletin dini alanın doğasını, yaptığı açıklamalar ve yorumlar yoluyla göstermesine izin verme kabiliyetine atıfta bulunur. Devletin eylemlerinin geçerliliğini yeniden tanımlaması, dini alanın aynı ilkelerine göre yapılır. Devletin en önemli dayanağı bu nedenle duyarlılıktır.

Genel olarak Afrika'da laik devletlerin ve özellikle Fildişi Sahili devletinin bugün takip etmediği yukarıda anlattığımız mantıktır. Laikliğin karışıklığı, baskın konunun kötüye kullanılması, dini tarafsızlık ilkesi üzerine spekülasyonlar, dini manipülasyonlar, kamuoyunun gerçek ve sosyal konulardan dini ilkeler üzerine tartışmaların saptırılması vb. vatandaşların günlük yaşamlarında mevcut olan gerçek sosyal sorunları atlatan uygulamalardır. Fildişi Sahili devletinin şimdiye kadar genç ilahiyat mezunlarının etkili mesleki bütünleşme ile ilgili iyi uygulamaları yoktur.

4. FİLDİŞİ SAHİLİ'NDEKİ İLAHİYAT ÜNİVERSİTELERİ: YÖNETİM VE ÖĞRETİM ANİMASYONU

Bir üniversitenin akademik yönetimi, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Akademik iş dünyasında çok önemli bir değerdir. Öncelikle öğrencilerin akademik ve üniversite ortamının değişen koşullarına uyum sağlama yeteneğini ifade eder. Mesleki bütünleşme alanına aktarılan akademik

yönetim, öğrencilerin kısa vadeli performanslarını ve üniversitenin uzun vadeli hayatta kalmalarını sağlamak için engeller arasında gezinme ve resiflerden kaçınma yeteneğine sahip olmalıdır. Bu çalışma için akademik yönetimin mezunlarla nasıl etkileşime girdiğini bilmek, üniversite içinde gerçekleşen dönüşümleri etkili bir şekilde yönetmek ve mesleki bütünleşme sorununun genel karmaşıklığı ile ilgilenilmesi gerekiyordu. Bu bağlamda çalışmanın eğitimin özellikleri ve mesleki entegrasyonla ilgili pedagojinin temelini bilmesi gerekiyordu.

4.1. Eğitimin Özellikleri

Bir üniversitenin akademik programı, mezunun mesleki bütünleşme için temel değerdir. Öğrencilere profesyonel beceri kazandırdığı sürece, sürekli uyum sağlamanın gerekli olduğu değişen ortamla ilgili olarak bir duruş ve profesyonel bir zihin durumu geliştirir. İncelenen üniversitelerde, araştırmanın akademik programla ilgili bulguları şu şekillerde olmuştur:

- 1) Mesleki çeviklik açısından değil dogmatik kavramlar ve manevi zekâ açısından genel bir eğitim geliştirme yeteneği olarak akademik program uygulanmaktadır.
- 2) Akademik program ilk olarak dini mantığın gelişimi ile ilişkilendirilir ve bu tüm örgütsel dünyaya yayılmalıdır anlayışı vardır.
- 3) Akademik program sürekli gelişen dini mantığın her zaman lehine olan bir bağlamda daima bir değişiklik getirir.
- 4) Akademik programın yapılandırılması önceki dengeye geri dönüşün mümkün olmayacağı ölçüde bozduğunda kullanılır.
- 5) Akademik program dinin sürdürülebilir gelişimi konusuyla bağlantılıdır.

Uzun bir süredir ve bugün hala araştırılan ilahiyat üniversitelerinin akademik yönetimi, ünlü İslami IQ testi ile ölçüldüğü gibi yalnızca bilişsel yeteneklerle sınırlıydı. Ancak bugün, bazı ilahiyat teorileri, zekâ faktörü olarak İslami bilişsel yetenekler üzerindeki bu ısrarı sorguladılar. Örneğin İmam Hatip, Türkiye'nin eğitim sistemlerinde çok fazla rezonansa sahip çoklu zekâ teorisi önermiştir. En kapsamlı versiyonunda çeşitli zekâ türlerini içeren teorisi, dini ve görsel-mekânsal (cumhuriyetçi, mesleki rehberlik)

zekâların öğrenme eyleminde eşit derecede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu tamamlayıcı öğrenme yollarını dikkate almak için öğretim eylemi, diğer şeylerin yanı sıra, okullardaki dini faaliyetleri ve Türkiye'de ilahiyat eğitimindeki geleneksel entelektüel destekleri sistemleştirerek çeşitlendirmiştir.

İmam Hatip'in çoklu zekâ kuramı, kişi içi (kendini anlama ve kendini kontrol etme) ve kişilerarası (başkalarını anlama ve onlarla etkileşim) zekâların rolünü de ortaya koymaktadır. Günümüzde İmam Hatip okullarının çoğu, teknik bilgi ve ilahiyat bilişsel yeteneklerin ötesinde, bütünleşik zekâ ile ilişkilendirilebilen “yumuşak beceriler” olarak adlandırılan şeyde ısrar etmektedir. Sonuç olarak, ilahiyatçıların uyarısıyla okullarda artık sadece İslam alanında değil, aynı zamanda toplumsal olarak da yetkin mezunlar arandığı söylenilebilir. Dinleme, empati, iletişim becerileri, çatışma yönetimi ve liderlik, kitle eğitiminin tüm alanlarında çok değerli olması gereken kişisel niteliklerdir (Santerre, 2006). Gerçekten de, yirmi birinci yüzyıl için geliştirilecek yararlı becerilere çok boyutlu bireylerin artık sadece bir dini bilgi ustalığından çok daha fazlasına sahip olmalarının beklendiğini anlamak yeterlidir.

Bu açıdan bakıldığında, incelenen ilahiyat üniversitelerin akademik yönetiminin, eğitim gören öğrencilerin ve kurumlarından mezun olanların mesleki bütünleşme beklentilerini karşılama yeteneğini ima eden bir sosyal zekâ biçimi tanımlamadığı kabul edilmektedir. Başka bir deyişle, bu beklentileri birbirinden ayıracak ve hem eylemini hem de etkinliğini yönlendirmek için bilgileri kullanacak şekilde hareket etmez. Mesleki liderlik ve girişimci karar verme sürecini ilahiyat eğitim müfredatına bağlayamama, İslami eğitimin istihdam yaratmada eksikliğe neden olduğu anlaşılabilir bir nedendir. İlahiyat eğitiminde profesyonel liderliğin ortaya çıkmaması (aşağıdaki tabloya bakınız), bütünleşme zekâsının insan ilişkilerinin ayrılmaz bir parçası olmadığını veya mesleki konuların sadece liderlerde, yöneticilerde ifade edildiğini vurgulamaktadır.

Tablo 24: İlahiyat eğitiminde kazandırılmaya çalışılan beceriler

	Öz Kişisel yetenekler Öz farkındalık	Diğerleri Sosyal beceriler Toplumsal bilinç
Tanıma	- Duyguların farkındalığı -İlgili öz değerlendirme -İnancına güven -Başkalarının duygulara etkisinin farkındalığı	-Empati -Organizasyonel servis Başkalarının gelişimi -Etki -İletişim
Düzenleme	-Adapte olabirlik -Planlama -Girişim -Gerçekleştirme -Vicdan	-Çatışma yönetimi -Bağlantı oluşturma -Grup çalışması ve işbirliği

Kaynak: Çalışma araştırması, 2017.

Yukarıdaki tablo ilahiyat zekâsının bir yandan öz-farkındalığa, diğer yandan başkalarının farkındalığına işaret ettiğini göstermektedir. Bu istihbarat biçiminin evrimi, İslami muhafazakâr kavramların, yani İslam'ın “tarihsel olarak özgün formunda” korunmasına katkıda bulunan kişisel ve sosyal beceriler kavramını doğurmuştur.

Son zamanlarda yapılan bir dizi açıklama, şimdiye kadar İslami eğitimin, İslami uygulama ve İslami yayılma arasındaki bağlantıları kabul etmiştir. Bununla birlikte, ilahiyat zekâsının mesleki liderlik ve mezunların girişimci karar verme süreçleri üzerindeki çelişkili etkileri kaydedilmiştir. Örneğin, araştırmanın anketi, yüksek düzeyde zekâyâ sahip mezunların ayrıca girişimcilik kararsızlığı veya iş bulma problemlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aslında, bir mezunun ilahiyat zekâ düzeyi ne kadar yüksek olursa dini faaliyetlere katılımı ve dine devam eden hizmeti o kadar fazla olur.

İlahiyat üniversitelerinin akademik yönetimi, şirketlere gerçek bir ilgi duymalıdır çünkü birlikte mesleki bütünleşme zekâsı geliştirebilirler. Ne yazık ki, bu üniversitelerde bilimsel fikir birliği çok azdır. Danışmanlık firmalarına ve diğer eğitim kurumlarına ilahiyat üniversiteleri tarafından bilimsel konsensüs konusunu ele almaları ve mesleki zekanın geliştirilmesi için programlar geliştirmeleri konusunda yaklaşılmamaktadır. Bugüne kadar, Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitelerinin akademik yönetiminin muhtemelen dini kurallara ve İslam dini tarihinin inşa ettiği hükümlere özgü yeteneklerin bir karışımı olduğu söylenebilir. Bu nedenle, mesleki bütünleşik zekâyı bu şekilde geliştirmek zordur. Bununla birlikte, İslami zekâyâ sahip deneyimli müslüman

girişimciler bu eğitim alanı ile ilgileniyorsa, üniversiteler akademik programlarının geliştirilmesine kapalı olmayacaktır.

4.2. Pedagojik Dizinin İnşası: Mesleki Bütünleşme İçin Hangi Kısım?

Afrika'daki İslam Devrimi döneminden miras kalan yirminci yüzyıl ilahiyat eğitimi, hiyerarşik bir işleve dayanmaktadır ve küreselleşmenin değişimlerine (ekonomik, politik, bilimsel, vb.) nispeten daha dirençlidir. Bu, sürekli değişen bağlamlarda ilahiyat eğitiminin ayakta kalması için gereken yeniliği sürekli olarak tanıtmamanın en uygun yolu değildir. Fildişi Sahili'nde popüler bir masal sözleriyle: “İlahiyat üniversiteleri dev, güçlü, ama zor ve yavaş hareket eden savaş gemileri gibidir”. Yirmi birinci yüzyılın dünyası sürekli değişim, öngörülemeyen ve karmaşık ortamlarla karakterize edilir ki bu da ilahiyat üniversitelerinin mevcut ve potansiyel müşterilerinin ihtiyaç ve beklentilerine ayak uydurmak için sürekli yenilik yapma ihtiyacı doğurmaktadır. Sürekli inovasyon sorununu çözmeyi başaran ilahiyat üniversiteler bugün çok sayıda, daha verimli ekipten oluşan organik ağlar biçimini almaktadır. Mesleki bütünleşme konusuna yönetimsel bir muadil tarafından desteklenen evrensel eğitim pedagojisi olarak bilinen şey budur. Ne yazık ki, araştırılan ilahiyat üniversitelerinde kapsayıcı pedagoji fikri henüz programlama ve özellikle müfredat geliştirme sektöründen kaynaklanmamaktadır. Şimdilik, araştırılan ilahiyat üniversiteleri öğretim pedagojisini genellikle İslami düşünce olarak bilinen genç ilahiyatçılar kültürünü yaygın olarak kabul edilen modelinden almaktadır. Bunu desteklemek için örneğin Alfourquane İslam Üniversitesi'nin akademik yönetimindeki bu çalışanın sözlerine bakalım: “Burada, akademik eğitimin müfredatı, Kur'ân-ı Kerim ve Peygamber'in (as) sünnet ilkelerine uygundur. Buna ek olarak, Suudi Arabistan'ın bir akademik ortağımız olduğu söylenmelidir. Bu nedenle eğitimimizin Suudi üniversitelerinde verilen eğitim ile de eşleşmesi gerekir ki böylece öğrencilerimiz mezun olduklarında Suudi Arabistan üniversitelerinde yüksek lisans veya doktoralarına devam edebilirler”³⁶.

Ankete katılan ilahiyat üniversitelerinin öğretim pedagojisi, öğrencinin ihtiyaçlarının üniversiteye girdiği zaman ile mezun olarak topluma ulaşabilirliği arasında değiştiğini dikkate almamaktadır. Pedagojiyi öğretim yöntemi esneklikten yoksundur.

³⁶ Katılımcı, S#01, Erkek, Islamic Alfourquane üniversitesi akademik idari Görevli.

Bu, ilahiyat üniversite eğitiminin kalbinde dört yeni boyut yapılandırılmasına yol açmıştır:

1) Müfredat çeşitlendirme projeleri, bunları gerçekleştirmek için kaynak ve güven verilen bireyler etrafında inşa edilmelidir.

2) Akademik eğitim müfredatının çeşitlendirilmesi için proje ekipleri, İslam'ın kapsamlı bir görüşüne sahip olmalı ve İslami ideolojik düşünce akımlarının geniş hatlarını değiştirmesi muhtemel olmayan görevleri planlamalıdır.

3) Eğitim müfredatını değiştirmek isteyen ekipler devam eden gelişmeleri doğrulamak için çalışmalarının prototiplerini birkaç din bilginiyle düzenli olarak test etmelidir.

4) Müfredatı değiştirmek isteyen ekipler, üniversitenin gerçekte neye değer verdiği odaklanmaya çalışmalıdır.

Yukarıdakilere ek olarak ilahiyat eğitimi çeşitli alanlarda zemin kazandıktan sonra bir takım sonuçlara da sebep oldu. Örneğin İslami düşünce akımları yavaş yavaş örgütsel dünyaya karıştı ve bir dizi dini uygulamaların yaratılmasına yol açtı. Fildişi Sahili'ndeki en iyi bilinen dini mezhepler muhtemelen "Malikilik ve Şafiliktir" ve bu İslami grupların doğasında bulunan üç ilke şunlardır:

1) Onlara göre İslam'ın ilerlemesinin, çeşitli becerilere sahip küçük, özerk kuruluşlar tarafından elde edilmesi gerektiği inancına dayanır.

2) Müslümanların kaygıları ve amacı müslüman için değer yaratmaktır. Her üye bireysel çıkarları tatmin etmek yerine bu değere katkıda bulunmaya çalışmalı veya her üye inancın iç beklentilerine veya prosedürlerine saygı göstermelidir.

3) Müslüman toplumu, müslümanların memnuniyeti için birlikte çalışan bireylerin ve ekiplerin akıcı, etkileşimli ve şeffaf bir ağı olarak sağlamaktır.

Bu inançlar (Malikilik ve Şafilik) için bu kurallar birbirlerine anlam verir ve müslüman cemaatinde en önemli olmak isteyen herhangi bir inancın karşı karşıya kaldığı mücadeleyi oluştururlar. Bu nedenle çalışma, incelenen ilahiyat üniversitelerinde

pedagojinin ana yönlerinin, İslam düşünce akımlarının deneyimlerinin paylaşılması için ayrıldığını göstermektedir. Üniversitelerin temel amacı, öğrencileri için sürekli olarak dini değer yaratmaktır. Bu sürekli meşguliyet, öğrencilerin bağlı oldukları dini akımların öncüllerinin yeteneklerine güvenlerini güçlendirmeyi amaçlayan bir yaklaşımı ima eder. Başka bir deyişle, araştırılan ilahiyat üniversiteleri, bu tür pedagojinin (öğrencileri dini akımların öncüllerinin yeteneği temelinde yetiştirme) hem kendileri için hem de müslüman toplum için kârlı olacağına inanmaktadır.

Bu bağlamda, mesleki bütünleşme akademik eğitim devresinin dışında gerçekleşmesi gereken bir başka öz yatırımın sonucu olarak görülmektedir. Sonuç olarak, pedagoji öğretiminde incelenen İslami üniversitelerin, çalışma dünyasında güçlü öğrenci liderliğine değer veren çevik bir üniversiteyi teşvik etme zihniyeti yoktur.

4.3. İlahiyat Üniversitesi Eğitim Sistemi Ve Yükseköğretim Ortamındaki Etkileşimler

Öğrencilerin kapasitelerinin geliştirilmesinin bir parçası olarak çalışma anketine katılan ilahiyat üniversitesi diğer ulusal veya uluslararası üniversiteler ile pedagojik ilişkiler kurup kurmadığını araştırdık. Araştırmadan elde edilen veriler, öğrencilerinin kapasitelerinin gelişmesini teşvik etmek için ilahiyat üniversitelerin devlet üniversiteleri ile ulusal düzeyde çok az temas kurduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, ilahiyat üniversiteleri yine de üniversitelerinin idari işlerini yönetmek için emekli eski akademisyenleri³⁷ işe almıştır. Bu emekli akademisyenlerin dini nitelikte bir yapı içinde bulunması, idari işlerin yönetiminde üniversitenin ideolojik kapsamının getirdiği sınırlar içinde katma değer getirecekleri ilkesine dayanmaktadır.

Emekli akademisyenlerden genellikle üniversitenin mali, beşeri ve maddi kaynaklarının yönetimindeki bir değişim mantığına yanıt veren hipotezlere göre idari reformlar gerçekleştirmeleri istenir. Akademisyenlerin reformları her zaman İslam

³⁷ Bu özellikle Afrika Müslüman Üniversitesi için gözlemlenmiştir. Bu üniversitenin rektörü Fildişi Sahili'ndeki bir devlet üniversitesinde eski bir tarih profesörüdür. Rolü esas olarak, ülkedeki yükseköğrenim ilkeleriyle ilgili olarak üniversitenin günlük idari işlerini yönetmektir. Üniversitenin kurucuları tarafından kurulan dini programın yürütülmesinde büyük bir gücü olmamasına rağmen, onun varlığı, üniversitenin İslam bilimi anlayışına sahip olmayan yetkin personeli istihdam etme isteğinin varsayılan bir görüntüsünü somutlaştırmaktadır.

mantığına cevap vermek zorundadır çünkü ilahiyat üniversitelerinin kurucularının nihai hedefi uzun vadeli sürdürülebilir sonuçlara ulaşmaktır. İhtiyaçlar üniversite kurucuları tarafından dini ilkelerinin gelişim hedeflerini, ilahiyat bilginin stratejik önceliklerini, ulusal ve uluslararası işbirliği planını içerdikleri bir yol haritasında belirlenir ve geliştirilir. Bu reformlar periyodik niteliktedir. Üniversite yönetimi döngülerine bağlıdır.

Ankete katılan ilahiyat üniversitelerinin uluslararası iş birliğine gelince, fon kaynakları nakdi veya ayni yardım almalarını sağlayan araçlardır. Bu anlamda araştırılan tüm üniversiteler, uluslararası iş birliğini teşvik eden çerçeveler kurmaktadır. Ankete katılan ilahiyat üniversiteleri tarafından talep edilen İslami finansman ajansları, üniversitelerin ilahiyat eğitiminin geliştirilmesinde daha fazla verimlilik elde etme taleplerine az çok dikkat etmektedirler.

Bir yandan görülebileceği gibi ilahiyat üniversiteleri idari işleri başlatmak, planlamak, yürütmek, idari işler kontrol etmek ve eski akademisyenleri kendi saflarına entegre etmeye hizmet eden bir eylemler içindedirler. Öte yandan, ilahiyat üniversitelerin iş birliği, hayatta kalma mantığını içerir.

Genel olarak konuşursak, ankete katılan ilahiyat üniversitelerinin işbirliği ihtiyacının temel olarak ekonomik ve maddi kaynaklara olan ihtiyacı karşılama taahhütleri tarafından kabul edildiği söylenebilir. Bu organlar bazen maddi kaynaklar ve finansman açısından önemli destek sağlar ve üniversitelerin ölçek ekonomilerine ulaşmasını ve kâr marjlarını arttırmasını sağlar. Bu nedenle son yıllarda İslam derneklerinin liderleri tarafından kullanılan çeşitli iletişim kanallarının geliştirilmesi sayesinde okul ve üniversite inşaat projelerinin finansmanında yardım talepleri ulusal ve uluslararası Müslüman derneklerin dünyasına yayılmıştır. Fildişi Sahili'ndeki geniş yayılımı ve etkisi sayesinde yardım talepleri, ilahiyat eğitim sektöründe bir alışkanlık ve yardım kültürünün geliştirilmesi ve büyümesinde önemli bir rol oynamıştır. Bütün bunlar İslam'da verilen ünlü ifadeyle desteklenmektedir: “Tanrı’ya verene Tanrı dünyada ve kıyamet gününde minnettar olacaktır”.

Bir üniversiteyi desteklemek veya ilahiyat eğitim kurumlarının inşası projeleri finanse etmek, Fildişi Sahili’nden veya ülke dışından maddi bağış veya mali yardım talep

etmek ÷lkede çok yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Bu, şu anda, Fildişi Sahili'nde genç girişimciliği projelerini kurmaktan veya finanse etmekten sorumlu birkaç ulusal ve uluslararası kuruluşun olduğu, ancak araştırmanın anketlerine göre, incelenen ilahiyat üniversiteleri arasında hiçbirinin bu kuruluşlara istihdam projelerini finanse etmek için ulaşmamıştır. İşsizlik yönetimi bağlamında bir üniversitenin temel yetkinliklerinden biri, öğrencilerin eğitim sonrası önceliklerine odaklanmaktır. Ancak ilahiyat üniversiteleri mezunlarının mesleki bütünleşmesi Fildişi Sahili'nde müreffeh ve yenilikçi bir İslam'ın kurulmasına katkı sağlamamaktadır.

5. BİR KARŞILAŞTIRMA

Genel olarak ve özellikle Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitelerinden mezunların mesleki bütünleşmesi konusunun Türkiye'deki ilahiyat mezunlarıyla karşılaştırılması bu noktada akla gelebilir. Türkiye bağlamı açısından bazı bilimsel makalelere (Marcel, 1955; Haward Reed ve Bernard Lewis, 1954; Lezis Thomas, 1952) baktığımızda bu yazarlar, Türkiye'de İslam meselesine ve ÷lkede laik bir devlet kurulmasına yol açan konulara değinmektedirler. Öncelikle, ÷lkenin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün (1881-1938) Türkiye'yi laik bir cumhuriyet devleti yapmak için attığı adımları hatırlamak gerekir. Mustafa Kemal Atatürk, kendilerini İslam'ın kavrayışından kurtarmayı, geçmişi temizlemeyi ve son olarak zamansal ve manevi âlemler arasında net bir ayırım yapmayı başaramamaları halinde modern dünya karşısında Doğu'nun büyük dramasının başarılı olamayacağını düşünmüştür (Marcel, 1955: 762).

Bunu göz önünde bulundurarak, Türkiye laik cumhuriyetinin kurucusunun reformlarındaki üç kategoriden bahsedilmektedir. Önce Saltanat, 1 Kasım 1922'de ulusun egemenliği ilkesi lehine yürürlükten kaldırılmıştı. Bu aşamadan geçtikten sonra Cumhuriyet 29 Ekim 1923 yılında ilan edilmişti. O andan itibaren, şeriatı uygulayan eski Hilafet kurumunun artık hayatta kalmak için herhangi bir nedeni yoktu. Daha sonra 1926'da şeriatın yerini alan İsviçre Medeni Kanununun kabulü gelmektedir. Son olarak, 9 Nisan 1928'de anayasanın metni değıştirildi. Devletin dini İslam'dır ibaresi kalktı. 1937 yılındada laiklik eklendi. Türk Devleti kendisini Cumhuriyetçi, milliyetçi, devletçi, laik ve devrimci ilan etmişti (Marcel, 1955: 763).

Mustafa Kemal'in ölümünden yaklaşık on yıl sonra İslam'a karşı alınan birtakım yasaklar terk edildi. Bunlar, ülkede ilahiyat eğitimi yasaklayan Şubat 1947'de yasanın terk edilmesini de içerir. İlahiyat eğitimi yeniden yetkilendirilmiş ve devlet kontrolü altına alınmıştır. Böylece 25 Mayıs 1948'de İlahiyat Fakültesi açıldı ve devlet okullarında İlahiyat alanında isteğe bağlı dersler verilmeye başlandı. O zamandan beri, Türkiye'deki tüm büyük devlet üniversiteleri İlahiyat fakültelerine sahiptir ve mezunları devlet yetkilileri tarafından düzenlenen işe alım testlerine (KPSS) tabidir. İşe alım sınavlarına kabul edilenler daha sonra dini kuruluşların (Diyanet Vakfı), imamlık, müezzinlik, okul veya üniversite öğretmeni vb. görevlileri olarak eğitilirler.

İlahiyat Fakültesi'nin açılışını takip eden yılda ilahiyat eğitimi resmi müfredata dâhil edildi. Uzun zamandır kamu sektöründe yasaklanan başörtüsü, ülkenin bazı şehirlerinde yeniden ortaya çıkmaya başladı. Bütün bunlar, çeşitli yaklaşımların Türkiye'de laikliğin uyarlanması gerektirdiğini vurgulamaktadır.

Fildişi Sahili'ndeki laiklik konusunun Türkiye'ye benzemediği söylenebilir. Türkiye, dini bir ilke olarak laiklikle cumhuriyetçi değerlerin kurulmasından önce, tamamen İslami bir ortamdan (Osmanlı İmparatorluğu) yararlanmıştı. Fildişi Sahili'nde, laiklikle cumhuriyetçi değerlerin dini bir ilke olarak kurulmasından önce ülkede hüküm süren çevre Afrika alışkanlıklarına ve adetlerine hâkim bir ortamdı. Bu ortam ülkedeki ilk kâşiflerin (Katolik misyonerler) gelmesiyle sarsıldı. Misyoner kâşifler, Hıristiyanlığı Cumhuriyetçi değerler "bağlantılı bir din" olarak terfi ettirmişti. Buna ikna olmak için sadece Fildişi Sahili'nin parçası olduğu Fransızca konuşulan Batı Afrika'da (AOF) yaratılmış olan katolik okullarının sayısına bakılmalıdır. Bu okullarda Cumhuriyetçi değerler öğretilmiştir. Zaman geçtikçe ve İslam'ın gelişiyi birlikte katolik okulları zayıflamaya başlamıştı ve çocuklarını hala bu okullarda tutan az sayıdaki müslüman ebeveyn, sınıf oturumları sırasında çocuklarına verilen dua oturumlarına itiraz etmeye başlamıştı.

Birkaç yıl sonra Fildişi Sahili bağımsızlığını kazanmıştı. Ülkenin cumhuriyetçi karakteri, dini bir ilke olarak laikliği ilan etmişti. Ancak, Katolik misyonerler tarafından Cumhuriyetçi değerlere getirilen bazı dini uygulamalar, Noel tatilleri, Cumartesi ve pazar günleri ulusal tatil günleri, Azizler günü tatilleri ortadan kalkmamıştır. Başka bir deyişle, Fildişi Sahili'nde dini bir ilke olarak Cumhuriyetin ve laikliğin kurulması "katolikleşmiş"

bir temele sahip olmuştur. Bugün bu gerçeklik, ülkedeki diğer tüm dini mezhepler için Cumhuriyetçi değerleri ve laikliği dengelemedeki ülke yöneticilerinin karşılaştığı zorluklarla ilgilidir. Ülkenin yöneticilerinin ilahiyat üniversitesi mezunlarına mesleki bütünleşme için gerçek bir teori geliştirmelerine izin vermeyen laiklik dengesinin bu hassasiyetidir.

Türkiye ve Fildişi Sahili ilahiyat mezunlarının istihdam ve mesleki bütünleşme açısından karşılaştırılması da pek mümkün görünmemektedir. Türkiye’de 2017 yılı itibariyle ilahiyat fakültelerinin sayısı dramatik şekilde artarak yüzü geçmiştir. Ancak bu okullar tezimizi yazdığımız dönemde mezun vermemişlerdir. Hazırlık sınıfıyla beraber beş yıl olan Türkiye’deki ilahiyat eğitimi 2022 yılı itibariyle yoğun mezun verecektir. Şu anda Diyanet İşleri Başkanlığı, MEB okulları gibi devlette önemli sayıda istihdama sahip olan ilahiyat mezunlarının görev alamama durumunun çok nadir olduğunu biliyoruz. Bu okullardaki hocalarla yaptığımız görüşmelerde de hocaların aynı noktaya vurgu yaptıklarını gördük (ilahiyat öğretim üyeleri 2022 yılı sonrası ilahiyat mezunlarının atanamama sorununun oluşabileceğinden bahsettiler). Dolayısıyla tezimiz bağlamında Türkiye-Fildişi Sahili ilahiyat mezunları karşılaştırmasının iki ülkenin farklı bakış açıları ve iş alanları sebebiyle anlamlı olmadığını söyleyebiliriz.

SONUÇ

Bu doktora tezinin amacı Fildişi Sahili’ndeki ilahiyat üniversitelerinden özellikle Alfourquane İslam Üniversitesi ve Afrika Müslüman Üniversitesi (şimdiye kadar iki ana ilahiyat üniversitesi olarak kalan yüksek eğitim açısından) mezunlarının (ilahiyat üniversitesi mezunları) mesleki bütünleşme sorununu incelemektir. Bu düşünceyle çalışma özellikle genç ilahiyat mezunlarının mesleki bütünleşme sorununun belirleyici faktörlerinin bir analizini gerçekleştirmeyi öneriyordu. Yani ilahiyat mezunlarının mesleki bütünleşme ile ilgili bireysel uygulamalarını ilahiyat eğitimi profillerine göre analiz etmek, eğitim süreçlerini ve mesleki bütünleşme durumunu incelemek üzere yola çıktık. Ayrıca çalışmada mezunların mesleki bütünleşme sürecinde farklı paydaşların rolü ebeveynlerin, üniversite yetkilileri ve iş bulma kurumlarının yöneticileri olduğu görüldü.

Bu perspektiften, ilahiyat üniversitesi mezunlarının profillerine göre bireysel uygulamalar ile ilgili olarak, çalışmanın sonuçları, kamu hizmeti işlerinin tartışmalı bir profiline sahip olmalarına rağmen, ilahiyat mezunlarının mesleki bütünleşmelerini çözebilmek için sunulan diğer istihdam bütünleşme kurumları hakkında çok az farklı görüşe sahip olduklarını göstermektedir. Başka bir deyişle mesleki bütünleşme isteyen her genç ilahiyat mezunu bütünleşme kurumlarının sunduğu işleri sürdürmek için çok az çaba harcamaktadır. Bunun nedeni, kültürel gelenekler ve inançlar temelinde kendi kendine dışlanma mekanizmalarını önceden inşa ettikleri gerçeğidir. Bu bağlamda ilahiyat üniversitesi mezunları kişisel, ailevi ve etnik ilişkileri bütünleşme anlamında iş arayışının ana modu olarak kullanmaktadır. Böylece belirli iş bilgisi kanallarının (gazete reklamları, TV iş noktaları vb.) kullanılması veya işe alım yapılarına yapılan ziyaretler dikkate değer değildir.

Bu bakımdan, tarihsel ve sosyal olarak önyargılı fikirler tarafından bu kendi kendine ayrımcılık, mesleki bütünleşmeden önce bile çözülmesi gereken başka bir sorun haline gelir. Bu psikolojik tıkanıklık, ilahiyat üniversitesi mezunlarını “mesleki bütünleşme umudu” oluşturma eksikliğine götürmektedir. Sonuç olarak, genç ilahiyatçıların motivasyonu, mesleki bütünleşme süreçlerinin normal işleyişine özgü durumlarda ve bunun atipik durumlarında korunamamaktadır ve pekiştirilememektedir.

Aktörler her zaman aynı amaç ve çıkarlara da sahip değildir. Dolayısıyla bunlar arasında mesleki bütünleşme uygulamalarına farklı yaklaşımlar vardır. Katılımcıların, mesleki bütünleşme konusunda bireysel uygulamaların iki ana okuması yapılabilir: Birincisi, bütünleşme fikri iş kıtlığı durumunda kendini aşma yeteneği ve mezunun mesleki bütünleşme sürecinde önemli bir unsurdur. Bu faktör bazen eksik olduğunda üniversite mezunu mesleki bütünleşme projesini yapılandırmak için gerçek bir isteklilik göstermemektedir. Mezunların bireysel uygulamalarının ikinci okuması, kişisel girişimlerle kendileriyle bütünleşenlerin evli olmalarıdır. Hedeflenen mesleklerin çoğu “gıda işleri” olmasına rağmen evlilik bireysel inisiyatifi artırmaktadır. Bekâr mezunlar ise medresede öğretmenlik mesleğine imrenmektedir.

İlahiyat üniversitesi (genç ilahiyatçılar) mezunlarının mesleki bütünleşmesini zorlaştıran sebepler de tespit edilebildi. Bunlar belirli iş bilgisi eksikliği, hareketliliği sağlamak için gelir eksikliği, mesleki deneyim eksikliği, idari konularla ilgili bazı temel bilgi eksikliği (CV yazma, bilgisayar becerileri, dil sorunları vb. gibi zorluklar) olarak sıralanabilir. Bu zorluklar ilahiyat üniversitesi mezunları için iş arama organizasyonunu sıkıntıya sokmakta ve mezunlara mesleki bütünleşme sürecinde hareketsizlik işlevi vermektedir. Bu anlamda sosyal çevrenin kısıtlamalarına uyum sağlama yeteneği uygun olmayan mezunlar engellerin üstesinden gelme ve resiflerden kaçınma yeteneğine sahip olamamaktadır.

Mezunların sosyal ortamının zorluklarıyla bağlantılı işsizlik riskine ek olarak bazı ebeveynlerin dini muhafazakârlığının ağırlığı, genç ilahiyatçı birçok mezun için ikilem oluşturmaktadır. Yani ebeveynlerin Batılı eğitimi kabul etmelerine olan isteksizliği, onlara göre, ahlaksızlığa giden yolu açmakta ve mezunların eğitimlerini özgürce seçme hakkını tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle eğitim yönelimi önceden belirlenmiştir. Dolayısıyla mezunlar kendilerini aile seçiminden ayıramamakta ve akademik tercihlerinde daha az karar alma şansı elde edebilmektedirler. Sonuç olarak genç ilahiyat mezunlarının çoğu hala aile ilişkilerinin, çıkarlarının ve tarihsel değerlerinin korunmasını nihai kararlarının zararına tercih etmektedirler.

İlahiyat mezunlarının eğitim koşulları ile ilgili olarak saha gözlemleri, ilahiyat üniversitesi yöneticilerinin (akademik yönetim), pedagojik modeli iş piyasasının gerçeklerine uyarlayacak şekilde dönüştürmedeki eksikliğini ortaya koymaktadır. Ankete

katılan ilahiyat üniversitelerinin yöneticileri mezunların eğitimini belirli bir işleyle ilişkilendirme eğilimindedir. Böylece kişi özel bir ilahiyat eğitimi oluşumundan bahseder. Bu büyük ölçüde pedagojik modeli planlama ve yönetme görevlerine yansır. Ankete katılan ilahiyat üniversitelerinin yöneticileri örneğin teknolojik yaratıcılık, yabancı ve yerel dilleri öğrenme ve öğrencilerin başka yerlerden başka bilgileri öğrenmeye yeniden yatırım yapma becerilerini geliştirmeye fırsat tanımamaktadır. Bu amaçla, ankete katılan ilahiyat üniversiteleri, ilahiyat eğitimi sağlamak ve mezunların ilahiyat eğitimlerini başka yerlerde sürdürmeleri veya kendilerini din hizmetlerine adanmaları arasında bölünmüştür. Bunun nedeni incelenen ilahiyat üniversitelerinin yöneticilerinin ilahiyat öğretimine farklı ve çoğu zaman mezunlara yönelik ayırt edici faaliyetler yapmamasıdır.

Pedagojik modeli değiştirme uygulamaları gayri resmi olarak algılanıyor gibi görünürken birçok kişinin gözünde yöneticilerin resmi olarak yardımları kabul ettiği bilinmektedir. Bununla birlikte gündelik hayatta ankete katılan ilahiyat üniversitelerinin yöneticileri ülkedeki siyasi otoritelerin yoğun isteksizliğine rağmen, Fildişi Sahili'nde İslami eğitim reformunu müzakere etmeye devam etmektedir. Nitekim anket yapılan ilahiyat üniversiteleri Fildişi Sahili'ndeki yükseköğrenim alanında bir arada var olmaya devam etmek için işbirliği yapma gereksinimlerini göstermektedir. Bu gerçekten ülkede ilahiyat üniversitelerinin konumlandırılması için müzakere ve işbirliği bir fırsattır. Ancak yine de bütün bunlar ilahiyat üniversitesinin mezunlarının öğrenme yönteminin esneklikten yoksun olduğunu ve öğrenciyi mutlak doğrusal öğrenmeye yönlendirmediğini söylemektir. Bu nedenle ilahiyat üniversitesinin mezunları bu üniversitelerdeki eğitimlerinden sonra işgücü piyasasındaki istihdam edilebilirliklerini olumlu yönde etkileyebilecek kısa vadeli yeterlilik eğitimini terk etmektedir. Çalışmanın anketi ilahiyat üniversitelerinin çok az mezunun, iş ararken kendi mesleki çevikliklerini geliştirdikleri sonucuna varmıştır.

Araştırmanın anketi, gençlerin mesleki bütünleşmesiyle uğraşan ulusal kurumların dini temayı yukarıdan aşağıya doğru ele alma konusundaki isteksizliğini de ortaya koydu. Gençlerin mesleki bütünleşme için bu isteksizliği laikliğin dengesizliğinden kaynaklanmaktadır. Devlet açısından dini yapılar arasında dengeyi sağlamaya çalışmak, dini toplulukların birbirlerine karşı güvensizlik riskine yol açacağı endişesini beraberinde getirmektedir. Bu yüzden yetkililere laiklik konusunu tartışmaya

açabilecek uygulamaları uzun zamandır olduğu gibi bırakmak ve değiştirmemeye çalışmak çok mantıklı gelmektedir. Bu nedenle siyasi otoriteler için dini toplulukların kendileri günlük faaliyetlerinde bir öncelik yapmadıkları için bu konuda ilk konuşanlar arasında olmamak daha iyidir.

Türkiye bağlamına paralel olarak ilahiyat eğitimi kendi kendini örgütleyen bir eğitim biçimi değildir ve mezunlar kamu sektöründen dışlanmamaktadır. Mezunlar diğer vatandaşlar gibi kamu hizmetlerine girebilmektedir. İlahiyat mezunlarının mesleki bütünleşme garantörü devlettir. Türkiye’de laikliğin tek bir ölçekte, yani dini topluluklar kavşağında uygulandığına dikkat edilmelidir. Bu nedenle Fildişi Sahili’ndeki ilahiyat eğitim reformunda Türk modelini dikkate almak uygun olabilir.

Bu çeşitli katkılara ek olarak, araştırmamızın bazı sınırlamalarını da belirtmek gerekir. Her şeyden önce metodolojik bir bakış açısıyla ilahiyat üniversitesi mezunlarının mesleki bütünleşme sorununu anlama konusunda çeşitli bilgi kaynaklarına öncelik verildi. Dolayısıyla çalışmanın temel olarak nitel olduğu belirtilmelidir. Ancak genç ilahiyat mezunları hakkında bazı verileri tanımlayabilmek için nicel teknikler kullanıldı.

Bu çalışmanın sonuçları her yerde genelleştirilemez. Zira her toplumun genç mezunlarının işsizliğini vurgulayan kendi mekanizmalarına sahip olduğuna dikkat edilmelidir. Bu bağlamda, araştırma, mezunların mesleki bütünleşme sürecini ve şu anda bu konuda devam eden sosyal dinamikleri anlamaya yardımcı olurken, İslam ilkeleri, İslam kanonik yasaları, küreselleşme karşısında İslami reformun sosyal ve sosyo-ekonomik zorlukları ile ilgili konuları inceleme dışı tutmuştur.

Tezimiz bağlamında neticede önerimiz Fildişi Sahili ilahiyat eğitiminin geleceğini planlamak olacaktır. Bu ise akademisyenlerin, uygulayıcıların ve sivil toplum aktörlerinin bir araya gelip konuya ilgi duymalarını gerekli kılmaktadır.

KAYNAKÇA

ARLENE Alpha, *Ajustement structurel et environnement : le cas de la Côte d'Ivoire*, Paris, ORSTOM.CESD.EUROSTAT, 1993.

BEN SEDRINE Saïd, "Entrée des jeunes dans la vie active", *Revue tunisienne des sciences du travail*, n°12, Actes du colloque Insertion professionnelle des diplômés-travail et développement, 1er semestre 1997.

BOLLE DE BAL Marcel, "Sociologie compréhensive, sociologie existentielle, sociologie clinique : une triple alliance sociologique", *In Jeffrey Denis et Michel Maffesoli*, 2005, 35-44.

BOURDIEU Pierre, *La distinction, critique sociale du jugement*, Paris, Éd. Minuit, Coll. Le sens commun, 1979a.

BOURDIEU Pierre, "Les trois états du capital culturel", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n°30, 3-16.

BOURDIEU Pierre, "Le capital social", *Actes de la recherche en Sciences sociales*, n° 31, 2- 13.

BOURDIEU Pierre, *Raisons pratiques sur la théorie de l'action*, Paris, Seuil, 1994.

BOURDIEU Pierre, *Les structures sociales de l'économie*, Paris, Seuil, 2000.

COURPASSON David, Livian Yves-Frédéric, "Le développement récent de la notion de compétence, glissement sémantique ou idéologique?" *Revue de gestion des ressources humaines*, n°1, Octobre 1991.

CARACELLI J. Valerie & JENNIFER C., Greene, "Data analysis strategy for mixed-method evaluation designs", *Educational Evaluation and Policy Analysis*, vol. 15, N°2, 1993, 195-207.

CHERIF Mustafa, *Education et Islam*, Alger, Fondation por l'innovation poltique, 2015.

CÏSSÉ Issa, Islam et Etat au Burkina Faso: De 1960 à 1990, Thèse de doctorat nouveau, Université de Paris VI, 1994.

CISSE Issa, 'Les Medersas au Burkina, l'aide arabe et l'enseignement arabo-islamique' in KANE. O & TRIAUD J. L., (eds.), Islam et islamisme au sud du Sahara, Karthala et Ireman, Paris, 1998, 101-116.

COLEMAN S. James, *Foundations of social theory*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1990.

COLOMBE Marcel, 'La Turquie et l'Islam', In *Revue française de science politique*, 5e année, n°4, 1955, 761-771.

CRESWELL John W, *Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*, Upper Saddle River, NJ: Pearson Education Inj., 3 éd. 2008.

DESVE Catherine & LAURENÇON Marie-Françoise, *La précarité de l'emploi*, Observatoire de l'ANPE, les cahiers, Noisy-le-Grand, 2002.

DESALMAND Paul, *Histoire de l'éducation en Côte d'Ivoire. T1, Des origines à la conférence de Brazzaville*, CEDA, Abidjan, 1045p Froelich, J.C., 1962, Les Musulmans d'Afrique noire, L'Orante, Paris, 1983.

DENOIX Sylvie, *Les notions de privé et de public dans le monde musulman sunnite médiéval*, Kerrou, M., (éd.), Public et privé en Islam, Paris, Maisonneuve, 2002.

DESLAURIERS Jean-Pierre, *La recherche qualitative : guide pratique*, Montréal, Chenelière Éducation, 2002.

DIOMANDE Kamaly, *Finances publiques et poids des interventions de l'État dans l'économie ivoirienne*, in H. Contamin et H. Memel-Fote (dir.), Le modèle ivoirien en questions, Crises, ajustements et recompositions, Paris, Karthala-ORSTOM, 1997.

DUBAR Claude, *La socialisation : Construction des identités sociales et professionnelles*, Paris, A. Colin, 1991.

Eurostat, Le taux de chômage des jeunes dans l'Union européenne, mars 2017. [Disponible sur : <http://www.ec.europa.eu/eurostat>, consulté le 12 janv. 2018].

FARGUES Philippe, ‘‘La génération du changement’’, *Revue Maghreb-Machrek*, La Documentation Française, *Jeunesse du monde arabe : défis et opportunité*, 2001, vol. 171-2, 3-11.

GERARD Etienne, ‘‘Les Medersas : un élément des mutations des sociétés ouest-africaines’’ in *Politique Etrangère*, n°4, vol 62, 1997, 613-627.

GIDDENS Anthony, *La constitution de la société* (Trad. Par M. Audet), Paris, PUF, 1987.

GINZBERG Eli, *Pour une économie humaniste*, Paris, Ed. Economica, 1981.

GIRET Jean-François, MOLINARI-PERRIER Mickaële & MOULLET Stéphanie, *Les sortants de l'enseignement supérieur face au marché du travail*, CEREQ Enquête « Génération 2001 », Note Emploi Formation, Marseille, (Mars 2006), 2001-2004.

GOFFMAN Erving, *La mise en scène de la vie quotidienne : La présentation de soi*, Paris, Minuit, 1973.

IŞIĞIÇOK Özlem, Türkiye’de İşsizlik Sorununa Genel Bir Bakış, Uludağ Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi, 2016. [<http://dosya.toprakisveren.org.tr/makale/2016-110-ozlem-isigicok.pdf>, erişildi 11 Şub.2017.]

JOHNSON, Burke & Larry B., Christensen, *Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches*, Thousand Oaks: Sage, 3e Éd. 2008.

KANE Ousmane & TRIAUD Jean-Louis, *Islam et islamisme au sud du Sahara*, Pais, Karthala et Ireman, 1998.

KARABULUT Alpaslan, Türkiye’deki işsizliği önlemede aktif istihdam politikalarının rolü ve etkinliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi), Giresun, 2007.

KAUFMANN Jean-Claude, *L'entretien compréhensif*, Paris, Nathan, 1996.

KAYA Mehmet, “Türkiye’de işsizlik sorunu ve özel istihdam büroları”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 4, Sayı 35, Aralık 2016, 401-437.

KEPEL Gilles & RICHARD Yann, *Intellectuels et militants de l’islam contemporain*, Paris, Seuil, 1990.

KONE Drissa, *Contribution des intellectuels musulmans arabophones au développement de l’islam en Côte d’Ivoire (1946-1993)*, Thèse de doctorat unique Histoire, Université Félix Houphouët-Boigny, Abidjan, 2012.

KOUAKOU Clément K & Koba Adebo T *Emploi des jeunes en Côte d’Ivoire une étude diagnostique*, Ottawa, Centre de recherche pour le développement international, 2015.

LACHAUD Jean Pierre, “Marché du travail et exclusion sociale dans les capitales d’Afrique francophone : quelques éléments d’analyse” in *revue Tiers Monde*, n° 142, avril-juin 1995.

LAFLAMME Claude, “Une contribution à un cadre théorique sur l’insertion professionnelle des jeunes”, *Revue des sciences de l’éducation*, 10(2), 1984, 199–216.

LANOUE Eric, “Les écoles catholiques et la construction des « identités scolaires » en Côte d’Ivoire”, *Cahiers de la recherche sur l’éducation et les savoirs*, 3, 2004, 75-91.

LALIVE, Epinay, “Signification et valeurs du travail, de la société industrielle à nos jours”, in *M. de Poster et coll.*, *Traité de sociologie du travail*, Bruxelles, de Boeck, 55-82.

LEBLANC Marie Nathalie, “Versioning Womanhood and Muslimhood: “fashion” and life course in contemporary Bouaké, Côte d’Ivoire” in *Africa*, n°3, vol 70, 2000, 442-482.

LORIOLE Marc, *Qu’est-ce que l’insertion ? Entre pratiques institutionnelles et représentations sociales*, Paris, l’Harmattan, 1999.

MARC Le Pape & CLAUDINE Vidal, ‘‘L’ cole à tout prix, stratégie éducative dans la petite bourgeoisie d’Abidjan’’ *acte de recherche en science sociale*, vol.70, novembre 1987.

MARIE Miran-Guyon, ‘‘Vers un nouveau prosélytisme islamique en Côte-d’Ivoire : une révolution discrète’’, *Autrepart - revue de sciences sociales au Sud*, Presses de Sciences Po (PFNSP), 2000, 139-160.

MOHAMED Abdouh, *Economie sociale, emploi et développement local*, Colloque internationale : « La question de l’emploi en Afrique du Nord, tendances récentes et perspectives ». CREAD, Alger, juin 2004.

MILES Matthew B. & MICHAEL Huberman A, *Analyse des données qualitatives* (Traduction par Martine Hlady Rispal). Bruxelles, De Boeck Université, 2e  d., 2003.

OIT, *Emploi question sociale*, Genève, Monde, 2017.

OTAYEK R ne 1993, *Le Radicalisme islamique au sud du Sahara : da’wa, arabisation et critique de l’occident*, Paris, Karthala, 1993.

PAILLE Pierre & ALEX Mucchielli, *L’analyse qualitative en sciences humaines et sociales*, Paris, Armand Colin, Coll. U, 2e  d., 2008.

PAUGAM Serge, *Emploi des jeunes, l’exclusion, l’état des savoirs*, la Découverte, Paris, 1996.

PERETZ Henry, *Les méthodes en sociologie : L’observation*. Paris, La découverte, Repères, 2004.

PERREGAUX Christiane, *L’ cole sahraouie*, Paris, Le Harmattan, 1987.

REBOUL Olivier, *Les valeurs de l’ ducation*, Paris, P.U.F, 1992.

ŞAHİN Hüseyin, ‘‘Türkiye’de istihdam sorununun nedenleri ve  z m yolları’’, *İstanbul  niversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C. 43. 1987.

SAVADOGO Mathias, 'Les mosquées comme espace de sociabilité des communautés musulmanes des lieux de détresse d'Abidjan', in *Revue Performance* n°4, 2015, 93-108.

SAVADOGO, Mathias, 'L'intervention des associations musulmanes dans le champ politique en Côte d'Ivoire depuis 1990', in Gomez-Perez, M., *L'Islam politique au Sud du Sahara. Identités, discours et enjeux*, Paris, Karthala, 583-600.

SILVERA Rouxel, *Le temps de travail face genre*, in Lallement M. (ed), *les figures du temps ; les nouvelles temporalités du travail et de la formation*, Paris, Le Harmattan, 2003.

SANTERRE Renaud, *Pédagogie musulmane d'Afrique noire*, Presse de l'université de Montréal, Canada, 1973.

TRIAUD Jean-Louis 'Le Mouvement réformiste en Afrique de l'ouest dans les années 50', In *Sociétés africaines, monde arabe et culture islamique, Mémoire du CERMAA n°1, INALCO*, Paris, 1979, 192-206.

UNESCO, Conférence internationale de l'éducation, L'exclusion sociale et la violence : l'éducation au profit de la cohésion sociale, Dakar, 2000. [Disponible sur : www.ibe.unesco.org/International/Ice/46français/46ws2f.htm 19k, consulté le 14 fév. 2018.]

VERNIÈRES Michel, *Ajustement, éducation, emploi*, Paris, éd. Economica, 1995.

WEISS Dimitri & autres, 'La gestion des compétence. Au-delà des discours, un guide pour l'action des DHR' *Personnel* n°330, février, 1992, p. 25-42.

YILMAZ Ali, 'Türkiye'de işsiz nüfus' *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt : 15, Sayı : 1, ELAZIĞ-2005, ss. 43-56.

EKLER

EK 1: İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARIN İÇİN GÖRÜŞME FORMU

1. GÖRÜŞME HEDEFLERİ VE TEMALARI:

1.1. Tanıma

1.2. Mezunların sosyo-demografik profili

1.3. Mesleki bütünleşme süreci: içerdiği kaynaklar ve bunlarla ilgili zorluklar

1.4. Fildişi Sahili'ndeki mezunların sosyal durumu ve işgücü piyasası algıları

1.1. TANIMA

Dosya:.....

Tarafından görüşme:.....

Yer ve zaman:.....

Durum: tamamlandı tamamlanmadı.....

1.2. MEZUNLARIN SOSYO-DEMOGRAFİK PROFİLİ

Cinyet

Üniversite

Yaş aralığı

Eğitim Türü

İkamet yeri

Doğum yeri

Evlilik durumu

Sosyal değişim durumu: Bağımlı Bağımsız

1.3. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SÜRECİ: İÇERDİĞİ KAYNAKLAR VE BUNLARLA İLGİLİ ZORLUKLAR

1.3.1. Sosyo-demografik geçmişiniz nedir?

1.3.2. Ne kadar süre işsiz kaldınız?

1.3.3. Nasıl iş arıyorsunuz?

1.3.4. İş bulmanıza yardımcı olması için insanlarla iletişim kuruyor musunuz? Öyleyse hangileri?

1.3.5. İş aramanızda karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

1.3.6. Bu zorlukların üstesinden gelmenin yolları nelerdir?

1.4. FİLDİŞİ SAHİLİ'NDEKİ MEZUNLARIN SOSYAL DURUMU VE İŞGÜCÜ PİYASASI ALGILARI?

1.4.1. Mezun olduktan sonra, günlük olarak başkalarıyla nasıl yaşıyorsunuz? Sürekli başkalarından yardım alırım Kendimden ihtiyaçlarım karşılaşıyorum Bazen bana yardım ediyorlar Diğerlerinden izole oldum Bana saygı gösteremiyorlar İyi bir itibarım yok.

1.4.2. Akademik eğitiminiz olarak ilahiyat eğitimi seçme motivasyonlarınız nelerdir?

1.4.3. İlahiyat eğitim seçiminde herhangi bir kısıtlama var mıydı? Öyleyse, karşılaştığınız ana kısıtlamaları listeleyebilir misiniz?

1.4.4. Bu kısıtlamalar kimden geldi? Ebeveynlerim Kardeşlerim Yakın akrabalarım Diğer

1.4.5. Bu kısıtlamalara karşı tutumunuz neydi? Ne önerdiklerini hemen kabul ettim Önerdiklerini geri çevirdim Demek istediğim, boşuna müzakere ettim Önerdiklerini şartlı olarak kabul ettim Daha çok kişisel tercihimdi.

1.4.6. İlahiyat eğitim ile iş bulacağınızı düşünüyor muydunuz? Yapacak işlerim olduğundan emindim Nasıl bir işim olacağından emin değildim Herhangi bir fikrim yoktu Çalışmak benim endişem değildi Sadece İslam bilimine sahip olmak istedim İş kader hesabına koydum.

1.4.7. Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütünleşme sorununu nasıl değerlendiriyorsunuz?

EK 2: ÖĞRENCİLERİN EBEVEYNLERİ İÇİN GÖRÜŞME FORMU

Amaç öğrencilerin ebeveynlerinin çocukları için akademik eğitim olarak ilahiyat eğitim seçimi konusundaki algılarını ve çocuklarının mesleki bütünleşme sürecindeki rollerini anlamaktır. Öğrencilerin ebeveynleri ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütünleşme sorununda hareket etme potansiyeline sahip aktörlerdir. Görüşmeler sırasında, diğerleri arasında aşağıdaki terimleri tartışmaktadır:

1. İLAHİYAT EĞİTİM SEÇİMİ İÇİN MOTİVASYONLAR

1.1. Ebeveyn olarak ne tür bir eğitim yaptınız?

1.2. Bize söyleyin neden genel eğitimi değil çocuğunuz için ilahiyat eğitimi seçtiniz?

1.3. Çocuğunuz kaydettirmeden önce ilahiyat eğitiminin tüm risklerini ve faydalarını değerlendirdiniz mi?

- Evetse, değerlendirdiğiniz başlıca riskler ve faydalar nelerdir?
- Değilse, neden çocuğunuz için ilahiyat eğitiminin tüm risklerini ve faydalarını değerlendirmediniz?

1.4. İlahiyat üniversitesi işsiz mezunlar gördüğünüzde ne hissediyorsunuz?

1.5. Sizce mesleki bütünleşme olmadan, bir ilahiyat üniversitesi mezunlarının ailesinin hayatında önemli bir rol oynayabileceğini düşünüyor musunuz?

2. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE EBEVEYNLERİN ROLÜ

2.1. Ebeveynler ilahiyat bilimden mezun olan çocuklarının profesyonel olarak entegre olmalarına yardımcı olmak için ne yapıyorlar?

2.2. Sizce ilahiyat biliminin önemi ile mesleki bütünleşme arasında bir fark var mı?

- Öyleyse aralarında nasıl ayırım yapıyorsunuz?
- Değilse sizin için daha önemli olan nedir?

2.3 İslami bir üniversiteden mezun olan çocuğunuz iş bulamazsa, tüm ihtiyaçlarını karşılamaya hazır mısınız?

Cevabınız evet ise karşılamak istediğiniz bazı ihtiyaçlar nelerdir?

- Değilse neden olmasın?

2.4. Sizce ilahiyat eğitim mezunları için özel bir iş var mı?

- Evet ise hangisi
- Değilse, nasıl yapmalı?

EK 3 : AKADEMİK PERSONEL İÇİN GÖRÜŞME FORMU

Amaç onların ilahiyat eğitim sistemi hakkındaki algılarını anlamaktır. Eğitim topluluğundaki aktörler olarak, pedagojik modelin gelişimini ve eğittikleri mezunların mesleki bütünleşme sürecindeki rollerini nasıl etkilediklerini anlamak önemlidir. Günlük öğretmenlik deneyimine sahip oldukları için fenomene ışık tutmaya yardımcı olmak için iyi yerleştirilmişlerdir. Görüşmeler sırasında diğer şeylerin yanı sıra aşağıdaki terimleri tartışmaktadır:

1. YÜKSEKÖĞRETİMDE İLAHİYAT EĞİTİMİNİN YERİ

1.1. Sizce Fildişi Sahili'nde bugün ilahiyat eğitim yükseköğretimde hangi yeri kaplıyor?

1.2. Yükseköğretimde ilahiyat eğitim neleri içerir?

1.3. İlahiyat kurumlarında eğitim ve istihdam arasındaki uyumsuzluk hakkında ne düşünüyorsunuz?

1.4 İlahiyat eğitimi Fildişi Sahili'ndeki işsizlik sorunlarına uyarlamak için günlük reformlar öngörüyor musunuz?

- Cevabınız evet ise lütfen üstlendiğiniz ana reformları listeleyin?
- Değilse neden olmasın?

2. MEZUNLARIN MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE AKADEMİK PERSONELİN ROLÜ

2.1. Mezunlarınızın mesleki bütünleşme için hangi stratejileriniz var?

2.2. Fildişi Sahili'ndeki gençlik projeleri için mesleki bütünleşme yapıları veya finansman kuruluşları ile herhangi bir koordinasyonunuz veya işbirliğiniz var mı?

- Öyleyse birlikte yaptığınız işbirliklerinden bahseder misiniz?
- Değilse neden olmasın?

2.3 Arabofon diplomaların Devlet işe alım sistemi tarafından tanınmasını sağlamak için ne yapıyorsunuz?

2.4. İlahiyat üniversitelerin genç işsizliği ile mücadelede öncü bir rol oynayabileceğini düşünüyor musunuz?

EK 4: İSTİHDAM KURUMU PERSONEL ÇALIŞANLARININ PERSONELİ GÖRÜŞME FORMU

Amaç Fildişi Sahili'ndeki mesleki bütünleşme yapıları ile ilahiyat eğitim kurumları arasındaki ilişkiyi ve işbirliğinin etkisini ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütünleşme süreci üzerindeki etkisini anlamaktır. Gençlerin mesleki bütünleşme yönelik yapılar ülkedeki iş teklifleri ve taleplerinin koordinasyonu, yapılandırılması ve düzenlenmesi yoluyla gençlerin işsizlik sorunu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olma fırsatına sahiptir. Görüşmeler sırasında diğer şeylerin yanı sıra aşağıdaki terimleri tartışmaktadır:

1. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME KURUMLARI VE İLAHİYAT EĞİTİM KURUMLARI ARASINDAKİ İŞBİRLİĞİ

1.1. Fildişi Sahili'nde ilahiyat üniversitesi varlığından haberdar mısınız?

- Cevabımız evet ise lütfen bize ne bildiğinizi söyler misiniz?
- Değilse neden olmasın?

1.2 Yapılarınız ile ilahiyat eğitim kurumları arasında işbirliği var mı?

- Öyleyse aranızda var olan farklı ilişki türlerini listeleyebilir misiniz?
- Yoksa neden aranızda bir ilişki yok?

1.3 Fildişi Sahili'ndeki ilahiyat üniversite eğitimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

1.4. İlahiyat üniversite eğitiminin Fildişi Sahili'ndeki gençlerin eğitim sürecinde yeri olduğunu düşünüyor musunuz?

2. MESLEKİ BÜTÜNLEŞME YAPILARININ VE İSLAM EĞİTİM KURUMLARININ İŞBİRLİĞİNİN MEZUNLARIN MESLEKİ BÜTÜNLEŞME SÜRECİNE ETKİSİ

2.1. Yapılarınızın ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütünleşme sorunu üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet ise nasıl?
- Değilse buna ne sebep oldu?

2.2. İş teklifleriniz genellikle ilahiyat üniversitesi mezunların profillerine uyuyor mu?

- Öyleyse onları listeleyebilir misiniz?
- Değilse neden olmasın?

2.3. Şu anda ilahiyat üniversitesi mezunların mesleki bütünleşme sorununun sizin seviyenizde veya ilahiyat eğitim kurumları düzeyinde reform gerektirdiğini düşünüyor musunuz?

- Eğer sizin seviyenizdeyse gereken temel reformlar nelerdir?
- İlahiyat eğitim kurumları düzeyindeyse ne önerirsiniz?
- İki tarafta da reform yapılması gerekmiyorsa neden olmasın?

2.4. Sizce Fildişi Sahili Devlet iş piyasasında daha rekabetçi hale getirmek için ilahiyat eğitimin yönetimi, organizasyonu ve yapılanmasına neden daha fazla katılmıyor?

2.5. Yapınızın Fildişi Sahili'ndeki eğitim kurumlarına eğitim reformu projesi önermek için böyle bir görevi var mı?

- Evetse geçmişte eğitim kurumlarına istihdamla ilgili eğitim reformları önerdiniz mi?
- Değilse Fildişi Sahili Devleti bunu yapmanızı zorunlu kılması gerektiğini düşünüyor musunuz?

EK 5: İLAHİYAT ÜNİVERSİTESİ MEZUNLARIN TANIMLANMASI VE COĞRAFİ KONUMU İÇİN IZGARA

Bu ızgara ilahiyat üniversitesi mezunlarının belirlenmesi için bir rehber olarak hizmet vermektedir. Anket yapılan üniversitelerde eğitimini tamamlayan mezunlar adreslerini (telefon numarası, e-posta, ikamet, vb.) üniversite arşivcisinden alarak coğrafi olarak konumlarını belirlemek için bir konum ızgarası oluşturmak zorunda kaldı. Bu, bir görüşme için seçilen kişilerin oluşturulması için gerekliydi. Bu ızgaraya ek olarak, saha çalışması için bir saat, kalem, kâğıt ve dijital kayıt cihazı gibi başka araçlarımız da vardı.

Üniversite:.....

Eğitim başlangıç tarihi:..... Eğitim bitiş tarihi:.....

Tanımlayıcı No:.....

Ad soyad:.....

Eğitim Türü:.....

Telefon numarası:.....

Eposta:.....

Ebeveyn Referansı:.....

Son adres değişikliği:.....

Veli:.....

Bağımsız:.....

Konut:.....

Yer:.....

İkametgâh:.....

Diğer iletişim:.....

EK 6: ONAY MEKTUBU

Merhaba Beyefendi/Hanımfendi

Bursa'daki Uludağ Üniversitesi doktora çalışmalarım kapsamında Fildişi Sahili ilahiyat üniversitesi mezunlarıyla araştırma yapmaktayım. Bana görüşme vermek için işbirliğinizi rica ediyorum çünkü bu araştırmayı yapabilmek için görüşlerinizin olması önemlidir. Sorular, istihdam durumunuza, nasıl yaşadığınıza ve bundan nasıl çıkabileceğinize odaklanacaktır. Her şeyden önce, müsaitlik durumuna göre görüşüleceğinizi ve verilen bilgilerin gizliliğini ve anonimliğini garanti edeceğinizi size bildirmek isterim. Ayrıca bir soruyu cevaplamamayı ve bir sonrakine geçmemi isteyebilirsiniz. Üstelik görüşme istediğiniz zaman durdurabilir, bir dahaki sefere veya başka bir yerde devam ettirebilir, hatta tamamen iptal edebilirsiniz. Ama bunu ummuyorum. Size içtenlikle teşekkür etmek istiyorum ve cevabınızı bekliyorum.

Not: Bir imza yerine muhatabın onaylamasında sözlü bir cevap onayı doğrulamak için yeterlidir.

Tarih:.....

ÖZGEÇMİŞ			
Adı-Soyadı	AMARA		KEITA
Bildiği Yabancı	TURKÇE, FRANSIZCA		İNGLİZCE, MANDİNGO
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lise	EYLÜL-2004	TEMMUZ-2006	FLORA LİSESİ
Lisans	EYLÜL-2006	EKİM-2009	FELİX HOUPHOUET BOİGNY ÜNİVERSİTESİ
Yüksek Lisans	EKİM-2009	EKİM 2013	FELİX HOUPHOUET BOİGNY ÜNİVERSİTESİ
Doktora	EYLÜL 2015	TEMMUZ-2021	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Çalıştığı Kurum	Başlama - Ayrılma Yılı		Çalışılan Kurumun Adı
1.	KASIM-2020	EKİM-2021	MİRBEYGRUP BURSA/TÜRKİYE
2.	OCAK-2014	ARALIK-2014	ULUSAL İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ FİLDİŞİ SAHİLİ
3.	EYLÜL 2014	MAYIS 2015	ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ FİLDİŞİ SAHİLİ
Üye Olduğu Bilimsel ve Meslekî	KANADA SOSYOLOJİ DERNEĞİ		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	- ŞUBAT 2018 ULUSLARARASI DİJİTAL BAHAR/İSTANBUL/TÜRKİYE - MAYIS 2019 ULUSLARARASI İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER KONGRESİ/ŞİRNAK/TÜRKİYE - MART 2021 AFRİKA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ WEB SEMİNERİ/PRETORİA/GÜNEY AFRİKA		
Yayınlar:	- OKUL ÇAĞINDAKİ KIZLARDA GEBELİK SORUNU: FİLDİŞİ SAHİLİ ÖRNEĞİ/ ANADOLU OGRETMENLER DERGİSİ ARALIK 2017 - L'OBSTACLE DU "TELAFUZ" DANS L'ENSEIGNEMENT DU FRANÇAIS/ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH ŞUBAT 2018 - LE RACKET DANS LE TRANSPORT COLLECTIF EN CÔTE D'IVOIRE : UN İMBROGLİO QUI A DU MAL À FİNİR/ JOURNAL OF ACADEMIC SOCIAL SCIENCE STUDİES (JASS), HAZİRAN 2018		